ВІСТІ
КОМБАТАНТА

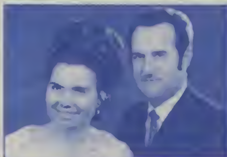
3

81

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2010

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА

Рік 2010 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 3 (263)

ЗМІСТ

Закінчення на ст. 108

ВІСТІ КОМБАТАНТА

3

2010

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Муха Леонід
вул. Дорошенка 33
м. Миколаїв, Львівська обл.
81600 Україна
тел. (3241) 41299

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (0115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136 www.trident-printing.com

Коментарі

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ
Київ

ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ

Мабуть, сьогодні тільки лінивий не оглядається в минулі „помаранчеві" дні і роки і не зіставляє їх із Януковичевими діяннями. І хоч як не хочеться кидати в минуле докори (сто разів резонні!), бо ж не минулим, а передовсім сучасним живе кожна держава, та все ж важко втриматися. Особливо ж–якщо намагатися з'ясувати причину багатьох сьогоднішніх бід. Це–як діагноз хвороби, в якому наголошено на її першопочатках.

Отож–перше. Дивлячися, як навально і послідовно Віктор Янукович вибудовував–буквально з перших днів свого президентства–вертикаль влади, розумієш: якби так узявся до цієї роботи Віктор Ющенко, то його позиції в державі (і на президентських виборах) були б у сто разів міцнішими і в роки його правління в Україні не було б елементарного паралічу влади. Суспільство може нескінченно дискутувати про те, демократична чи не демократична влада, подобається вона йому чи не подобається, але воно ніколи не вибачить очільникам держави відсутности або ж ніяковости влади–того, що було „при Ющенкові".

Так, сьогоднішня влада подобається дедалі меншій кількості людей, але відносно стабільний рейтинґ Януковича тримається на тому, що хоч така влада все-таки є. Що її відчутно й видно. А при Ющенкові її „не було". Була тільки згубна війна між президентом і прем'єром, у якій була запрограмована поразка обох. Тобто війна без переможця.

Друге. У ПР, як і в кожній політичній силі, є маса внутрішніх конфліктів. Інколи з конфіденційних джерел довідуєшся про них. Але назагал про те, що кожна група впливу (Ахметова, братів Клюєвих, Фірташа) не вдоволена кількістю одержаних керівних портфелів, нічого не відомо. ПР артистично демонструє небачену солідарність у своїх лавах, створюючи враження дружної, високоскоординованої команди, що не може не імпонувати пересічному індивідові суспільства, який просто втомився від перманентної війни в таборі „помаранчевих", яка розпочалася ще напередодні інавґурації президента Віктора Ющенка і не вщухає й сьогодні, коли „помаранчеві" нещадно розгромлені і їхнє існування виявляє себе хіба що на рівні ембріональному. Одне слово, тут у Ющенка та його команди не було ні стратегії, ні дисципліни. У ПР це є. І тому вони значно надійніше тримають владу в своїх руках і так просто, як „помаранчеві", не випустять її з рук.

Третє. Янукович виразний і зрозумілий у мотиваціях. Він, наприк-

лад, рішуче усунув доможно обридлого киянам Черновецького, настановивши першим заступником міського голови Олександра Попова, який зосередив у своїх руках усю владу. Черновецький лишився „королем без трону", „полководцем без армії". Кияни, анітрохи не засимпатизувавши Януковичу, все ж схвалили його дії, бо знущання київського градоначальника над містом і його населенням довели киян до хронічного стресу. І чи не кожен з киян переконаний (а для цього є абсолютно серйозні підстави): Черновецький–на совісті Віктора Ющенка. Президент Ющенко плянував використати Черновецького в боротьбі з Юлією Тимошенко. Він усе зробив для того, щоб ненависний українцям Черновецький лишився на посаді голови міста під час позачергових виборів. Ющенкова команда розробила технології „розтягування" голосів, виставивши від себе на вибори кількох кандидатів. Таким чином україножер і українофоб Черновецький зберіг свою посаду, а потім одверто ігнорував і самого президента Ющенка, і всіх його соратників. Саме за часів президентства Ющенка столицю України було нищено особливо безжально. До невпізнання змінилося її архітектурне обличчя, безслідно зникли відомі книгарні на Хрещатику; художників вигнано з майстерень, рейдери захопили не один культурний заклад. І все це було виконано ще до „донецької окупації" Києва. Для донецьких „пацанів" залишилося не так багато, як їм хотілося б,–клан Черновецького „со товаріщі" (а серед них–і „нашоукраїнці", і „бютівці", і інші політичні рептилії, вельми жадібні поживитися столичним майном...) розтягли дуже багато. Численні протестувальники проти цієї сваволі тоді не знали, куди й кому скаржитися. Ющенко на своєму президентському олімпі виявився цілковито глухим до всіх звертань–його цілковито поглинула війна з Тимошенко. Користуватися владою для добрих справ він не міг. Він полюбляв лише ефектні ритуали, які є в розпорядженні влади: прийом вірчих грамот від новопризначених амбасадорів, прес-конференції, на яких він вимучував журналістів велемовним резонерством, нескінченні промови на всяких імпрезах. А щодо практичних справ, то, схоже, що в нього від самої згадки про них починався головний біль.

Нині маємо чергові підсумки окупації столиці України командою Черновецького. Спеціяльна комісія ЮНЕСКО ставить питання про виключення з реєстру історичних пам'яток кількох храмів на чолі з Софією. Усі вони стоять в облозі потворних новобудов, які з мародерською безжальністю поставили „новоукраїнці" довкруж християнських святинь. Виникли дуже серйозні запитання про надійність та безпеку подальшого існування усіх цих–і не тільки цих–храмів.

Це–не тільки реалістична деталь із нашого ляндшафту. Це й символічний наголос нашого нинішнього існування. Ми вийшли із руїни вчорашнього і йдемо в ще більшу руїну сьогоднішнього та завтраш-

нього днів. І тільки безнадійні апологети Ющенкової команди твердять: це все почалося з приходом „донецьких" або ж витворили Черновецький „со товаріщі" усупереч волі й наказам Ющенка. Але, дивлячися правді в очі, мусимо констатувати: „донецькі" підхопили естафету руйнації таки в Ющенкової команди; вони почали це робити значно посиливши темп. Виявилося, що мародери–„нашоукраїнці" Порошенко, Жванія, Мартиненко, бютівські „акули" Ґубський, Фельдман, Васадзе, Портнов, які підгрібали під себе все, що можна було підгребти,–це тільки дилетанти супроти донецьких „пацанів".

Руйнівна робота, спрямована передовсім на знищення самих елементів Української держави, посилюється з кожним днем. Перед тут веде передовсім Дмитро Табачник, який очолює міністерство освіти. Тут щодня довідуємося щось нове. То скасовано обов'язковий екзамен з української мови для вступу до аспірантури. То знищено сектор сприяння освіті рідною мовою, що був підрозділом департаменту середньої та дошкільної освіти. Екс-міністер освіти Максим Стріха так прокоментував цей факт: „Здавалося б, Табачник мав би підтримувати цей сектор, але, можливо, слід дивитися глибше: невдовзі все міністерство стане сектором сприяння російськомовній та угорськомовній освіті. Те, що діється в міністерстві, зрозуміло. Я взагалі прогнозую цього року масове скорочення кількости дітей в україномовних клясах".

Коментуючи постанову кабінету міністрів від 28 липня ц.р. екс-міністер освіти академік Іван Вакарчук сказав: „Ця постанова за своїм змістом і бюрократичною риторикою нагадує сумнозвісні Валуєвський циркуляр і Емський указ. Зміни, що вносяться до положення, викладені у восьми пунктах, із них–у семи пунктах ці зміни сформульовані так: „слова „української мови" виключити". Чи урядовці, котрі читали і подавали проєкт постанови на затвердження Кабінетом Міністрів, не вжахнулися від такого суцільного „виключення" української мови з академічного вжитку, чи робили це з якимось особливим завзяттям?"

Дуже хотілося б хоч у чомусь заперечити Іванові Вакарчукові, однак заперечувати нічим. В Україні йде тотальна атака на все українське–на мову, на культуру, на саму духовність. Міністерство освіти на чолі з вельми одіозним Дмитром Табачником найяскравіше і найвідвертіше виявляє оту антиукраїнську тенденцію, яка стала основою не тільки кабмінівської діяльности, а й політичною домінантою всієї Партії Реґіонів, яка тотально опосіла владу в Україні. За словами Віктора Януковича, надовго. І дуже схоже, що це так.

Нещодавній візит пана Ґундяєва–він же патріярх Кірілл–в Україну засвідчив, що розсварена, поглинута з'ясуванням стосунків і самовтоплена у взаємозвинуваченнях опозиція не змогла навіть належно зреаґувати на цю антиукраїнську операцію. Якісь кволі протести й експромтні прес-конференції–це не той рівень, яким мали б відповісти

панові Ґундяєву і всім, хто (в Росії та в Україні) за ним стоїть. Це було як писк комара в обличчя слонові.

Сьогодні в Україні дуже популярний такий анекдот.

Мрійливі і повільні українці проґавили день, коли Господь ділив землю між народами. Знічені постали вони перед Ним, коли все було закінчено. Але Бог–милостивий і милосердний–не міг відіслати їх ні з чим. Він сказав: „Хай уже буде так–землю, яку я беріг для себе віддам вам". І–віддав. Прибігли до Бога євреї і заволали: „Невже ти вже нас не любиш?! За що такий щедрий дар українцям?! Чому вони стануть володарями раю земного?!" І Бог сказав: „Зачекайте українцям заздрити–я ж їм іще провідників не призначав..."

Коментарі зайві.

Кажучи про провідників нації, маємо на увазі, звичайно ж, не „команду" ПР. Там усе зрозуміло. Це в основній масі–п'ята колона. Чекати від них українських сентиментів не випадає. Маємо на увазі провідників із національно-демократичного табору. Не народжує наш народ своїх де ґоллів, Аденауерів, Рузвельтів, Черчиллів...

Усе якісь безвиразні марґінали містечкового масштабу, які навіть не мають змоги зробити якийсь керівний жест руками, бо тримаються обіруч за крісла, боячись, щоб ті крісла не висмикнули з-під них „закляті друзі"-однодумці, які прийшли в політику не зі святим бажанням зробити щось великого для України, а так собі–мов на прогулянку. Чи на „ловлю щастя і чинів"...

Настільки патріотичніші, моральніші, послідовніші й мотивованіші низи української інтеліґенції, настільки звироднілі, аморальні, послідовно продажні ті, хто претендує на роль національних провідників. І тільки сліпий цього не бачить.

Що ж лишається отим українським низам за такої політичної погоди?

Лишається запастися терпінням і ждати.

Ждати від самих себе, коли вони, низи, підготують процес зміни політичних еліт. Коли продажні, непрофесійні й просто дурнолобі змушені будуть піти зі сцени.

Програна битва–це ще не програна війна. Поразка–теж мати (може не дуже рідна) досвіду.

А причини і наслідки того, що сталося, треба не просто розрізняти. Їх треба вивчити, як табличку множення. Це буде своєрідним щепленням проти тих ілюзій, які взяли в полон наші серця в „помаранчеві" дні. Коли люди безмежно закохалися в політиків. Уявили їх лицарями без страху й докору. А ті політики не тільки приватизували народну перемогу на Майдані, а надурили людей і кинули їх.

Ті політики канонізували себе до ранґу непогрішимих національ-

них героїв, посланих на українську землю небесами. О, це благородне серце українців, яке охоче вірить у щось велике, чисте й справжнє навіть і тоді, коли це пов'язано з доморощеними політиками.

Це ж коли ще–ніби застерігаючи нас учорашніх і сьогоднішніх– Шевченко писав: „А серцю, серцю ти не довіряй..."

Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ

ЩО ДАЮТЬ ЗУСТРІЧІ З ВЛАДОЮ УКРАЇНИ?

Вже після того, як сучасна влада України на чолі з Президентом Віктором Януковичем недвозначно виявила свою внутрішню і зовнішню політичну орієнтацію, деякі представники громадських структур у діяспорі мали зустрічі або з самим В. Януковичем, або з близькими до нього урядовцями. Дехто з наших діячів плянує такі зустрічі в майбутньому. Тут, самозрозуміло, мова виключно про тих, для кого такі зустрічі є нагодою представити точку зору, відмінну від поглядів В. Януковича.

Припускаю, що серед нас знайдуться й такі люди, які щиро сподіваються під час подібних зустрічей відвернути В. Януковича від його промосковського курсу. Проте реальність інша: ті зустрічі, які вже відбулися, не лише не змінили політичне думання В. Януковича і його оточення, але й показали, як вміло нова влада у своїх пропагандистських цілях використала ці перші контакти з нашою діяспорою: мовляв, „дивіться, ми зустрічаємося з діяспорою„, „дивіться, діяспора з нами говорить, ми співпрацюємо". Ще трохи–і ми почуємо: „Чільні представники діяспори задоволені нашою політикою".

Щоб внести ясність у питання взаємин між режимом В. Януковича, Москвою та світовим українством, треба окреслити наше розуміння ситуації, а воно є таке: Москва вже навіть не приховує свого прагнення керувати політикою України. Для цього вона активно посприяла приходові до влади в Україні проросійської Партії Реґіонів, яка, як засвідчили вже ці перші місяці, готова служити інтересам Москви.

Є тільки два способи запобігти цій політиці: змінити політичний курс В. Януковича або демократичним шляхом повалити цей режим, який був впроваджений лже-демократичним чином. Адже вибори в лютому відбувалися на тлі економічної стаґнації в Україні, на тлі страшної бідности населення, мав місце масовий підкуп виборців, мало місце застрашування їх, і всі ці порушення були „унормовані„ ще перед виборами, тому міжнародні спостерігачі їх не спостерегли.

Перший шлях: не після „теплих" зустрічей, а тільки після сильного і безперервного політичного тиску може прийти зміна політичного курсу в Україні. Демонстрації, маніфестації, політичні віча в діяспорі проти політики В. Януковича також наснажують громадян України,

які не мають наміру миритися з антиукраїнською владою.

Я не забуду приїзду до США першого президента України Леоніда Кравчука, якого за відносно короткий час почали гостро критикувати громадяни країни, зокрема через корупцію і відсутність економічних реформ.

Я був одним з тих, хто зустрічав Л. Кравчука, коли він входив до залі прийняття в Нью-Йорку. Його вітали надзвичайно тепло, оваціями. З великим задоволенням, але й з подивом потиху зреагував він на це вітання словами: „Чому ж мене не зустрічають так само в Україні?". Я відразу ж зрозумів помилку нашої громади і відповів йому так само потиху, на вухо: „Бо ці люди не живуть під Вашою владою".

Втім, другий шлях, мабуть, правдоподібніший. В. Янукович ледве чи зміниться, навіть під тиском суспільства, бо певний, що у критичну хвилину Москва підтримає його. Отож, залишається тільки повалити цей режим демократичним способом, громадянською непокорою та тиском зовнішніх чинників. Це може закінчитися імпічментом. новими виборами або й захопленням приміщень тощо. Головне, щоб не було надуживання або кровопролиття.

Ще є якісь інші можливості, коли вже не тільки „п'ята колона", а вся влада в Україні є рукою Москви? Провадити задушевні бесіди з нею–марна річ.

Ігор ОСОБІК

МИ НАЛЕЖИМО ДО ЕВРОПИ...

Українцям трохи забракло єдности й здорового глузду на останніх президентських виборах. Але відчуття самодостатности й „києвоцентризму" залишається потужним після Майдану...

На превеликий жаль, у нас ще забагато „елітних" яничар, кар'єристів і пофігістів із минулих правлячих режимів, які підтримають будь-яку владу задля власного зиску. Або залишаться байдужими до всього поза межами їхньої оселі. Тема глобальних зсувів геополітичних, морально-етичних чи етноцентричних парадигм–не є популярними на їхніх коктейль-вечірках. А шкода...

Ре-окупанти, на чолі зі своїм авторитетом, який спочатку тренувався „на котіках", далі на перехожих, пізніше з геометричною проґресією зірвав на деякий час прем'єрську, а тепер і президентську шапки,–намагаються приєднати Україну до „чувашо-татаро-суздальської матриці".

Панове, друзі, браття й сестри–нам з ними не по дорозі!

Московська імперія закінчиться з кінцем Ґазпрому, а Захід до нас прийде сам. Ми все ж таки належимо до Европи, а не до Евразії.

У КИЄВІ ОСВЯЧЕНО „СВІЧКИ МОЛІННЯ"

19 червня Світовий Конґрес Українців (СКУ) у співпраці з Українським інститутом національної пам'яті розпочав Міжнародну акцію „Свічка моління", яка від червня до листопада цього року відвідає всі області України і країни проживання української діяспори.

Предстоятелі Українських Церков і провідники СКУ під час освячення "Свічок моління"" у Києві 19 червня.

Церемонію, яка відбулась біля Меморіялу жертвам Голодомору в Києві, за участю української громадськости, відкрили кординатор акції в Україні Володимир В'ятрович та генеральний секретар СКУ, голова Міжнародного координаційного комітету СКУ в справі Голодомору Стефан Романів. Вони наголосили на важливості цієї акції, що має привернути увагу світу до справжніх причин цієї трагічної сторінки історії українського народу.

Панахиду за спокій душ жертв Голодомору 1932-1933 років відслужили предстоятелі Українських Церков–Патріярх Філарет з Української Паравославної Церкви Київського патріярхату, Патріярх Любомир Гузар з Української Греко-Католицької Церкви, та Єпископ Української Автокефальної Православної Церкви Михаїл, а також єпархи українських церков та численне духовенство. Вони освятили свічки моління, які будуть запалені в пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років в українських церквах і публічних місцях України та 20 країн світу.

На важливості вшанування пам'яті жертв Голодомору наголосив директор Українського інституту національної пам'яті І. Юхновський.

На завершення заходу президент СКУ Євген Чолій виголосив промову, в якій підкреслив, що Голодомор 1932-1933 років був геноцидом українського народу та звернувся до присутніх з наступними словами: „Я закликаю всіх українців світу активно підтримати цей міжнародний захід своєю участю та цим самим не дозволити згасити свічку пам'яті мільйонів невинних жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Вічна пам'ять усім жертвам Голодомору-геноциду українського народу".

Світовий Конґрес Українців

ВШАНОВАНО БОРЦІВ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

У Пикуличах

Щороку до міста Перемишль, що нині в Польщі, з'їжджаються українці вшанувати борців за волю України. На Пикулицькому українському цвинтарі, що на околиці Перемишля, поховано дві тисячі вояків Армії УНР, серед них і Чорних запорожців.

У першу неділю після Зелених свят в українських храмах Перемишля служать поминальну літургію по вояках Армії УНР. У неділю 30 травня 2010 року в Українському катедральному соборі УГКЦ у Перемишлі літургію провів архиєпископ, митрополит Іван Мартиняк. Правили й у інших православних храмах. Після літургії з кожного храму хресною ходою українці підійшли на околицю Перемишля, де й зустрілись, а тоді під супровід Львівської духової оркестри всі разом попрямували в Пикуличі на цвинтар. На чолі великої колони несли хрест із хоругвами, майоріли й синьо-жовті прапори.

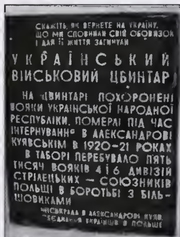
Соломія ІСЬКІВ, Козацьке стрілецьке братство Пикуличі-Львів
(„Незборима нація")

У Александрові-Куявському

Згідно з довоєнною традицією, започаткованою 89 років тому, перша субота червня–це день вшанування пам'яті борців за волю України, похованих у Козацькій могилі в Александрові-Куявському. Саме тут опинилися бійці 6-ої Київської та 4-ої Січової стрілецької дивізій, які залишилися без підтримки після того, як Польща розірвала союз, так і не виборовши незалежности для України 1920 р.

Командиром і речником осілих під Александровом-Куявським воїнів УНР став ген. Марко Безручко. Це він затримав більшовицький

наступ під Замостям і Радзимином, що мало велике значення в перемозі польських військ 1920 р., яку часто називають „чудом над Віслою". Про це та про велику жертовність українських воїнів, які високо несли свої прапори з написом „За нашу і вашу свободу", вірячи в спільну перемогу, промовисто говорив до зібраних на святі поляків полковник Православного ординаріату ВП о. проф. Мар'ян Бендза. Його проповідь стала чудовою лекцією польсько-української історії

–Це до інтернованих воїнів,–відзначив промовець,–прибув з візитом та молився в табірній церкві 5 квітня 1921 р. головний отаман Симон Петлюра. Його супроводжували міністер військових справ УНР ген. Михайло Омелянович-Павленко і голова Генерального штабу ген. Володимир Сальський.

Віддаємо належну честь українським воїнам, – сказав А. Цесля, бургомістр Александрова-Куявського

Протягом багатьох років про місце спочинку в Александрові нічого не говорилося. Його піднесено з руїн до гідного стану завдяки першому відважному ініціяторові Омелянові Вішці, який ще в 1991 р. витоптував стежки і на цвинтар, і до влади міста, щоб сьогодні ми могли гідно вшановувати пам'ять героїв та молитися у вірі в Господню справедливість. Тепер Александрів–його влада і мешканці–дають приклад, як треба шанувати місце вічного спочинку українських воїнів, ставитися з розумінням до іншої нації та її історії.

Наталя КРАВЧУК,
(„Наше слово")

Петро ГРИЦАК

ЯКИМ Є МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ?

Надійшла весна прекрасна, многоцвітна, тепла, ясна,–пише І. Франко у вступі до книги *Лис Микита*, а найкращим місяцем весни рахується саме травень. На жаль, для українців місяць травень не є щасливим чи прихильним.

По-перше, тепер 9 травня є святковане як перемога Росії (у складі СРСР), що для України фактично означало програну, подібну у своїх наслідках до татарської неволі. Тому 9 травня як „День перемоги" повинні святкувати в Україні сьогодні тільки т. зв. „совки" та збаламучені ідеологи, які пропаґують відродження СРСР, не кажучи вже, що Друга світова війна скінчилася властиво капітуляцією німецької армії 7 травня 1945 року. В Україні війна продовжувалася виступами проти УПА та місцевого населення до 31 грудня 1954 р. (згідно з законом Верховної Ради України). Тому часописи пишуть, що Янукович, святкуючи 9 травня 2010 як „День перемоги", своїми численними виступами здав успішно ще один іспит перед Москвою.

Другою такою подією, скрайньо неприємною для України, що також мала місце 9 травня, але 1920 року, була дефіляда польського (офіційно союзного, але фактично окупаційного) війська в Києві на Хрещатику. Вона викликала обурення і несмак серед українців, тоді проживаючих у Києві,–казала мама автора Людмила, тоді там присутня. Взагалі, тоді поляки своїм скрайньо невідповідним підходом до приєднання собі прихильности місцевого населення, і очевидним недбальством і браком успіхів у військових справах, мусили незабаром Україну опустити. [1]

Великою шкодою для української справи було також убивство Симона Петлюри в Парижі 25 травня 1926 року. Сталося це через помилкову, хоч дуже коротку відсутність охорони Головного Отамана,–як говорив один із тих охоронців, у присутності автора,–„через якийсь дивний фатальний збіг обставин".

Смерть полковника Євгена Коновальця 23 травня 1938 р. наступила після зустрічі з П. Судоплатовим, який вручив йому подарунок–коробку шоколадних конфет (в якій була бомба). Судоплатов пише у своїх споминах, що Є. Коновальця було засуджено до кари смерти за участь у боях проти Січневого повстання, зорганізованого більшовиками проти УНР у Києві 1918 року,–„Судоплатов був виконавцем присуду".

Взагалі, зустрічі полк. Коновальця з радянськими аґентами, що

[1] W. L. Lawrynowicz "Wyprawa Kijowska", przeglad polski, додаток до *Nowy Dziennik*, 30 квітня 2010.

вдавали з себе представників українського патріотичного руху спротиву, були численними, помимо остережень від багатьох членів із кола його приятелів і співробітників. Був, одначе, переконаний про конечність таких контактів і з тим сполученого ризика. Одначе його близькі контакти з Судоплатовим (який мав псевдонім „Валюх") виглядають трохи дивними, бо з споминів Судоплатова виглядає, що він знав тільки поверхово українську мову (мати–росіянка) та був малокультурною, примітивною особою. Одним словом, не міг бути справжнім представником леґітимного українського визвольного підпільного руху.

Судоплатов у своїх контактах із українськими активістами на еміґрації бачив переважно наївних і сконфужених людей, цілком неосторожних. Тому старався ту ситуацію використати для своїх цілей: якнайбільше пошкодити українській підпільній активності в СРСР.[2]

Але сталося! Смерть полк. Є. Коновальця була великим ударом для української справи, і доповнює вищеподаний реєстр неприхильних для України подій, які мали місце у травні місяці, та завершилися святкуванням 65-ліття „Перемоги" 9 травня 2010 р.

І цього року вперше російські вояки марширували на Хрещатику в незалежній Україні.

„Аналітики сприйняли це як ще одну ознаку ухилу України в бік Москви... 75 російських десантників крокували на Хрещатику як знак солідарности..." (з Москвою),–пише *Свобода* (14 травня 2010).

[2] Pavel Sudoplatov, Anatoli Sudoplatov, Jerrold L. Schecter, Leona P. Schecter, *Special Tasks: The Memoirs of an Unwanted Witness–A Soviet Spymaster* (Little, Brown and Company, Boston, 1994).

СКУ ЗАСУДЖУЄ ЗАЯВУ ЯНУКОВИЧА

27 квітня 2010 року в Страсбурзі, під час засідання Парляментської асамблеї Ради Европи, президент України Віктор Янукович зробив протиправну заяву про те, що визнавати Голодомор 1932-1933 рр. як факт Геноциду щодо того чи іншого народу є неправильно й несправедливо.

Такою заявою він продемонстрував свою зневагу до мільйонів невинних жертв Геноциду українського народу та порушив Закон „Про Голодомор 1932-1933 рр. в Україні", який Верховна Рада України ухвалила 28 листопада 2006 року.

Стаття 1 цього Закону стверджує: „Голодомор 1932-1933 рр. в Україні є Геноцидом українського народу".

„ДОБРОВОЛЬЦЕВІ" ДО ПОЛОНУ ДИВІЗІЙНИКІВ– ПРОФ. ВАЛЕРІЯНОВІ РЕВУЦЬКОМУ–100 РОКІВ

Професор Валеріян Ревуцький є архізнавцем українського театру. Його працю представляють написані ним книжки, статті, його радіопрограми, виступи, виклади. Його дослідження і публікації–це праця відданого науковця, свідомого свого обов'язку розшукувати, досліджувати, описувати чи й рятувати і передавати інформацію майбутньому.

В. Ревуцький народився 14 липня 1910 року в Іржавці, тоді Полтавської губернії (тепер Чернігівської области). Він з роду козацької старшини і священиків (нащадків Стороженків, Каневських, Овсієвських, Сагардів), що дала українській культурі також братів Дмитра (Валеріянового батька)–музикознавця і фолкльориста, і Левка Ревуцького, відомого композитора. Мати–Катерина Уралова.

Хоча професійний шлях В. Ревуцького починався в Київському політехнічному інституті (будівельне відділення), який він закінчив 1937 року, а потім служив у Червоній армії (1935-1936), щось глибше вкорінене манило його ще студіювати акторське мистецтво в Театральному інституті в Києві, а відтак (після політичного цькування) студіював театрознавство в Москві (1939-1941). Після повернення до Києва В. Ревуцький був активним у театральному житті, навіть за німецької окупації; він був співзасновником і мистецьким керівником театральної групи „Гроно".Також викладав у консерваторії.

Від 1943 р. жив у Львові, де також був у центрі театрального світу–там викладав і там почав друкувати свої театрознавчі статті і рецензії.

Всі на волю рвуться вперто,
Їх число росте невпинно.
Він є перший доброволець,
Що зробив цілком противно

Воєнна завірюха занесла В. Ревуцького до Німеччини, а згодом до Італії. Щоб уникнути насильницької репатріяції, він вдається до незвичайного кроку: в липні 1946 року стає „добровольцем до полону" дивізійників. І тут відразу бере жваву участь у житті таборян–дописує до часописів на театральні теми, читає доповіді, викладає у драматичній школі. З таборовиками переїжджає в 1947 році до Англії, де його звільняють після одного року перебування в таборі.

В 1950 р. еміґрує до Канади. Там знову студії (маґістратура у проф. Юрія Луцького в Торонт-

ському університеті, в 1957 р., і дослідження про драми Миколи Куліша). Після того–викладання в університетах Британської Колюмбії: у Ванкувері (16 років) і Вікторії (три роки). Викладав радянську драму і кіномистецтво та курс української мови. У 1951 році В. Ревуцький одружився в Торонто з Валентиною Вільчинською; в них є дочка Ірена, адвокат. Подружжя Ревуцьких далі проживає у Ванкувері.

В. Ревуцький є дійсним членом НТШ (від 1969 року) та УВАН (від 1977-го), кількох славістичних товариств Канади, Національної спілки театральних діячів України (від 1994), та закордонний член Академії Мистецтв України (від 2001-го).

1955 року він став лавреатом премії ім. Івана Котляревського („...за вагомий внесок в українське театрознавство, дослідження актуальних питань історії українського театру та послідовну багаторічну пропаґанду його здобутків за кордоном"). Завершенням признання його праці було, коли у 2002 році Президент України Леонід Кучма надав йому звання Заслуженого діяча культури України.

Підсумок наукового вкладу подано у виданні *Валеріян Ревуцький: Бібліографічний покажчик* (Київ: „Інтер", 2007, 152 стор., уклала Валентина Ревуцька; науковий редактор Ростислав Пилипчук; друге виправлене видання–2009).

В. Ревуцький автор п'яти книжок: *П'ять великих акторів української сцени* (1955), *Нескорені Березільці* (1985), *В орбіті світового театру* (1995), *Віра Левицька: життя і сцена* (1998) і *По обрію життя: спогади* (ред. Р. Пилипчук, 1998). В. Ревуцький був редактором збірника *Рімінi*–том II, що вийшов друком у двох виданнях у видавництві „Смолоскип" у Києві, 2005. У ньому його стаття „Табор за дротами". В. Ревуцький був упорядником і редактором кількох збірників.

До 2006 року він написав майже 400 статтей українською мовою (часто в порівняльному аспекті до західніх постатей чи тем) і 61 статтю англійською мовою. Має понад 330 гасел про театральні постаті в „Енциклопедії Українознавства" і понад 450–в "Encyclopedia of Ukraine"; він також написав і озвучив 120 радіостаттей для радіопрограм.

Він присвятив майже 20 років збиранню і писанню англійською мовою нарису історії українського театру.

Це тоді була дуже важка праця, бо він не мав доступу до джерел в Україні. Коли праця була написана і зредаґована, не було фондів на друк (праця *Survey of Ukrainian Theater* має понад 440 сторінок).

Вся наукова праця В. Ревуцького була здійснена в ім'я розвитку культури й науки України.

Вітаємо видатного українського театрознавця з прекрасним ювілеєм!

Підготував Роман КОЛІСНИК

Ярослав КОЛОДІЙ

У ДВАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА

2 листопада виповниться 25 років від смерти Володимира Кубійовича–незвичайної постаті нашої складної історії. У його особі, як у дзеркалі, знайшли відображення всі перипетії новітньої історії України: і праця в чужих науково-освітніх закладах, і трагічні сторінки Другої світової, і нелегке повоєнне еміґраційне життя.

Кожна людина залишає по собі певний слід. В. Кубійович залишив для нас *Енциклопедію Українознавства*–фундаментальне багатотомне унікальне видання. Енциклопедії укладають великі видавництва з досконалою поліграфічною технікою, належним науковим і технічним апаратом і не менш належним бюджетом. Нічого подібного Кубійович не мав, але мав сміливість, щоб заходитися коло такого видання, розраховуючи тільки на добровільну допомогу співробітників, порозкиданих по цілому світі, і на бюджет з добровільних пожертв українських патріотів.

Володимир Кубійович народився 23 вересня 1900 року у місті Новий Санч на Лемківщині в родині дрібного урядовця. Закінчивши гімназію, майбутній вчений з патріотичних міркувань йде добровольцем до Української Галицької Армії. Після звільнення з УГА у 1919 році, студіює географію та історію в Краківському університеті. Тема його дипломної праці була з антропогеографії Ґорґанів, а дисертацію захистив з демографії Радянської України та став наймолодшим доцентом у Польщі–викладачем Краківського університету.

У листопаді 1939 р., у Кракові створено Українське Національне Об'єднання, яке в червні 1940 р. реформовано в Український Центральний Комітет, на чолі з В. Кубійовичем. З Комітетом пов'язане Українське Видавництво, яке постало наприкінці 1939 р. і протягом 1940-1945 рр. випустило у світ тисячі книг, періодичних видань та іншої друкованої продукції.

УЦК незабаром організував українські школи, кооперативи й молодіжні групи майже в усіх українських місцевостях. Діяльність Комітету не лише допомогла українцям відшкодувати ті втрати, яких вона зазнала за роки польського гноблення, але й часто полегшувала тяжкі випробування війни та німецької окупації. Протягом усієї війни це була єдина організація, що могла, хоч і дуже обмежено, захищати соціяльно-економічні інтереси українців у Генеральній Губернії.

Ще однією сторінкою діяльности УЦК та В. Кубійовича була підтримка в створенні Дивізії „Галичина", з метою повторити леґенду Українських Січових Стрільців, які з невеликого леґіону в складі збройних сил Австрії стали міцним кістяком Української Галицької

Армії. В умовах Другої світової війни, вважали вони, що Сталін, здолавши гітлерівську Німеччину, неодмінно зіткнеться з західними союзниками, а тоді, крім партизанської УПА, нашому народові потрібна буде сучасна, добре вишколена і озброєна реґулярна українська військова формація.

У перші повоєнні роки В. Кубійович енерґійно бореться за відновлення на еміґрації Наукового Товариства ім. Шевченка, оскільки в Україні зліквідувала його радянська влада, а більшість його членів опинилися на чужині. Влітку 1947 року НТШ відновило свою діяльність у Мюнхені, а відтак його перенесено до Сарселю у Франції. Власне тут і виявився талант Кубійовича-організатора, заслуга якого не так у тому, що відновив НТШ, як в іншому: в ідеї негайно знайти для нього конкретне діло, при якому воно не зів'яло б. Цим ділом стала *Енциклопедія Українознавства*.

У 1948 р. почалася праця над її створенням. Велика, копітка, щоденна праця, що тривала сорок років. Як згадують співробітники В. Кубійовича, він працював сім днів на тиждень по 10-12, а то й 14 годин на добу в складних умовах еміґрації, не маючи належного поліграфічного й матеріяльного забезпечення, відповідного задумам штату працівників.

Енциклопедія Українознавства появилася без будь-яких державних субсидій, лише завдяки жертвенності української громади.

На базі „ЕУ" у 1963-1971 рр. вийшов великий двотомний енциклопедичний довідник про Україну. Майже одночасно розпочато видання словникової *Енциклопедії Українознавства* у п'яти томах. На жаль, навіть десятого тому своєї „ЕУ" йому не довелося побачити. Він помер 2 листопада 1985 року.

ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ У СПОГАДАХ СУЧАСНИКІВ

Є люди, яких ти хоч раз побачив чи з ними поспілкувався, але вони залишаються у твоїй пам'яті на все життя. До таких належить і Володимир Кубійович.

Уперше почув я про нього чотирнадцятирічним хлопцем у жовтні 1939 р. Тоді, коли після пакту Молотова-Ріббентропа Польщу окупували німці й територія на захід від Бугу й Сяну опинилася в складі Ґенерального губернаторства, а Галичину й Волинь зайняли більшовицькі війська.

Понад 30 тисяч української інтеліґенції з Галичини і Волині, які не захотіли залишатися під більшовицькою окупацією, прибули у Ґенеральне губернаторство. Цих людей треба було працевлаштувати, знайти їм житло, забезпечити мінімальні умови для виживання. Ними займалися тоді створені Українські допомогові комітети, роботу яких координував Український очолюваний В. Кубійовичем центральний комітет з осідком у Кракові.

Усі інтеліґенти-українці, що могли працювати в школах, були розселені по українських селах Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшшя. Розпочалося навчання дітей українською мовою, бо до 1939 року воно здійснювалося повсюдно по-польськи. І до нашого села Свіржови-Руської колишнього Ясельського повіту прибув учитель-українець Петро Драгань, а в сусіднє село Святкову-Вілику–Василь Гірний, фейлетоніст, письменник, автор відомого роману „Розгублені сили".

По селах організовано також сільськогосподарські школи й дитячі садки. Крім цього, за старанням В. Кубійовича були відкриті: Торговельна школа в Сяноці, гімназії у Грубешеві й Ярославлі та Українська вчительська семінарія в Криниці. Українці були цим дуже задоволені.

Про В. Кубійовича ходили леґенди. Він допомагав українцям у різних справах, ризикуючи іноді навіть своїм життям. Наприклад, у нашому селі Свіржові-Руській стався такий випадок. За зберігання зброї попалися німцям два брати–Іван та Андрій Кобани. Вони були заарештовані і їм загрожував розстріл. Їхній шваґер Василь Ґаталевич поїхав до В. Кубійовича і просив його зробити все можливе, щоб урятувати хлопцям життя. В. Кубійович зумів переконати німецькі власті в тому, що хлопці знайшли кріси, кинуті втікачами з польського війська, й хотіли здати зброю добровільно, але не встигли цього зробити. Замість смертної кари, вони відсиділи два роки в Освєнцимі і повернулися живі до своїх родин.

Відомий інший факт із спогадів Аріядни Шумовської-Стебельської. Ідеться про арешт Богдана Стебельського–брата відомого пізніше сотенного УПА „Хріна"–Степана Стебельського. Це сталося після проголошення у Львові 30 червня 1941 року Української незалежности. Не гаючи часу, Аріядна звернулася до професора Кубійовича по допомогу. Він заручився своїм життям перед німцями, що Богдан–мистець, і що він політикою займатися не буде. Після кількох місяців Богдана випустили з тюрми.

Перший раз я побачив його і ближче познайомився з ним у другій половині вересня 1941 р., коли я вступив на III курс Української учительської семінарії у Криниці (Новосанчівського повіту).

Нас сто хлопців поселили в бурсі, яка розмістилася у віллі „Колонія", санаторному будиночку в гарних кімнатах. Буквально десь на четвертий день приїхав до нас В. Кубійович. Він у супроводі директора семінарії Омеляна Цісика побував у кожній кімнаті чотириповерхового будинку, мав розмову з нами, кожному подав руку. Його цікавило все: хто наші батьки, звідки ми приїхали, як нам живеться в бурсі, чи не голодні, чи є в що одягнутися, чи спроможні наші батьки платити за наше навчання в семінарії та проживання в бурсі і т. д.? Після його візиту надходили стипендії студентам семінарії. Круглі сироти і напівсироти були взяті на повне утримання за рахунок стипендії Україн-

ського центрального комітету.

Протягом 1941-1944 рр. В. Кубійович постійно навідувався до нас у бурсу, цікавився усім. Нам стало відомо, що це видатний український вчений-географ, професор Ягелонського університету. У семінарії він виступив перед нами з лекціями. Особливо запам'яталися його дуже цікаві лекції на теми: „Київська Русь–наша древня держава", „Золотоверхий Київ–столиця України", „Природні багатства України", „Населення України і його заняття", „Звичаї, традиції, культура України" та ін. Його лекції було цікаво слухати і легко сприймати. Вони виголошувалися доступною мовою, кожне слово лекції було продумане й виважене і глибоко западало в наші серця, скріплювало нашу національну свідомість, виховувало в нас український патріотизм. Ми вивчали географію за його науковими працями „Географія України і суміжних земель", „Атляс України", „Карта України" та ін.

Сам В. Кубійович був людиною дуже спокійною, інтеліґентною та педантичною. Це був зразок справжнього українського інтеліґента. Він став для нас прикладом, вартим наслідування.

Кожний, хто мав щастя бачити живого В. Кубійовича, спілкуватися з ним, запам'ятав його на все життя. Поява В. Кубійовича в семінарії чи в бурсах семінаристів була великою подією, перетворювалася у справжнє свято. До нього бігли всі, його оточували і хотіли фотографуватися з ним. На це він завжди радо погоджувався. Кожний хотів мати на пам'ятку фотографію з ним.

Він володів надзвичайними організаторськими здібностями. Можна тільки дивуватися, як він зумів у воєнні 1939-1945 роки домогтися від німецької влади надання українцям у курортному місті Криниці вілли „Світ" для учительської семінарії на 500 студентських місць, вілли „Ренесанс", „Колонія", „Седлисько" для бурс, у яких проживали семінаристи; приміщення для семінаристів у той час, коли вілли були переповнені німецькими раненими, яких привозили зі східного фронту. Семінарія здійснила два випуски вчителів. Решта семінаристів започаткували освіту, а закінчували її вже у різних країнах світу після війни.

В. Кубійовичу було притаманне вміння в доступній формі передати слухачам навіть дуже складну наукову інформацію. Він мав талант стати видатним вченим зі світовим іменем. Він був таким вченим, мав талант бути людиною. Кубійович став гордістю не тільки Лемківщини, де народився, він став гордістю української нації та світової науки.

Ми, колишні його студенти-стипендіяти, завжди були і є вдячні йому за те, що він у скрутні 1939-1945 рр. так щедро допомагав нам здобувати освіту. Ми старалися працювати сумлінно в боротьбі за незалежність України, про яку він так мріяв.

Іван ЩЕРБА, Галина ЩЕРБА

ХТО ВРЯТУЄ ДУХОВНУ СКАРБНИЦЮ УКРАЇНСТВА В САРСЕЛІ ПІД ПАРИЖЕМ?

Наукове товариство ім. Шевченка в Европі (НТШЕ) має славне минуле. Тут вперше була написана „Енциклопедія українознавства". Із НТШЕ пов'язані імена видатних українських вчених, таких, як В. Кубійович, О. Шульгін, В. Янів... У нас зберігаються архіви і є чи не найбільша українська бібліотека за кордоном.

Раніше для утримання будинку і для оплати всіх друків та роботи персоналу ми отримували від української діяспори матеріяльну допомогу. Ті часи вже минули, старші люди вже померли, а новоприїжджі українці не дуже переймаються духовним спадком. І ми зараз у вельми скрутному становищі. А ще, до того ж, стеля в залі періодики обвалюється. Потрібно терміново зробити ремонт, інакше все може завалитися.

Ми зверталися до наших українських керівників і до установ. Два роки тому була передача на каналі „1+1", де показували нашу будівлю, і я говорила про нашу біду. Єдиний, хто відгукнувся–мер Одеси Ґурвіц, який передав нам певну суму, ми її витратили, щоб оплатити наші борги. Нам уже французька держава за неоплачені податки погрожувала забрати нерухомість.

Я передавала прохання про допомогу і до Президента України, і до прем'єр-міністра, писала в Фонд Пінчука. Ні від кого ми нічого не отримували. Рік тому у нас була делеґація на чолі з Д. Павличком. Але, на жаль, все закінчилося тільки записом у Золотій книзі. Хочу до всіх звернутися: установа або приватна особа, яка допоможе нам зберегти цей культурний спадок, ввійде в історію НТШЕ.

Анна-Марія ДОВГАНЮК,
секретар НТШ у Сарселі

СВЯТОСЛАВ КАРАВАНСЬКИЙ: НЕБЕЗПЕЧНЕ МОСКВОФІЛЬСТВО АМЕРИКАНСЬКОЇ ЕЛІТИ...

Бажання нормалізувати стосунки з Росією–бажання зрозуміле й виправдане. Але таке бажання не мусить іти коштом закриття очей на прототалітарні сторони керованої каґебістами Росії. Саме цього елементу і бракує у ділах та словах американської еліти.

Почну зі слів. У виступах на телебаченні Державний секретар Гілларі Клінтон бачить Росію, як „велику наддержаву" і свою та президента Б. Обами надію бачити „сильну, мирну і всеуспішну" Росію. А прес-секретар Білого Дому у своїх виступах додає, що президент і віце-президент вірять, що Росія буде співпрацювати із США не через свою слабкість, а виходячи з національних інтересів.

Оця віра Білого Дому, на жаль, не узгоджується з реальними фактами. По-перше, виникає питання: чи може успішно співпрацювати із США країна, чия політика ґрунтується на зневазі до міжнародного права, міжнародніх пактів і договорів і на прямій аґресивності щодо своїх сусідів? Чи керівництво Америки аж таке короткозоре і не бачить. що то за держава сучасна Росія? Коли сучасна адміністрація США прагне миру у взаєминах між державами, прагне дальшої демократизації світу, то Росія Путіна-Медведєва–у демократичних державах–в тому числі і США–бачить ворога і Росії і світу. Коли президент Б. Обама висловлює підтримку молодим демократіям світу, зокрема Україні та Грузії, то Росія Путіна-Медведєва веде холодну війну проти цих країн, і як видно із заяв президента РФ та законів про захист росіян у світі силою російської зброї, відверто готується до аґресії проти цих країн та інших незалежних держав, що виникли після розпаду СССР. Коли Білий Дім висловлює повагу до міжнародніх пактів, до Статуту ООН, зокрема про право незалежних держав зміцнювати свою безпеку шляхом вступу до організацій безпеки, то сучасна Росія заперечує таке право і говорить про „зону своїх геополітичних інтересів", куди не мають права втручатися інші держави, бо це „внутрішні справи" Росії. Коли Білий Дім поважає основні людські права, то сучасна Росія придушує свободу слова, тероризує світ актами терору, убивствами опозиційних журналістів, опозиційних лідерів та правозахисників, і то не лише на території Росії, а й у світі: убивство віце-президента Ічкерії Андербаєва, еміґранта Литвиненка в Лондоні тощо. Коли Білий Дім виступає проти расизму і расової нетерпимости, то сучасні лідери Росії підносять на п'єдестал царського генерала Денікина–антисеміта й українофоба.

Чи ж Росія це та держава, з якою має співпрацювати демократична Америка?

Співпраця з Америкою потрібна Росії для того, щоб США не заважали Росії в її агресивних намірах. Чому Росію тягне на війни? От як пояснює цей потяг слухач радіо „Свобода" Олег з Черкас: „Кремлівські „наполеончики" відчувають як з кожним днем зростає незадоволення росіян розрухою, страшною бідністю, чиновницькою вседозволеністю і хабарництвом. Чиновники, Кадирови і так звані „силовики", яким Путін віддав всю владу в регіонах, ведуть Росію до прірви. Не дивно, що відомий російський поет Є. Євтушенко звернувся до Володимира Путіна з такими словами (у перекладі):

Підніми очі, полковнику!
Подивись по всій Росії,
на чиновнику чиновник,
як бациля на бацилі!

Саме так виглядає Російська Федерація, яка тріщить по швах. Повальне п'янство населення, наркоманія і алкоголізм, техногенні катастрофи, мільйони безпритульних дітей і жебраків, страйки і протести людей по всій країні, постійна напруга і війна на Кавказі. Російська влада пересварилася з усіма сусідами, навіть з Лукашенком. Саме тому кремлівські „наполеончики" хочуть, за будь-яку ціну, відвести народний гнів від себе і перевести його в інше русло. Всі проблеми у своїй країні вони пояснюють зовнішніми ворогами і причинами:

„Продажні хохли зі своїми Мазепою і Бандерою, злісними грузинами, що знищують російських миротворців та друзів Росії, маріонетки США–Ющенко і Саакашвілі, НАТО біля наших кордонів".

Ось, на думку Кремля, головні причини того, що 80% населення Російської Федерації відносяться до категорії–бідні або жебраки. Саме тому, твердить Москва, сталася катастрофа з атомним підводним човном „Курськ", постраждали сотні людей на Саяно-Сушенській ГЕС. Це завдяки хахлам, США і грузинам..."

І з цією державою брехні й терору має намір співпрацювати демократична Америка?

А тепер розгляньмо деякі діла сучасного Білого Дому. Розпалась імперія зла–СССР, і виникли незалежні демократичні держави. Чи мусить демокраричний світ допомагати цим новим демократіям, чи лишати їх на поїд новим імперіялісичним домаганням не кого іншого, а тої ж таки Росії, з якою так наполегливо хоче співпрацювати Білий Дім? Задля розвитку демократії чи заради придушення її? Молоді демократії потребують захисту і підтримки таких демократичних гігантів як США. А що ми бачимо?

Президент Б. Обама не мав часу відвідати ці нові демократії, скільки його не просили президенти України та Грузії. Чи ж демократичній Америці потрібна дружба з агресивною Росією, яка своєю мрією про світове панування наближає Третю світову війну, чи Америці треба твердо заявити про свою беззастережну підтримку нових демократій?

З аналізи сучасної політики Білого Дому виходить, що Білий Дім закриває очі на кричущу фашизацію Росії, на погрози на адресу своїх сусідів, на терор у своїй країні та світі.

Чи така а ля Мюнхен політика сприятиме світовій безпеці, в тому числі й безпеці Америки?

Чи віддання Чехословаччини на поїд Третьому Райху зберегло Европу від тоталітаризму? Чи не відродився він у формі Варшавського пакту для тої ж таки Чехословаччини та інших країн Східньої Европи?

Чи віддання України та Грузії на поталу агресору зміцнить демократію у світі, чи навпаки сприятиме утвердженню тероризму як норми у відносинах між державами?

Чи згадане віддання відстрочить чи прискорить Третю світову війну?

Окупувавши Україну, Кремль на цьому не зупиниться. За Україною підуть усі держави СНД.

Чи ж зупинить агресора якась мітична співпраця із США?

Чи не виграє світова безпека, коли США разом із НАТО висловить свою беззастережну підтримку новим демократіям? Тільки така заява може зупинити агресора, бо на конфронтацію із світом російські наполеони не підуть.

Очевидно, що політика Білого Дому, спрямована на співпрацю з агресором–політика хибна. І про це треба відверто сказати американській еліті, яка заграванням з агресором не зміцнює, а послаблює демократичний світ.

І першими вказати на це американській еліті мають укрїнці, які підтримали на виборах нинішню американську адміністрацію. Ця адміністрація робить дуже правильні кроки на економічному фронті, на забезпеченні економічних прав широкого американського загалу. І це її позитив. Але на міжнародній арені, на арені захисту молодих демократій, політика Білого Дому кульгає. І це кульгання рано чи пізно окошиться і на економіці, бо війна, яку плянують царики Росії, не можє не відбитися на світовій економіці.

Чи почують ці слова у Білому Домі, чи лишаться вони криком крикуна в пустелі?

Дмитро КАЛИНЧУК

СТАТУС-КВО ПО-АМЕРИКНСЬКИ
або Політика „перезавантаження"

Ліберальна спільнота протягом останнього часу помітно занудьгувала. В Росії–особливо. Клятий Захід до лібералів та демократів демонструє аж явну байдужість. Хоча насправді–інакше й бути не може. Це для людей що живуть у середині України існують „помаранчеві", „біло-блакитні", „донецькі", „галицькі". Для Заходу і США це все–громадяни України, чиї внутрішні суперечки–то суто їхні особисті справи. У Заходу своїх проблем достатньо, тож керівники ЕС та США справедливо вважають, що свої внутрішні проблеми українці мусять вирішити самі, без зайвої допомоги.

Розпочате Держдепом США „перезавантаження" стосунків з Росією не залишило надій прибічникам „европейського шляху". Стало очевидно, ні на який конфлікт з Росією керівництво Сполучених Штатів не піде й тим більше–через Україну.

Зубасте перезавантаження

Але разом із тим США далеко не бажає нового переділу світу у вигляді розширення зони впливу Російської Федерації. Обрання президентом представника проросійських сил і впровадження ним своєї програми розбудови країни (зважте–за повної згоди/байдужости суспільства)–це одне. Прямий контроль за країною з боку Росії і включення України в російську зону впливу–дещо інше. Проте у Москві політику „перезавантаження" явно вважають проявом слабкости з боку США. Через це російські можновладці періодично починають демонструвати взірцеве нахабство. І тому час від часу Америка змушена підвищувати голос і переконливо грозити Росії суворим пальчиком.

Так, наприклад, аж до підписання угоди про Стратегічні Наступальні Озброєння (СНО), Москва кілька місяців морочила голову чиновникам Держдепу США черговими „пакетами пропозицій". Але одного дня, коли Росія знову почала вносити „конструктивні умови", за твердженням *The New York Times*, в Барака Обами здали нерви. Подзвонивши Медведєву, американський президент висловив все, що він думає з приводу такого ведення переговорів, і вже за тиждень 8 квітня 2010 року відбулося підписання „Угоди про СНО" у Празі. Причому Росія відмовилася майже від усіх своїх попередніх „корисних пропозицій".

Активізація російської політики на українському напрямку змусила США знову перервати захоплення Росією і водночас підтримати прозахідних демократичних політиків у Східній Европі і Грузії. Їм треба було дати зрозуміти–США їх не забуває, всебічно підтримує і

віддавати їхні держави на поталу Росії не збирається. За думкою Володимира Фесенка, Вадима Карасьова та низки інших політичних експертів, саме з цією метою відбувся тур держсекретаря США Гіллярі Клінтон до Києва, Кракова та Тбілісі.

Вояж підтримки

Києву пані Клінтон приділила найбільше уваги. Під час перебування в столиці України Держсекретар США зустрілась з президентом Януковичем, взяла участь у засіданні україно-американської комісії, поремствувала з приводу свободи слова та зібрань в Україні, похвалила Януковича за відмову від високозбагаченого урану та висловила бажання США інвестувати в енерґетику України. Потім, зустрівшись з Юлією Тимошенко, пані Гіллярі подякувала лідерці БЮТ та народу України „за внесок для забезпечення української незалежности та розвитку демократичних інститутів у нашій країні".

У Києві заяви пані Клінтон відрізнялися неабиякою толерантністю й дипломатичністю. Держсекретар США явно мала на меті підтримати опозицію, не викликавши обурення чинної влади. Тож роздача Богу–свічки, а чорту–коцюби вдалася на славу. Але чим далі тривала подорож пані Гіллярі, тим радикальнішими ставали її висловлювання. Так, у Кракові вона вже заявила що: „Авторитарні уряди по всьому світові–у тому числі в Росії–затискають у сталевих лещатах громадянських активістів, які прагнуть розвитку демократії". А вже у Тбілісі пані Клінтон відверто кинула зневагу в пику Москві, обдарувавши Грузію низкою компліментів і заявивши, що США: „категорично не сприймають вторгнення на терени Грузії і окупацію".

Що цікаво–Росія на цей вояж і на ці заяви майже не відреаґувала. Окрім бурчання МІД-у РФ, що мовляв у Грузії російських солдат нема, а Абхазія і Південна Осетія–незалежні держави (хай навіть не визнані ніким крім Росії і купки „бананових республік") ніяких реакцій на вояж держсекретаря США ніхто не почув і не побачив. І це–природно. Росії у той момент було не до пані Клінтон. Російський інформаційний етер був забитий новинами вартими пера Яна Флемінґа чи-то Юліяна Семенова.

I am шпигун. Російський шпигун

27 червня у США було заарештовано групу осіб, яких звинуватили у шпигунстві на користь Служби зовнішньої розвідки Росії. Історія наробила чимало галасу в російській пресі. Пересічного глядача здивував характер секретів, на які полювали сучасні „штірліци". Російська радіокомпанія „Ехо Москви" відкрито поглузувала, що для здобуття більшости інформації, замовленої шпигунам, набагато дешевше було не тримати мережу резидентів, а прочитати відкриті документи з сайтів Держдепу, Конґресу США та Пентаґону.

Затримання шпигунів відбулося більш ніж вчасно–буквально напередодні арештів–США відвідав президент Росії Дмитро Медведєв. З цього приводу голова зовнішньо-політичного відомства РФ Сергій Лавров обурено заявив, що момент арешту російських аґентів американською стороною був вибраний „з ретельною вишуканістю". ФБР не приховувало–за особами, підозрюваними в шпигунстві на російську СВР, вони стежили понад 10 років. Але–заарештували їх саме зараз, після від'їзду президента Росії. Більше того, офіційний представник Білого дому Тоні Вітор підтвердив, що президент Обама знав про розслідування діяльности групи російських шпигунів.

Поплескувати по плечу свого російського колеґу і знайомити його зі губрнатором Каліфорнії Шварценеґґером Бараку Обамі це не завадило.

Шпигунська історія розчарувала симпатиків тільки одним–вщухла вона так само швидко, як і виникла. 7 липня 2010 року російська й американська сторони домовилися про обмін десяти російських горе-шпигунів на чотирьох росіян, звинувачених у Росії в шпигунській діяльності та державній зраді. Цікавий нюанс–найбільш скандально відома шпигунка, пані Анна Чапмен, майже зразу заявила, що у Росії не залишиться й житиме у Великобританії. Цим намірам на заваді стала влада Об'єднаного Королівства, яка 13 липня позбавила пані Чапмен британського громадянства.

Товариш Сталін, чиїми шанувальниками преса вперто називає нинішніх кремлівських керманичів, певно у труні перевернувся від таких подій.

Американська сторона навіть не приховує–ідея обміну російських аґентів на російських же в'язнів виникла у Білому домі. Ґазета *The New York Times* повідомила, що доля росіян обговорювалася в ході доповіді керівників ФБР президенту Обамі ще за 16 діб до арешту шпигунів. Остаточне рішення було прийнято на засіданні Ради національної безпеки за 6 днів до приїзду в США Дмитра Медведєва. З приводу якости обміну віце-президент Джо Байден під час інтерв'ю в телепередачі Tonight Show відверто познущався з російської сторони: „Ми повернули собі чотирьох справді хороших людей, а вони [російські шпигуни] були тут довго, але не зробили нічого". І покепкував: „Я гадав, вони візьмуть Річа Лімбо", маючи на увазі відомого в США галасливого проконсервативного коментатора і політичного опонента чинної американської влади.

Отже–арешт російської шпигунської мережі не був випадковий. Операція була від самого початку розплянована спецслужбами США і блискуче втілена у життя. Російській стороні довелося тільки встигати за подіями і погоджуватися на всі пропозиції американців. Власне–вибору у них не було. Обмін „росіян на росіян" відбувся дуже вчасно–американський суд впритул наблизився до найцікавішої частини діяльности новітніх російських „полковників Абелів".

Вже згаданий часопис *The New York Times* розповсюдив новину, що головною метою перебування шпигунської мережі на теренах США було „відмивання та леґалізація великих сум грошей, які виводилися [з Росії] впливовими чиновниками з уряду, можновладними особами з ФСБ, з Центрального Банку". Сам термін „відмивання" говорить про те, що гроші були здобуті незаконним шляхом і потребували леґалізації через певний бізнес. Про які ж гроші йшлося? Про доходи від торгівлі зброєю, наркотиками, від незаконних оборудок з газом, чи від крадіжок з держбюджету Росії? Всього цього ми вже не дізнаємося. Депортація російських шпигунів з США перервала всі дискусії з цього приводу. Проте головної мети американці досягли–вони дали зрозуміти „конкретним пацанам" у Кремлі, що знають про гроші, знають номери рахунків, схеми відмивання, тощо. Будь-коли американська Феміда зможе повернутися до цієї теми і тоді у США відбудуться масові арешти банківських рахунків, а у Кремлі–епідемія серцевих нападів через втрату „чесно вкрадених" коштів.

Шпигунська історія була явно ретельно спланована керівництвом США. Тож цілком ймовірно, що частиною їх пляну був і вояж держсекретаря США по країнах колишнього радянського табору, на які аж надто нахабно останнім часом зазіхає Росія. Нахабним хлопцям з Кремля Вашинґтон строго погрозив пальчиком і дав зрозуміти.

Хлопці! Поводьтеся слухняно. А то...

(Український тиждень)

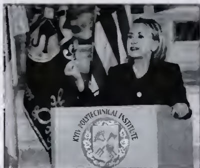
З ГЕРБУ КИЄВА ЗНЯТО ХРЕСТ

Сесія Київради від 8 липня подарувала киянам новий герб. Замість хреста на щиті архистратига Михаїла тепер красується незаряджений арбалет. Також над його зображенням з'явилася корона з трьома зубцями. Що ж до прапора, то він витриманий у надмінімалістичному стилі і має всього один колір–синій.

ГІЛЛАРІ В КИЄВІ І ОЧІКУВАННЯ

Гілларі Клінтон не вперше відвідує Київ. Від неї чекали сиґналів: як США бачить Україну та її місце в світі. Сиґнали були не радикальними, але цілком очікуваними: Америка продовжує наполягати на необхідності дотримання прав людини, прозорости влади та ґарантування всіх свобід, бажаючи при цьому гарних стосунків з Росією та стабільности в самій країні.

Але цього разу сама Клінтон чекала від України готовности боротися за ці права та свободи.

Коли відбувалася зустріч представників громадських організацій з членами команди Гілларі, американці питали: а що самі українці? Чи вони поведуться як росіяни, втомившись від хаосу останніх років і, підтримавши авторитарну владу, чи віддадуть перевагу демократичним цінностям?

У відповідь я процитувала назву книжки другого українського президента Леоніда Кучми „Україна–не Росія". І в цьому не просто три слова, в цьому багато змісту.

На відміну від росіян, українці значно більші індивідуалісти, а значить цінують власні свободи більше від інтересів сильної держави. В Україні є середній клас, і йому є що втрачати. В Україні є активні і живі громадські організації, які хочуть самим впливати на власне життя, в Україні є журналісти, які готові не мовчати, а діяти, в Україні є молодь, яка виросла вже в незалежній державі, позбавленій імперського мислення та ідеології. І все це відповідь.

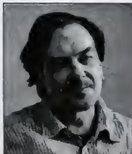
Питання лише в часі, коли шлях української влади „за російським сценарієм" стане очевидним для всіх. Бо наразі Віктор Янукович говорить багато гарних слів про демократію, а західні партнери, як і українські громадяни хочуть вірити, що хоч в частині сказаного ним він є щирим.

Віка С'ЮМАР
(„Голос Америки")

Росіянам можна позаздрити–кожен із них поважає свою історію, мову, культуру незалежно від того, до якої партії належить. Велика Росія–предмет їхньої гордости. А у нас так не виходить. На жаль.

Оксана ОНИЩЕНКО

ПИСЬМЕННИК ЮРІЙ АНДРУХОВИЧ ЗАЯВИВ, ЩО ЄДНІСТЬ УКРАЇНИ – ЗОВСІМ НЕ НЕОБХІДНА УМОВА ЇЇ ІСНУВАННЯ

Андрухович, один із найбільш публікованих українських письменників, у першому турі останніх президентських виборів голосував за Ющенка, у другому–за Тимошенко.

Кажучи про можливості відділення від країни Донбасу і Криму, він сказав:

„Я б не відмовлявся від такого проєкту і не робив би взагалі цю прокляту цілісність якоюсь догмою. Навіщо впиратися в те, що насправді знищує нас і губить?"

На його думку, політики з густонаселених східних і південних областей України тягнуть країну „в совок", не дають сформувати у владі міцну проукраїнську більшість, тому без них у країні, можливо, жилося б краще.

Андрухович вважає, що більшість жителів цих реґіонів належать до російської політичної нації, тому спроби прищепити їм любов до всього українського заздалегідь приречені на провал.

„Там апріорі аґресивно заблоковано будь-який український рух. Його заблоковано не внаслідок якихось репресій, а тому що дійсно цього не хоче тамтешнє населення",– пояснив письменник.

„Україну разом тримають матеріяльні інтереси Януковича і його оточення. Ніщо інше нас не тримає",– заявив Андрухович.

Коментарі:

Сергій Грабовський: Що ж, Юрій Андрухович може собою пишатися–він знову „ збурив інтелектуальне середовище".

Колись, ще за часів діялектичного та історичного матеріялізму, публіку ставили на вуха ескапади поетичної групи „Бу-Ба-Бу"; потім були „Рекреації" (на думку ряду читачів, брудний наклеп на творчу інтеліґенцію), „Московіада" (на думку іншої групи читачів, брутальний наклеп на Росію), „Перверзія" (наклеп на все на світі), „Дванадцять обручів" (наклеп на великого поета Богдана-Ігоря Антонича) тощо.

Але зараз пан Юрій перевершив сам себе. Він, на думку читацької громади, поєднав у своїх твердженнях наклеп на весь український народ, інтеліґентські неврастенію та безпорадність, особисту нікчемність і політичну зраду.

vanich: Дуже дякую Андруховичу за пропозицію віддати Донбас і Крим Росії. Але Крим краще віддати Туреччині, а Одесу – румунам.

Валерій МАЙДАНЮК
політолог

МАЛОРОСІЙСЬКА СВІДОМІСТЬ ЯК ВИЯВ КОМПЛЕКСУ НЕПОВНОЦІННОСТИ

Сьогодні до влади в Україні прийшли люди, яких за політичним світоглядом та ідеологією можна без перебільшень назвати малоросами. Без образ. Можливо, для багатьох із них це навіть буде компліментом.

Для європейської свідомости, яка давно увійшла в епоху національних держав, важко зрозуміти, як можна бути представником одного народу, і, водночас ненавидячи його, щиро любити інший народ, фактичного окупанта. Але для української держави в центрі Европи–це, на жаль, повсякденне явище.

Малоросійство має дуже багато спільного з колябораціонізмом та психологічним комплексом меншовартости. Великий український мислитель-державник та ідеолог українського консерватизму В'ячеслав Липинський визначив малоросійство як „хворобу бездержавности". Воно проявляється в байдужому і часто неґативному ставленні до українських національно-державотворних прагнень, традицій, проте в активній підтримці російської культури й великодержавної політики.

Малоросійство взагалі-то не образа і не ярлик, адже цей вид світогляду навіть претендує на статус офіційної ідеології в Україні та в Російській Федерації, а за визначенням–це комплекс провінціялізму серед частини українського народу, зумовлений довгим перебуванням у складі Російської імперії. Малороси не вважають себе українцями, на їх погляд, українці та українство–це результат аґентурної підривної роботи японських, німецьких, австрійських, польських чи американських спецслужб з метою розколоти „єдину Русь". Малороси шаленіють від усього російського–„рідного та близького" їхньому яничарському серцю, все російське щиро кохають: культуру, літературу, мистецтво, музику, водночас зневажаючи все українське–як вороже „єдиній слов'янській культурі".

Характерною особливістю мислення малороса є сліпота. Малорос не бачить нічого, крім Росії, і до того ж Росії не реальної, а мітичної, „братерської", „слов'янської" та „православної". Він як сліпець, не здатний побачити аґресивної політики Росії щодо України, російського економічного шантажу та енерґетичного зашморгу, кремлівської інформаційної війни проти України–війни на знищення. Малорос не побачить навіть російських танків на згарищах українських міст, а побачить лише „возз'єднання братніх слов'янських країн", і цей

момент буде для нього вершиною його задоволення, закономірним та неминучим історичним моментом. Виходячи з таких принципів, малороси ведуть державну політику щодо Росії.

Ще однією характерною рисою мислення та світогляду малороса є комплекс меншовартости. Малороси вважають все українське „скромним", „немодним", „застарілим", а то й узагалі „зайвим". Такі люди завжди слухають російську або іноземну музику, читають російські книжки та дивляться на російські фільми, зневажливо уникаючи української культури. Навіть коли вони бачать певні успіхи України на міжнародній арені (наприклад, перемоги на Евробаченні, бої українських боксерів чи успіхи українських футболістів), вони скептично ставляться до успіхів своєї країни. Для них Україна просто за визначенням не може бути в чомусь першою та успішною. Вони не хочуть вірити, що на території України була колись високо розвинута трипільська цивілізація, що українських козаків боялися та поважали і в Европі, і в Азії, що українські вченні зробили безліч наукових відкриттів,–це для них фантастичні вигадки націоналістів. А ось у фантастичні вигадки про „величезну" роль росіян у світовій історії, вичитані в дешевій російській жовтій пресі, якою наповнені українські кіоски, вони повірять беззастережно.

Є й інший, менш яскраво виражений тип малороса, що однак не змінює суті цього психологічно-культурного феномена. Малорос може розмовляти українською мовою, підтримувати українські національні традиції, але водночас соромитися всього українського, усього свого, відчуваючи свою меншовартість перед іноземцями, особливо росіянами. Він завжди перейде на російську мову спілкування, коли до нього звернуться російською, навіть якщо звертається людина, яка все життя прожила в Україні і чудово розуміє українську мову. Зона вчення, що „Росія–батьківщина слонів" чи в інші справді популяції такого виду малороса–Центральна Україна. Ці українські землі занадто багато перебували під владою Російської імперії, місцеве українське населення цілком логічно орієнтувалося на еліту–фактичних колонізаторів. Заборона української мови та всього українського разом з інтенсивною русифікацією зробили свою справу–незалежна українська держава отримала мільйони абсолютно аполітичних і байдужих до батьківщини громадян. Батьківщина для них–і Москва, і Приморський край, і Соловки. Характерними рисами такого малоросійського світогляду є усвідомлення власної вторинності та услужливості перед представниками інших націй.

Та проблема малоросійської свідомости мільйонів „космополітів" не була б такою гострою, якби все залишилося на рівні маргінальних розмов про „нашу Росію", російську культуру, про „дружбу" України та Росії, переплетених байками російських історико-політичних мітів,

якби малороси раптом не прийшли до влади в Україні. А те, що роблять малороси при владі,–це руйнація української держави. За кілька місяців свого правління малороси провели стільки диверсій–як у внутрішній, так і в зовнішній політиці нашої держави,–що розгрібати їхні наслідки майбутня українська влада буде, мабуть, десяток років.

Сьогодні малороси при владі–малоросійський уряд, коаліція та президент руйнують всі здобутки державного суверенітету України, заганяють нашу державу в російську боргову яму, набирають багатомільярдних кредитів, обміняли на дешевий газ українське місто Севастополь, продовживши на 25 років базування російської Чорноморської фльоти на українській землі. В. Янукович вже домовився віддати під російський контроль українську газотранспортну систему, авіяційну, хімічну та атомну галузі, а також найважливіші стратегічні українські підприємства.

І здійснюють вони такі руйнівні для українського державного суверенітету удари не лише тому, що їм потрібно розрахуватися за фінансування своєї виборчої кампанії, а суто з ідейних переконань–адже вони хочуть, щоб Україна стала нарешті і їхньою батьківщиною–Малоросією, губернією оновленої Російської імперії.

„Наше слово" №24, 13 червня 2010 року

Мар'яна БУДЖЕРИН,
Будапешт

ДЕ ЗАКОПАНИЙ СОБАКА УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ?

Частина українського суспільства не на жарт збентежена зовнішньою політикою свого нового президента. Звучать звинувачення на кшалт „Продав Україну!", „Підірвав незалежність і суверенітет!" Як львів'янка з бойківським корінням, я згідна. Однак, одночасно зі всіма перипетіями довкола Чорноморської фльоти, російського газу і зреченням Голодомору, я почула історію, яка змусила мене замислитися.

Мою товаришку і її маму на вулиці Івано-Франківська у Страсну П'ятницю збила машина. Хоча обидві потерпілі залишилися живими, мама товаришки серйозно постраждала. На нещастя потерпілих, мама водійки мала знайомство у потрібних місцях. Міліціонер, який з'явися на місце ДТП, не обтяжував себе записом будь-яких свідчень, і лиш зневажливо цитьнув на мою товаришку: „Дівчино, припиніть істерику, з нею нічого страшного не сталося!", вказуючи на її маму, яка далі лежала на землі, облита кров'ю.

З лікарні маму виписали через три дні, без жодного лікування, бо головний лікар виявився однокурсником важливої мами водія. Моїй

товарищці відмовилися дати довідку на руки, і видали тільки тоді, коли вона прийшла з фотоапаратом і почала фотографувати всіх лікарів. З тією довідкою вона подалася в ДАІ і почала вимагати, щоб у неї взяли свідчення, на що їй сказали: „Дівчино, ви, мабуть, не в Україні живете, бо хочете забагато справедливості". Довідку доклали до протоколу (в якому йшлося, що „жінка кинулася під машину", а про мою товаришку, другу потерпілу, не згадувалося взагалі) тільки тоді, коли моя товаришка пригрозила прийти з журналістами. Принаймні ця зброя у нас ще залишилася...

Українське життя „гидке, брутальне і коротке"

Не хочу обтяжувати читача численними подробицями цього інциденту. Справа не в тому, що це несправедливо, несправедливість завжди існувала, існує і буде існувати не тільки в Україні, але і у всьому світі. Справа в тому, що будь-яка людина, яка бодай раз побувала в Україні (вже не кажучи–прожила там), може навести сотні подібних випадків, які трапилися з нею чи з її знайомими. Це є наше життя. Виняток у нас став нормою. Тому вже немає ні білого, ні чорного, ні правильного, ні справедливого, ні несправедливого. Можливо все, якщо є зв'язки. Українське суспільство перебуває в перманентному стані винятковості, який нагадує природний стан людства, описаний Томасом Гоббсом: триває війна всіх проти всіх і життя є „гидким, брутальним і коротким".

Як потерпілі вміють „перепортити" християнам Паску

Які ж наші цінності, і який суспільний лад природно відповідає їм? Християнська мораль знівельована сучасністю і комунізмом. Адже, незважаючи на те, що всі персонажі наведеної вище історії, включаючи водія, її маму і міліціонера, мабуть, „віруючі" греко-католики, які наступного дня поспішили святити паски, в їхній вірі не виявилося нічого, що змусило б їх принаймні вибачитися, вже не кажучи про інше. Навпаки, мама водія навіть звинуватила мою товаришку в тому, що та ніяка не християнка, бо „перепортила нам всю Паску" своєю настійливою вимогою справедливости.

Европейське просвітництво і гуманізм або не добралися так далеко на схід, або не встигли тут закорінитися, бо були перервані революційними конвульсіями 1917-го. Так, комуністичний лад, можливо, і був для нас чужим, бо як тільки послабшав силовий примус держави–і вона, і лад, який собою уособлювала, розвалилися. Але чи принесли конвульсії 1991-го той лад, який для нас природний і рідний? Чи має оспівувана нами демократія хоч якесь підґрунтя в цінностях нашого суспільства? Цілком можливо, що і водій, і її мама, і міліціонер, і головний лікар–всі вони іванофранківці, всі патріоти України, всі вважають Бандеру героєм, а Голодомор–геноцидом, всі стояли на Майдані в 2004-му і скандували „За Ющенка, за демократію!" і „Разом

нас багато, нас не подолати!" Однак, коли прийшов час у реальній ситуації продемонструвати відданість демократичним принципам рівноправности–на це їх просто забракло.

Ми і без Росії в небезпеці

Американський теолог і політичний теоретик Рейнґольд Нібур написав колись книжку під назвою „Моральна людина і неморальне суспільство", головною тезою якої було те, що на особистісному рівні людина може бути моральною, доброчинною, керуватися альтруїзмом, однак суспільство, створене людьми, втрачає таку властивість, і тому, в умовах міжнародної анархії, повинно керуватися еґоїзмом, тобто національними інтересами. В Україні виходить все навпаки: на суспільному рівні ми моральні та ідейні, проголошуємо гарні гасла, боремося за Україну, а на осибистому рівні–людина людині вовк.

Все це я веду до того, що насправді немає значення, які подробиці зовнішньої політики Віктора Януковича, на скільки років ще продовжено оренду Чорноморської фльоти, яка ціна на газ, чи що він думає про Голодомор. Нам не треба Росії, щоб відчувати себе в небезпеці. Ми прекрасно справляємося зі створенням небезпеки собі самим, іванофранківці іванофранківцям, львів'яни львів'янам, західняки західнякам, українці українцям.

Демократія, якщо ми її хочемо, починається з нас, з тих принципів, якими ми керуємося в нашому щоденному житті, за якими ми будуємо стосунки як зі своїми ближніми, так і з незнайомими. Можливо, европейський курс на кшалт ющенківського принаймні наблизив би нас до якихось „европейських цінностей" Я жодним чином не ідеалізую ці европейські цінності, очевидно, що дотримуються їх не завжди і не всюди. Але принаймні вони існують, і не тільки на папері, вони практично втілюються в більшості випадків, навіть якщо винятків достатньо. Можливо, якщо б Україна геополітично рухалася на захід, то ми могли б навчитися з прикладу сусідів, перейняти досвід, закорінити в собі якісь-там принципи демократії.

Можливо. Але будь-яке закорінення відбувається за допомогою не виголошення, а практики, багатолітньої настирливої практики. Як казав Арістотель, суть людини складається з тих дій, які вона виконує постійно, день в день; тому досконаліcть–це не окрема дія, а звичка. Хто допоможе нашому суспільству набути добрих демократичних звичок? Европейський Союз? У такому випадку ми повинні бути готовими здати частину свого суверенітету, аби ЕС міг впроваджувати в практику свої принципи і цінності, слідкувати за їх виконанням, і таким чином закорінювати їх в нашому суспільстві. Що ж тоді робити з незалежністю, яку ми так довго виборювали? Можливо, ми на неї просто не заслуговуємо.

Пйотр ПОГОЖЕЛЬСКІ,
Київ

СОБАКИ ГАВКАЮТЬ, А КАРАВАН ІДЕ

Колись я чув про жінку з Чернівців, яка в XX ст. жила у чотирьох країнах, ніколи не перетинаючи кордону. Навесні я також змінив своє місце проживання, не змінюючи прописки. Приїхавши чотири роки тому в Україну, більш-менш демократичну державу, зараз я опинився у пострадянській країні, яку хочуть зробити схожою на сусідню Білорусь.

Я звик, що влада і опозиція брешуть, що влада не відповідає на закиди опозиції, що існує тиск на ЗМІ (або телефонний, або грошовий), але те, що відбувається зараз, перевершило мої найсміливіші припущення. Нова влада не має наміру розмовляти не тільки з опозицією, але й з будь-ким, хто має інше бачення країни. Крім цього, влада намагається наказувати опозиції, якою вона повинна бути. Кількість провладних сюжетів у ЗМІ просто шокує, і це на каналах, власники яких намагаються виглядати европейцями.

Нова влада має зовсім інший підхід до демократії, ніж західні країни, або навіть ті країни колишнього СРСР, які зараз стали членами ЕС. Демократія як влада більшости, що бере до уваги думку меншости, є для нової влади зовсім екзотична. „Собаки гавкають, а караван іде", –ця приказка найкраще характеризує нову владу. Можна собі уявити, що така ж ситуація була б у разі перемоги Юлії Тимошенко. Однак, все це було б присмачене прозахідним соусом, а не як тепер, пострадянським. Річ навіть не в тому, що влада проросійська–вона просто прорадянська.

Наскільки попередній президент, до якого теж можна мати чимало претензій, в кожному випадку говорив про українців, український народ, настільки новий президент розповідає про якусь біомасу, яка населяє територію від Львова до Владивостока, а частина живе на її західній „околиці". У виступах Віктора Януковича перед ПАРЕ, під час святкування 65-ої річниці Великої Вітчизняної війни, або з нагоди Дня пам'яті жертв політичних репресій ідеться власне про таку біомасу: жили собі якісь люди на території СРСР, багатонаціональна група, яка пережила Голодомор, ВВВ і сталінські репресії. Це просто homo sovieticus, термін, який нова влада поки що не може вимовити. Українець по-януковичівськи має розуміти, що його брат–це не тільки людина з Харкова, Києва чи Рівного (але не зі Львова, там уже живуть галичани), але також (а можливо, передусім) з Гродна, Москви і Тули.

Партія регіонів, комуністи, ще перебуваючи в опозиції, закидали Віктору Ющенку, що він розділяє суспільство, наприклад, надаючи звання Героя України Степанові Бандері. Зараз це звучить просто

смішно. Нова влада, чи то цілеспрямовано, чи то несвідомо, розділяє власну країну ще більше ніж Віктор Ющенко. Заяви віце-прем'єра Володимира Семиноженка чи Ганни Герман з Адміністрації президента про те, що кожна частина країни може собі будувати такі пам'ятники, які хоче, або розмовляти тією мовою, якою хоче, показують, що нова не має жодної ідеї, яка може об'єднати всю країну. Навіть якщо ідея Ющенка була хибною, він намагався пояснити свою позицію всім, хто проживає в країні. Нова влада у цьому не зацікавлена, можливо тому, що пояснювати немає що. П'ять чи навіть десять років влади Віктора Януковича можуть закінчитися тим, що Західна Україна стане ще більш націоналістичною, а Східна–ще більш проросійською. Замість пам'ятників Леніну, за якими наразі можна було провести ментальні кордони регіонів України, тепер будемо дивитися на пам'ятники Сталіну. Такого ефекту не було навіть від указів Віктора Ющенка. Звідси тільки крок до федералізації і розділу країни.

Пострадянський підхід до історії, стосунки з опозицією показують захоплення Росією. Через день після вступу Віктора Януковича на посаду президента можна було спостерігати копіювання зустрічей президента з урядовцями. Людина, яка не знає про це, вмикаючи тоді „Інтер", „1+1" чи інший український канал, могла подумати, що це якась велика помилка і зараз вона дивиться російські канали НТВ чи ОРТ, а кабінет Дмитра Медведєва зайняв Віктор Янукович. Можливо, це дрібниця, але вона свідчить про те, що всі зразки для наслідування влада бере з Росії, не замислюючись: те, що має сенс і працює у сусідній державі, великій країні з відродженою імперською традицією, може не спрацювати в Україні. Колишній президент Леонід Кучма радів після перемоги Віктора Януковича, маючи надію, що його добрі часи повернуться. Однак нова влада переплюнула навіть Леоніда Кучму–вона, здається, не розуміє, що Україна–не Росія.

Втрачає не тільки країна, але й сам Віктор Янукович, як людина, яка мала шанс показати себе як "self-made man", людина, яка з суспільних низів стала головою великої держави. Замість цього ми бачимо радянську людину, авторитарну особистість, яку характеризує любов до влади при одночасному підкоренні тим, хто сильніший від нього. Достатньо лише подивитися на стосунки з Росією і ставлення до опозиції, щоб зрозуміти, з ким українці сьогодні мають справу.

(„Український журнал")

Чому у нас відступників так много
І чом для них відступство не страшне,–
колись скрушно і трагічно брав голову у руки Іван Франко.

Анатоль КАМІНСЬКИЙ

ДЕЯКІ ЗАМІТКИ ДО СТАНОВИЩА В УКРАЇНІ–КРІЗЬ ПРИЗМУ МИРНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Наприкінці минулого століття, в арсеналі міжнародних перемін появилося нове дуже важливе суспільно-політичне явище, специфічний історичний феномен, що його наука міжнародних відносин і загальна політологія окреслили і назвали *мирною революцією*. У висліді тієї мирної революції розпався Радянський Союз і на його руїнах постала низка незалежних держав, а серед них й українська суверенна держава.

Головна різниця між насильною і мирною революцією, як відомо, полягає в тому, що якщо перша відбувається насильними заходами і засобами та завершується більш чи менш тотальним зметенням старих владних структур та інституцій і елементів та заміну їх новими, у випадку другої, мирної–маємо до діла з еволюційним процесом, який, звичайно, попри введення переможних нових силових структур й інституцій, залишає ще певні старі елементи, чи просто „рудименти" попереднього режиму, які продовжують існувати. Та можуть перетворитися у такі чи інші форми дієвої контр-революції. Тоді починається нова фаза боротьби між мирною революцією і контр-революцією. І щойно повне усунення контр-революційних елементів від владних структур є остаточним завершенням мирної революції. В процесі тієї боротьби існує завжди небезпека скріплення і наступу контр-революції та її перемоги, як це мало місце в Росії із приходом до влади Путіна, а в Україні–Януковича. Коротко–у боротьбі за владу–ролі міняються. Але як довго, існують і діють сили мирної революції, немає повної перемоги контр-революції, поскільки мирна революція є не одноразовим драстичним актом, але власне процесом. І в цьому процесі завжди існують шанси на нову і повну перемогу мирної революції як довго продовжують існувати достатні національно-патріотичні сили. Тобто як довго існує національна суспільна динаміка, яка й творить базу мирної революції. І було б великою помилкою під час теперішньої перемоги контр-революційних сил, яка привела до загальних розчарувань, апатій і подекуди навіть шоку, не брати до уваги потенціялу існуючої національної суспільної динаміки. Адже, наприклад, для порівняння, вона куди потужніша від тієї, яку ми мали наприкінці 80-их років попереднього століття. Зокрема потужно вона виявила себе якраз на початку 90-их років і пізніше, в 2004 р., у Майдані, який приніс був повну перемогу українському політикуму, який, щоправда, на жаль, не зумів її закріпити. Якраз Майдан виявив надзвичайно могутню суспільну, національно патріотичну динаміку. І якщо українська суспільна динаміка не стала переможною в 2010 р., то знову ж, великою мірою, через помилки частини українського політикуму, включно з тодішнім Президентом, які у пориві свого на-

ївного „непорочного суперпатріотизму", забуваючи сентенцію старого Бісмарка про те, що „політика–це мистецтво можливого", під час другого туру президентських виборів, висунули гасло голосувати проти всіх, або взагалі не голосувати. А чейже кожній думаючій людині мусило бути самозрозумілим, що голосувати проти всіх, або не голосувати взагалі, означало голосувати за Януковича. Тобто не дати цих кілька процентів голосів Тимошенко, які були їй потрібні, щоб стати президентом. Власне тих кілька процентів є водночас і показником потужности українських сил, зокрема, коли взяти до уваги, що так, чи інакше Тимошенко одержала більшість голосів у 15 чи 16 областях. І якщо б в Україні, наприклад, була така електоральна система, як в США, то перемога була б за Тимошенко. І не треба сумніватися, що після „оговкання" від програної, ця суспільна динаміка буде зростати і скріплятись, доказом чого є вже сьогоднішна активізація українських патріотичних суспільних сил. Потрібно лише її постійно нарощувати усіма доступними методами, заходами і засобами, стратегічного і тактичного характеру, притаманними мирній революції; починаючи від протестів, демонстрацій, актів непокори, страйків (включно з генеральним страйком), протистоянь і т. п. А притому не повторяти старих і не робити нових помилок.

Сила української мирної революції у її українському закоріненню, в українській історії, духовності, традиціях, релігії, філософії буття, культурі, освіті і т. п. Доречі, це є домена, в яку вклав немало якраз президент Ющенко і за що, серед іншого, ненавиділа його Москва. Сьогоднішні кремлівські можновладці свідомі того, що саме у цих надрах людського духу сила українства і силовий потенціял сучасної української мирної революції. Не дарма, К. Затулін пишучи про теперішній стан українсько-російських відносин, попереджав своїх колеґ-стратеґів у Москві:

> Нам у Росії необхідно особливо чітко зрозуміти–єдина сфера діяльности, в якій учорашній владі [в Україні] вдалось досягнути реальних результатів–це ідеологія, промивання мозків. Значна частина громадян України сприйняла націоналістичне кліше. Ці люди цілковито щиро вважають, що в Україні повинна бути обов'язково відмінна від Росії мова, історія і герої.

Тобто, навіть українофоб Затулін признав, що сила української суспільної динаміки є передовсім у її органічній українськості. Тоді як мирна контр-революція в Україні не є національно-українською. Навпаки, вона є, не лише про-російською, але таки, по суті, російською і стала зараз виразно інтеґральною частиною російської контр-революції.

Її людським резервуаром, як писав Олег Чорногуз (у відкритому листі до Януковича, п. з. „Доктор по чужому духу") є донбаський „всесоюзний конґломерат", що постав „під час будівництва Всесоюзної кочегарки на Донбасі–(коли) на Донбас звозили інтернаціональний люд з усіх усюди „необ'ятной родіни", часто навіть кримінальний для „відбудови страни". Звідси й культура, м'яко кажучи, шансонна, слен-

ґова... Весь цей всесоюзний конґломерат перемішався в один російськомовний казан". І слід додати, що кадровим ядром контр-революції стала якраз та його частина, яка не тільки мовно, а й політично стала російською з виразним імперіялістичним, аґресивним і анти-демократичним профілем. Одним словом, коріння і природа цієї контр-революції не українські, а російські. (І, мабуть, не припадково, як дехто завважив, під час паради на Хрещатику 9 травня ц. р. хор, співаючи гимн, „заміняв" слова „ще нам браття українці усміхнеться доля" на „ще нам браття МОЛОДІЇ усміхнеться доля"...)

Відхід Єльцина і прихід Путіна означав перемогу російської контр-революції в Росії та відворот від єльцинської зовнішної політики періоду мирної революції до традиційної імперіялістичної експанзивної зовнішної політики, скерованої проти колишніх радянських республік, в першу чергу–України.

Це означало не лише упадок російської мирної революції, але й мало неґативний вплив на українсько-російські відносини. Немаловажним був тут теж, між іншим, страх Москви перед українською мирною революцією, яка, потенційно могла сприяти відродженню і становленню мирної революції в самій Росії. 2004 року Москва провела руками контр-революції в Україні потужний наступ по всіх лініях проти української держави, в якому відкрито, безпосередньо особисто заанґажував був себе сам Путін (його приїзди до Києва на підтримку Януковича). Як ми вже вище вказували, цей наступ розбився об Майдан, який виявив несподівану для багатьох потужну національно-патріотичну динаміку українського суспільства. 2010 рік приніс черговий всебічний наступ Москви, тим разом переможний для неї. Було б однак великою помилкою вважати цю перемогу остаточним упадком української мирної революції. Навпаки. Це є лише її одна програна фаза, чи як мовиться, програна одна битва, а не програна війна.

Сказаним ми не хочемо применшувати чи недооцінювати сил і загроз російської контр-революції в Україні. Вона (контр-революція) розпоряджає добре і туго зорганізованою п'ятою колоною з величезними фінансовими ресурсами, вміло випрацюваними в Москві стратегічними плянами і прийомами всебічної політичної диверсії, включно з пенетрацією українських владних інституцій („символічним" прикладом може служити тут, хоча б, труєння президента на дачі ген. Сацюка, одного із заступників шефа СБУ!), детально розробленими схемами як повністю „мирними" шляхами опанувати інформаційний простір, поодинокі важливі ділянки української економіки, освітні та наукові інституції і т. д. і т. п. Все це, однак, розіб'ється об мур української самооборони, яка, не сумніваймось, зуміє змобілізувати, примножити і сконсолідувати свої сили для чергової перемоги української мирної революції. Отож, на сьогодні, більш, ніж будь-коли, гостро актуальними є слова Івана Франка: „Кожний знай, що на тобі мільйонів стан стоїть."

Микола РЯБЧУК
Київ

ПАТРІЯРШІ ВІЗИТИ ЯК ДЗЕРКАЛО КРЕОЛІЗАЦІЇ

Три помпезних візити московського патріярха Кірілла в Україну протягом одного року відбивають, безумовно, не лише його увагу до української православної пастви, котра, якщо йдеться про практикуючих вірних, чисельніша від пастви власне російської. Вони відбивають також увагу московського істеблішменту до України, тобто типологічно є тим самим явищем, що й участь московських політтехнологів в українських виборах, хамські торішні послання президента Медведєва Ющенку, брудна антиукраїнська пропаґанда в російських мас-медіях та активізація платної і безплатної російської аґентури в самій Україні.

Російська православна церква на чолі з Кіріллом Ґундяєвим–така ж частина імперського істеблішменту, як і ФСБ (служба безпеки), ҐРУ(розвідка), ОРТ (телебачення), Russia Today (новини англійською мовою), Інститут СНД (інтереси Росії) на чолі з Затуліним, путінюґендські „Наши" (молодіжна організація Путіна), ЛДПР (політична партія) Жиріновського і багато чого іншого. Вся естетика патріярших візитів була суто пропаґандистською, а риторика–провокативною,–від погроз і прокльонів на адресу „розкольників", до яких він зараховує всіх українців, котрі не приймають його ФСБешного пастирства (а це щонайменше половина населення), до химерного, як на духовну особу, заклику підтримати евразійську економічну інтеґрацію та об'єднати свої валютно-фінансові системи.

Виглядає, що РПЦерква, як і ФСБ, як і ОРТ, як і Інститут Затуліна, отримала від уряду Януковича карт-бланш на діяльність в Україні, що, власне кажучим, є єдиним новим аспектом у традиційно українофобській діяльності всіх цих організацій.

Дехто пояснює це особистим наверненням Януковича у московське православ'я і, відповідно, ледь не гіпнотичною владою, яку буцімто отримали над ним московські попи–щось у стилі незабутнього Ґрішкі Распутіна. Важко однак уявити собі, щоб весь український уряд потрапив раптом під гіпнотичну владу такого собі московсько-православного „Білого Братства" чи іншої тоталітарної секти з претенсіями на „канонічність".

Логічніше припустити, що сам цей уряд не зовсім (або й зовсім не) український. Він, за його власним самоозначенням,–„украинский". Фонетично відмінність виглядає дрібною, і це багатьох ошукує. Бо насправді відмінність настільки ж велика, як між Руссю й Росією. Чи

між Британією й Бретанню. Чи, скажімо, між чорними південноафриканцями й білими. Вони можуть називати себе подібно, проте це цілком різні народи, з різними ідентичностями, мовами і культурами, а головне–з різними цінностями й геополітичними орієнтаціями, символами й героями, уявленнями про власне минуле й майбутнє, про довколишній світ і одне про одного.

Українці формувалися від XIX століття зусиллями інтеліґенції як типовий східноевропейський народ–на основі автохтонного, переважного селянського, населення. „Украинцы" тим часом формувалися як певна імперська група без жодного наміру стати окремим народом і навіть без видимого бажання називатись „украинцами"–принаймні до більшовицького експерименту зі створення „суверенних республік" та запровадження паспортної графи „національність". Ця група формувалася на основі колонізаторів-колоністів, що осідали з кінця XVIII століття переважно в містах, та з асимільованих автохтонів, які, урбанізуючись, приймали мову й культуру колонізаторів, включно з їхнім зневажливим поглядом на тих абориґенів, котрі ще не встигли асимілюватися („колхоз"), та відвертою ненавистю до тих, котрі асимілюватися принципово не захотіли („националисты"). Звичайно, й серед колоністів та їхніх нащадків не бракувало чесних людей, які ставали на бік тубільців („Dancing with Wolves"). Проте загальна тенденція була протилежною, бо ж забезпечувалася незрівнянно потужнішим імперським ресурсом.

Отож, „украинцами" колоністів зробила УССР, проте ця ідентичність залишалася для них суто реґіональною–в рамках загальносовєтської. Натомість окремим народом їх зробив розпад СССР і випадково отримана незалежність. Тобто для „украинцев", на відміну від українців, незалежність була справді цілком випадковою–вони ніколи про неї й не мріяли і, тим більш, за неї не боролися,–скоріш навпаки. А проте саме вони найповніш скористалися політичними та економічними благами від цілком несподіваної „незалежності". Вони успадкували величезну й доволі багату країну, якою правили й перед тим, але в якій тепер змогли вже утвердитися не просто як московські холопи, а як правдиві суверени.

Компроміс креолів-„украинцев" з абориґенами-українцями був потрібен великою мірою саме для леґітимізації цієї новоздобутої ролі–як на міжнародній арені, так і на внутрішній, та для маскування переважно креольського характеру нової держави і панівного становища в ній креольських еліт, особливо в найголовнішій для них галузі–економічній. Звідси–певні поступки та концесії для абориґенів, зокрема в малоприбутковій гуманітарній сфері. Завдяки цьому протягом майже двох десятиліть в Україні існувала своєрідна (неформальна, неінституціялізована) рівновага між двома групами–креольською та

абориґенною („украинцами" та українцями), за якої фактичне домінування одних зрівноважувалося символічним домінуванням других.

Державний (парляментський) переворот у березні цього року поклав край тій хиткій рівновазі й однозначно поставив Україну перед білоруським сценарієм: утвердження за креолами не лише фактичного, а й символічного домінування та, відповідно, всебічна марґіналізація абориґенів. З одного боку, це реалізується через дискредитацію та деінституціялізацію українських символів (включно з мовою) та утвердження натомість совєтських (або російсько-імперських, бо ж власних символів „украинцы" не мають). А з іншого боку, марґіналізація абориґенів відбувається як на дикурсивному рівні (в дусі Табачникових пасквілів на „галичан" чи Кіріллових анатем „розкольникам"), так і на рівні інституційному (звільнення „нелояльних" ректорів, переформування недостатньо контрольованих інституцій, пляномірна кадрова зачистка по всьому інституційному полю).

Ця політика по-своєму логічна, оскільки збереження попередньої рівноваги між двома групами є справою досить марудною. До того ж, як показала Помаранчева революція, завжди є ризик порушення рівноваги у протилежний бік, особливо коли та рівновага належно не інституціялізована. (Для її інституціялізації потрібна була б правова держава, однак у цьому сьогоднішня влада ще менш зацікавлена, як попередня). Натомість креолізація (русифікація-совєтизація) України обіцяє мовно-культурну і всяку іншу гомогенізацію краю, вкрай бажану для кожного уряду, особливо авторитарного. А головне–вона руйнує ідентичність абориґенів і тим самим ослаблює електоральну базу політичних опонентів, зорієнтованих на Европу та ліберальну демократію західного зразка.

Тому візити Кірілла Ґундяєва в Україну будуть частішати–аж до його ймовірного переселення з усім ефесбешним кодлом до Києва. А нагінки на „розкольників" цілком можуть увінчатися забороною усіх інших церков, крім єдино правильної та істинно православної. Приклад Росії та Білорусі, схоже, засліплює очі сьогоднішнім „украинским" урядовцям, які до того ж із іншими прикладами, внаслідок своєї совкової провінційности, досить мало обізнані. А тим часом їм варто було б приглянутися до досвіду білих колеґ із Південної Африки. А ще краще–до Ольстеру та Країни Басків, де тамтешні колоністи здобули куди чисельнішу перевагу над абориґенами, ніж у нас, проте остаточно вирішити тубільне питання так і не спромоглися.

Не вирішать вони його, гадаю, й у Білорусі, а тим більш–в Україні. Попри всі молитви Кірілла й усі зусилля ПР-КПУ-РПЦ-ҐРУ та інших коаліціянтів.

ЗУСТРІЧ ПРЕЗИДЕНТА ЯНУКОВИЧА З ПАТРІЯРХОМ КИРИЛОМ–ЧЕРГОВА ЯЛТИНСЬКА ЗМОВА

Російська правозахисниця Валерія Новодворська назвала зустріч президента України Віктора Януковича з Патріярхом Московським і всієї Русі Кирилом „черговою ялтинською змовою".

–Це чергова ялтинська змова. Головна тема: як би це знову віддати Крим Росії,–заявила Новодворська в інтерв'ю радіо „Свобода".–Скоро казка мовиться, та не скоро діло робиться. Лужков знову сказав, що Крим буде російським. До чого б це? Напевно, не до дощу, а саме з приводу цієї зустрічі. Така собі прелюдія. А сказав він, що і Севастополь повинен бути російським, і Крим повинен бути російським. Що у Путіна на розумі, то у Лужкова на язиці. А Янукович за це щось попросить,–сказала вона, й додала, що на зустрічі „торгуватимуться і про мову, і про нафту, і про газ. Путін навчатиме Януковича жити по російській моделі та моделі Лукашенка".

Відповідаючи на питання, якою є візита Патріярха Московського і всієї Русі Кирила до України–пастирською чи політичною?–Новодворська сказала:

–Вибачте, але який же Кирило пастир? Він до Христа не має ніякого відношення. Це державний чиновник. Людина, якщо в щось і віруюча, то ніяк не в Бога. У Кирила своє завдання–забрати віруючих в українській церкві і приписати їх Москві.

–Ви краще про наслідки подумайте. Вороння не злітається на живе тіло, воно злітається на труп. Вони вважають, що вільна Україна–покійник. І залишається лише заклювати її до смерті,–підсумувала російська правозахисниця.

Київ втрачає історичну назву вулиці
– Слава Богу!

УКРАЇНА ВІДСВЯТКУВАЛА ДЕНЬ ФЛЬОТИ

Севастополь. – 4 липня відбулася військова парада кораблів Військово-морських сил України з нагоди Дня Фльоти.

Кораблі „Тернопіль", „Костянтин Ольшанський" та „Гетьман Сагайдачний" в Севастопольській бухті.

Українські моряки відсвяткували День фльоти. В Севастополі у святі взяли участь понад 1,5 тис. військових моряків, вісім кораблів ВМС України, два кораблі морської охорони державної прикордонної служби та один корабель Чорноморської фльоти Росії. У суботу, 3 липня, в Академії Військово-морських сил ім. П. С. Нахімова відбулося вручення офіцерських погонів і дипломів випускникам, на літній естраді Приморського бульвару пройшло нагородження переможців відкритої парусної реґати крейсерських яхт „Кубок Криму-2010" на призи командувача ВМС ЗС України. В Українському культурно-інформаційному центрі за участю міністра оборони України Михайла Єжеля та начальника генерального штабу–головнокомандувача Збройними силами України генерал-лейтенанта Григорія Педченка відбулися урочисті збори та святковий концерт, були покладені квіти до пам'ятника гетьману України Петру Конашевичу Сагайдачному.

День 4 липня на кораблях і у військових частинах ВМС України почався урочистим підйомом Військово-морського прапора і прапорів оздоблення. Президент України–Верховний головнокомандувач ЗС Віктор Янукович пройшов на катері командувача вздовж шеренґи кораблів ВМС України, збудованих у Севастопольській бухті, і піднявся на борт фреґата „Гетьман Сагайдачний". З борту корабля він привітав українських моряків зі святом, потім вручив державні нагороди військовим морякам, а на площі Нахімова вручив морські кортики випускникам Академії ВМС, поклав вінок до Меморіялу героїчним захисникам міста-героя Севастополя 1941-1942 років. Він переконаний, що портова інфраструктура та морські комунікації стануть серйозним чинником відродження і зростання національної економіки, і що за участю України буде вироблена нова формула безпеки для всіх країн Чорноморського басейну. Він повідомив про рішення

підвищити з 1 жовтня зарплату офіцерам і військовим льотчикам ВМС України вдвічі.

Довідка

Юрій Тимощук

У 1992 році не було жодного корабля, котрий би де-юре вважався українським, хоча вся Чорноморська фльота в 1992-му та 1993-му перебувала на матеріяльно-технічному утримуванні України, будучи де-факто українською. Тодішній командувач ЧФ адмірал Ігор Касатонов навіть їздив до Президента України Леоніда Кравчука, щоб з'ясувати порядок та умови прийняття моряками ЧФ української присяги. Три дні ходив адмірал по київських високих кабінетах. Ніхто не хотів брати на себе такої відповідальности. Забракло мужности самому Леоніду Кравчуку. Ще й зараз у мене перед очима стоїть телевізійний фрагмент наради, коли він жестом руки виганяє Касатонова з трибуни під час виступу. Звичайно, це образило адмірала і він різко змінив позицію.

А Президент Російської Федерації Борис Єльцин скористався помилкою Кравчука і терміново видав указ про те, що всі без винятку бойові кораблі, допоміжні судна ЧФ та їхні командири перебувають під прямою його юрисдикцією. А це означало, що без відома Президента РФ ніхто не має права проводити будь-які переговори чи складати угоди стосовно розподілу фльоти.

Так, в муках і суперечностях почався розподіл ЧФ. У цей період розгорнулась масова пропаґанда, спрямована на переконання суспільства і керівництва України у тому, що нашій державі не потрібні бойові кораблі 1 та 2 ранґу (а це крейсери та великі протичовнові кораблі), що їй досить мати з'єднання для охорони берегової зони.

Перший головний редактор газети „Флот України", капітан 1 ранґу у відставці Юрій ТИМОЩУК

Борис Кожин

Чорноморська фльота у повному складі присягнула би Україні 1991 р., якби екс-президент Леонід Кравчук виконав підписану ним парляментську постанову від 24 серпня 1991 р., у відповідності з якою всі військові формування, дислоковані на території республіки, підпорядковувались українській державі",–заявив перший командувач Військово-морських сил України, віце-амірал, представник Української народної партії Борис Кожин. За його словами, „екс-керівники Чорноморської фльоти, які нині засідають у російській Думі, 1991 р. були готові присягнути на вірність України. В кінці 80-х років українці домінували в особовому складі Чорноморської фльоти".

Борис Кожин

ЯНУКОВИЧ: УКРАЇНА НЕ МОЖЕ ІСНУВАТИ БЕЗ НАТО

Президент України Віктор Янукович заявляє, що Україна не може існувати без НАТО і зобов'язана співпрацювати з Альянсом.

Говорячи про питання вступу України до НАТО, В. Янукович констатував, що „сьогодні це нереально для нашої країни, тому що ми на це повинні мати підтримку більшости населення України".

„Це добре розуміють і в НАТО. Тому сьогодні, що стосується відносин з НАТО, ми бачимо їх партнерськими, і без цього Україна сьогодні також не може бути, тому що Україна є великою державою, і співпрацювати з таким блоком, яким сьогодні є НАТО,–ми зобов'язані".

* * *

Серед головних засад у новому Законі Про основи національної безпеки України значиться забезпечення повноправної участи України в загальоевропейській та реґіональних системах колективної безпеки, набуття членства в Европейському Союзі при збереженні добросусідських відносин і стратегічного партнерства з Російською Федерацією, іншими країнами СНД, а також з іншими державами світу.

Натомість вилучено пункт про набуття Україною членства в НАТО.

СКОРОЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

В Україні починається реформа армії, проміжним результатом якої стануть скорочення на 20% особового складу Збройних сил і розпродаж надлишків армійського майна. Як пояснюють фахівці, ідеться про те, щоб до наступного року стабілізувати ситуацію, до 2015-го подолати кризові явища в армії, а потім провести реформи, які дозволять забезпечити обороноздатність держави. Зробити це можливо, тільки зрівноваживши співпрацю з НАТО розвитком стосунків із Організацією держав колективної безпеки, уважають деякі представники команди Януковича.

Проте військовий експерт Сергій Згурець уважає, що досягти мети можливо тільки перерозподілом бюджетних фінансових потоків, адже головне джерело проблем в армії–недофінансування. Оскільки вже кілька років на потреби ЗС з держбюджету виділяється менше 1% ВВП, грошей вистачає лише на утримання 200-тисячного особового складу. При цьому зарплати офіцерів настільки неконкурентно-спроможні, що ті масово звільняються в запас.

УКРАЇНА–АКТИВНИЙ УЧАСНИК МІЖНАРОДНОЇ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

За 18 років понад 35 тисяч військовослужбовців Збройних Сил України отримали досвід участи у міжнародних операціях у багатьох країнах світу. Сьогодні Україна представлена двома національними контингентами загальною чисельністю 453 військовослужбовця. Це контингент багатонаціональної бойової групи "East" сил КФОР у Косовому та 56-й окремий вертолітний загін сил Місії ООН у Ліберії. Крім того, вояки входять до складу миротворчого персоналу місій у 7 країнах світу.

Починаючи з 2006 року, організацію підготовки, проведення ротацій та управління контингентами під час виконання ними завдань здійснює Об'єднане оперативне командування Збройних Сил України.

За майже 18 років миротворчої діяльності Україна втратила 48 військовослужбовців, серед яких одна жінка.

БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ НАВЧАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Верховна Рада України ухвалила Закон „Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших држав на територію України у 2010 році для участі у багатонаціональних військових навчаннях".

Цим законом, виходячи з необхідности підтримання на належному рівні обороноздатности Збройних Сил України, зокрема через проведення військових навчань, ураховуючи зобов'язання України як держави–учасниці Програми „Партнерство заради миру", схвалено рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2010 році для участи у багатонаціональних військових навчаннях. Зокрема, в українсько-польсько-канадсько-литовському навчанні „Кленова арка–2010" (протягом 12 діб у червні-липні), багатонаціональному навчанні „Бар'єр-2010" (до 60 діб у червні-вересні), багатонаціональному навчанні „Світла лавина–2010" (до 10 діб у червні-вересні), українсько-словацькому навчанні „Слов'яни за мир–2010" (до 8 діб у червні-листопаді), українсько-румунському навчанні (до 8 діб у червні-листопаді), українсько-білоруському навчанні (до 8 діб у червні-листопаді), багатонаціональному навчанні „Козацький степ–2010" (до 12 діб у липні-вересні), українсько-американському навчанні „Репід трайдент–2010" (до 20 діб у серпні-вересні).

„СІ-БРИЗ"

Відбулися чергові українсько-американські багатонаціональні миротворчі військово-морські навчання „Сі бриз". Рішення про їхнє проведення ухвалив ще попередній Президент Віктор Ющенко, а відповідний закон про допуск іноземних військ наприкінці травня ухвалила нинішня Верховна Рада.

„Сі бриз" тривав від 12 до 23 липня. Тема навчань: „Плянування та проведення міжнародної антипіратської операції". У навчаннях, окрім військовослужбовців України та США, брали участь представники ще 11 країн (Азербайджану, Бельгії, Німеччини, Греції, Грузії, Данії, Молдови, Польщі, Туреччини і Швеції та військовий спостерігач від Австрії), майже три десятки бойових кораблів та катерів, 12 одиниць авіяційної техніки. Це були наймасштабніші за останні роки військові багатонаціональні навчання на території України.

Берегова фаза навчань пройшла на військовому поліґоні „Широкий лан" у Миколаївській області, де у польовому таборі перебували українські, грузинські і молдовські вояки. Морська фаза відбулася у північно-західній частині Чорного моря. Багатонаціональний штаб навчань „Сі бриз–2010" був розташований на території Західної військово-морської бази ВМС України в Одесі. Церемонії відкриття та закриття навчань з подальшими прес-конференціями пройшли 12 і 23 липня в Одеському ґарнізонному Будинку офіцерів.

Під час навчань відпрацьовувалася взаємодія силових та правоохоронних органів різних країн з протидії тероризму, піратству, незаконному розповсюдженню зброї масового знищення, проведення пошуково-рятувальних операцій та контролю за судноплавством.

У маневрах були задіяні 25 бойових кораблів і катерів, 13 одиниць авіяційної техніки і близько 2 500 вояків. За час навчань судна пройшли більше 8 тис. морських миль і виконали 180 вправ. Великий десантний корабель „Костянтин Ольшанський" і середній „Кіровоград" десантували 16 БТР-80. Водолази, у складі трьох водолазних груп з України, Данії і США, провели під водою 232 години, з яких 19 годин–вночі.

Авіяційна техніка виконала 34 польоти і провела в повітрі 70 годин. Учасники навчань зробили 429 стрибків з парашутом.

Однією з головних операцій навчань стала операція зі звільнення захопленого піратами судна та висадки повітряного і морського десанту для ліквідації піратської бази на березі.

Щорічні морські навчання країн чорноморського реґіону проводяться в Україні з 1997 року. Вони проводяться з метою підготовки та нарощення бойової готовности ВМС України на двосторонній основі (Україна—США), але відкриті для інших країн. У 2009 році такі навчання не проводилися.

ЦЕНТРИ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИКІВ

Відповідно до наказу міністра оборони України, з 1 січня на базі вищих військових навчальних закладів у Харкові, Львові та Севастополі розпочали свою роботу навчально-наукові центри мовної підготовки військовиків. Головними завданнями центрів є впровадження новітніх методик вивчення іноземних мов, а також організація мовної підготовки, з урахуванням особливостей військової лексики за стандартами европейських армій.

Так, центр Харківського університету Повітряних сил ім. Івана Кожедуба тісно співпрацює з катедрою іноземних мов, однак вважається окремим навчальним підрозділом. Свою роботу орієнтує на знання офіцерами та курсантами англійської мови, яка використовується в авіяційних частинах країн-членів НАТО. Випускники мовних курсів у Харкові матимуть змогу проходити службу у багатонаціональних підрозділах за кордоном, виконувати бойові завдання разом з іноземними військовими авіяторами.

ОФІЦЕРИ УКРАЇНИ НАВЧАЮТЬСЯ В КАНАДІ

ОРО–СТЕЙШЕН, Канада. – 17 вересня 2009, тимчасово виконуючий обов'язки міністра оборони України Валерій Іващенко нагородив відзнакою-медалею „За сприяння Збройним Силам України" члена координаційної ради Спілки українсько-канадської дружби Миколу Підлісного–за особистий внесок у зміцнення військового співробітництва між Україною та Канадою, активну участь у мовному та фаховому підготуванні представників Збройних Сил України та з нагоди Дня України в Канаді.

Микола Підлісний з медалею Міністерства оборони України

З України групи офіцерів Збройних Сил України приїздять до Канади на навчання англійської мови на військовій базі в Кемп Бордені, Онтаріо. Це підготування проводиться в межах програми НАТО.

Крім цього офіцери знайомляться з громадами, церковним життям, національними святами. У цьому велика заслуга М. Підлісного, який самовіддано піклується офіцерами.

За 18 років незалежности України в Кемп Бордені перебували 16 генералів, 58 полковників, 57 підполковників, 43 майори, 46 капітанів, 153 старших лейтенантів, вісім лейтенантів і стільки ж державних службовців Збройних Сил України.

Ростислав Василенко

ПОСОЛ США ВІДВІДАВ „ДОМАШНЮ ЦЕРКВУ 20-ої ЕСТОНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ ВІЙСЬК СС"

Естонська Євангелично-Лютеранська церква Торі (західна Естонія) вважається єдиною в Естонії офіційною церквою естонських вояків та активно використовується політиками і громадськими діячами країни для пропаґандистських заходів. У церкві встановлено меморіяльні дошки в пам'ять 22 червня, в церкві Торі відбулося урочисте відкриття меморіяльної дошки з прізвищами 43 громадян США, нагороджених у період до 1925 року естонським орденом „Хрест Свободи" за участь у Визвольній війні (1918-1920 років). Про це IA REGNUM Новини повідомили, що в церемонії взяли участь президент Естонії Тоомас Гендрік Ільвес, міністер оборони Естонії, член союзу правих партій „Вітчизна-Республіка" Яак Аавіксоо і посол США Майкл Полт.

Церква Торі була спалена у вересні 1944 року відступаючими військами, але, незважаючи на це, вважається „домашньою церквою 20-ої естонської дивізії": тут проходять меморіяльні заходи ветеранів дивізії і її шанувальників, членів націоналістичних товариств і організацій. Саме в цій церкві встановлено єдиний в Европі бюст кавалеру німецького „Залізного Хреста" Гаральду Нуґісексу.

Не дивлячись на пропозиції з боку низки громадських організацій Естонії, в 2008 році керівництво церкви відмовилося встановити поруч із меморіяльною дошкою на честь естонців, що воювали на боці Німеччини, меморіяльну дошку на честь естонців, що воювали у складі 8-го ґвардійського стрілецького корпусу Червоної Армії.

Довідка

Гаральд Нуґісекс (народився 22 жовтня 1921, Естонія), кол. Унтершарфюрер (капрал) у Другій світовій війні, який служив у 20-ій ґренадерській дивізії військ СС (1-а естонська). Він також один з 4 естонських вояків, яких нагороджено Лицарським хрестом Залізного хреста. У 1943 р. він добровільно вступив в Естонський леґіон. Він отримав Лицарський хрест за здобуття ворожого причілку на північ від р. Нарви-Рііґікуля. Коли його батальйон втратив майже всіх своїх офіцерів, він перебрав командування та одразу змінив тактику, наклавши на сани ґранати й тим самим вояки в наступі не мусили повзти назад для постачання по мінному полю. Естонська дивізія була в боях від 20 лютого до 6 березня 1944 р. й у великій мірі причинилася до призупинення офензиви Червоної Армії на північному фронті. Опісля Нуґісекс був деґрадований за бійки з деякими вояками, які не давали спокою медсестрам Червоного Хреста.

Нуґісекс був захоплений в полон чехами в травні. Після трьох невдалих спроб втечі, його передано до СРСР, де його засуджено на 10 років у ГУЛАҐу й 5 років заслання. Він повернутися до Естонії, де працював до виходу на пенсію. За службу своїй країні, в 1992 р. Нуґісекса було підвищено до ранґи капітана естонської армії. У жовтні 2008 р. він був нагороджений Медаллю подяки естонського народу після збору 4229 підписів.

НЕПОТРІБНА ЧОРНОМОРСЬКА ФЛЬОТА

Сильна фльота на Чорному морі Росії не потрібна: конфлікт там може виникнути лише з НАТО, і шансів на успіх немає. Тому варто піти з Севастополя і чесно пояснити громадянам, чому ми це робимо.

Стан ЧФ РФ жалюгідний: вона сильніша, ніж українська чи грузинська, але турецька фльота давно її переверщує. Оскільки усі чорноморські країни, крім Росії, члени НАТО чи кандидати на вступ, то в разі конфлікту з НАТО у ЧФ є лише одна можливість–швидко загинути. Ракетна зброя ЧФ застаріла, і її бояться лише старі невеликі кораблі. З грузинською фльотою рік тому чорноморці „розібралися" швидко, але ВМФ Грузії–це старі катери з ненавченими екіпажами, а військова операція ЧФ почалася після того, як розбили грузинські сухопутні війська.

Сильна фльота–це фльота океану. Її слід розвивати і посилювати. Росії не потрібна база в Севастополі. База на території недружньої держави–нонсенс. Відімкне Київ Севастополю воду і електрику, заблокує в'їзди-виїзди з об'єктів–і кінець базі. Про збройне протистояння й думати зась.

Нам натякають, що присутність ЧФ–справа політична. Мовляв, це останній бастіон РФ у Криму. Це так, але останні бастіони завжди або гинуть, або капітулюють, якщо не приходить допомога ззовні. Навіщо нам бастіони в Криму? Росія збирається підняти повстання проти Києва? Не збирається. Отже, допомоги не буде. Проросійські організації Криму вкрай слабкі. Єдина „антиукраїнська" сила–компартія, але вона не проросійська, а прорадянська, а це велика різниця. В Україні немає проросійського руху. Партію реґіонів такою вважати не можна: вона діє в інтересах донбаської і харківської еліти й спирається на російськомовне населення. Донбас використовує проросійську риторику як карту в боротьбі з львів'янами, киянами і дніпропетровцями. Кучма був таким самим „проросійським" політиком, як і Янукович. Тому даремні надії московських політиків на те, що розбрат між українськими реґіонами зблизить Україну з Росією.

Ігор ТИМОЦЬ

Валентин МОРОЗ

СТАЛІН І КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ

У Москві зрозуміли: якщо процеси українізації й „коренізації" потривають ще з десять років–імперія розвалиться! О так, Україна буде комуністичною, і Грузія буде комуністичною, і Вірменія буде комуністичною,–але всі вони будуть самостійними державами! (По правді кажучи, московському „чалавєку" було абсолютно „паралельно", чи буде Україна комуністичною, чи антикомуністичною–аби не втекла з московської клітки).

Отже, цей аспект (страх перед децентралізацією) став основним у московській політиці 20-х років. Плюралізм став для Москви ворогом номер один. І то плюралізм у двох вимірах: 1) національному; 2) в економічно-господарському. (Як уже згадувалось, в атмосфері вимушеної „відлиги" 20-х років „непівщина"–економічний лібералізм–була невіддільною від „коренізації", тобто національного плюралізму.). Імперія мусила зупинити ці процеси–то була справа імперського самозбереження.

Але зупинити процес децентралізації можна було лише одним способом: це означало замороження цього процесу (в умовах замороження ніякий ріст неможливий).

І тому головна увага імперського „єдинонеділимства" була спрямована у 20-і роки на відшукування заморожуючого тоталітаризму.

Лише тоталітаризм міг врятувати імперську „єдинонеділимість". Здійснення цієї формули припадає на 30-і роки–епоху сталінізму.

Як бачимо, в кінці 20-х років поступово формується група російсько-шовіністичного реваншу. Могла вона виявитись лише у формі тоталітаризму. Очолив її Сталін (взагалі кілька наступних десятиліть у совпедівській імперії заповнені феноменом, що увійшов в історію під „крутою" назвою сталінізму!)

Свою „продукцію" (більш сучасною мовою–свої роги) цей російсько-шовіністичний реванш показав повністю в 30-і роки.*

Сталін...

Він не завжди був таким, як у роки пізніші, у роки сталінізму. Взагалі у 20-і, „непівські" роки він вважався головним теоретиком комуністичної партії з національного питання. І... висловлював тоді досить „канкрєтні" компліменти у бік „нєрусскіх". Досить процитувати його промову, виголошену в 1921 році:

* Див. *Вісті Комбатанта*, ч. 1, 2009, ст. 59.

Ясно, що коли в містах України до цього часу ще переважають російські елементи, то з бігом часу ці міста будуть неминуче українізовані. Років 40 тому Рига була німецьким містом, але оскільки міста ростуть за рахунок сіл, а село є зберігачем національного, то тепер Рига–чисто латвійське місто. Років з 50 тому всі міста Угорщини мали німецький характер, тепер вони мадяризовані. Це ж саме можна сказати про ті міста України, які мають російський характер і які будуть українізовані, тому що міста ростуть за рахунок села. Село–це зберігач української мови, і вона ввійде у всі українські міста як панівний елемент.[1]

Отак висловлювався Сталін на початку 20-х років.

Сталін...

Просто так, у двох словах, висловити це явище неможливо. Так, так–явище, бо це була не просто людина; тут ідеться про явище.

Як людина він не дуже й цікавий. Походив з Грузії; за деякими даними–напів-грузинського і напів-осетинського походження. Батько був шевцем (за іншою версією–власником шевського бізнесу). З дитячих років був спотворений віспою (обличчя назавжди залишалося плямистим; але на сталінських портретах цього ніколи не показували). Без сумніву, цей факт фізичної неповноцінности дуже вплинув на характер і породив у Сталіна (справжнє прізвище–Джуґашвілі; в осетинському варіянті–Джуґаєв) комплекс. Цікавий факт з дитячих сталінських років. Коли хлопчаки-однолітки збиткувались над ним як над „нетаким", спотвореним віспою, він обіцяв їм: „Як я буду царем–я вас уб'ю".

Він дійсно став потому царем–але не грузинським, і не осетинським, а московським. Доля буває різною... Не-француз (корсіканець) Наполеон став французьким імператором. То що ж дивного у тому, що „нє-русскій" Сталін сів потім у крісло московського царя? Учився трохи в духовній семінарії у Тбілісі (родина мріяла, що він стане „попом"). Але недовчився–з семінарії вигнали за бандитизм. Після того він стає вуличним бандитом. І раптом... опиняється серед „політічєскіх"! Виявилося, що підпільна соціял-демократична організація просто-таки шукає за такими, як він. Підпілля завжди потребує фінансів... І в умовах Кавказу ніхто не вмів так зорганізувати напад на поштову карету (тоді гроші ще не перевозили автами), як Сталін. А це дуже цінилося–особливо в „чучмецькій" атмосфері Кавказу. Так що в сибірському засланні він уже „нарисовується" як „політіческій", а не просто бандит. (Цікавий епізод із сибірського заслання Сталіна. Тодішні засланці в Сибірі могли влаштовувати свій побут як хотіли–аби дозволяли кошти. Сталін зумів „зорганізувати" собі корову–і пив молоко. Але одного разу прийшли інші засланці і сказали, що є недалеко один

[1] *X съезд РКП(б): стенографический отчет*. Москва, 1963. стор. 213.

засланець, хворий на туберкульоз. Він належить до соціялдемократичної партії, як і Сталін. І йому треба молока. Сталін похитав головою і відповів: „Ка-а-а-рова нє-є партєйная". Ніхто уже ніколи не зможе встановити: це реальний факт–чи просто леґенда? Але в сталінській біографії є й такий епізод...

На Сталіна можна дивитися і з жахом, і з гумором. Але одне мусово визнати: у нього був геніяльний нюх! Так, цей вуличний примітив мав особливий талант: відчувати політичну ситуацію нюхом! Його сучасники цього не оцінили. Ленін (поки ще жив), а потім Бухарін (керівник „правого уклону") і Троцький (керівник „лівого уклону") вважали його просто примітивом, колишнім бандитом, і не рахувалися з ним як з поважним конкурентом.

Це була велика помилка...

В міру того як бандитизувалася кремлівська атмосфера кінця 20-х років, колишній бандит Джуґашвілі (теперішній Сталін) усе більше „обростав пір'ям".

Один автор спогадів пише, що в Кремлі у 20-і роки дивувалися: чому Сталін критикує правих? Адже у Кремлі не було в ті часи нікого правішого за Сталіна! Але в тому то й полягав сталінський талант: відчути нюхом, кого треба хвалити і кого треба критикувати. Потім Сталін так само бив лівих...

Тим же безпомилковим нюхом Сталін збагнув: маятник уже хитнувся в інший бік. Епоха „нє-русскіх" закінчилася: починаються реванш російського шовінізму. І Сталін очолив цю тенденцію. Для російської еліти він був вигідним. „Нє-русскій", „чучмек"... А значить, можна зобразити справу так; це просто „пролетарскій" реванш, і зовсім не „русскій".

Поза цими змінами кремлівських тенденцій кінця 20-х років неможливо не згадати ще й про зміну глобальних тенденцій на Заході, яка могутньо допомогла сталінізмові (і Сталінові особисто) в його утвердженні. Йдеться про загальний наступ тоталітаризму в європейському житті кінця 20-х–початку 30-х років. Гітлер у Німеччині, Муссоліні в Італії, Франко в Еспанії (не кажучи вже про таких „дрібних" диктаторів, як Сметона в Литві чи Салазар у Портуґалії)–все це стало тенденцією. В умовах великої кризи 30-х років і зв'язаної з нею дестабілізації, традиційні демократичні групи в політиці згубили популярність; модними стали тоталітарні розв'язки типу Гітлера й Муссоліні.

У Московській імперії це вихлюпнулось у сталінщину. Практично (ще раз повторюємо) це був реванш російського шовінізму.

Імперський центр у Москві відчув світову кризу по-своєму. Були тут різні аспекти. Ось–головніші з них.

По-перше: виявилося, що сподівання на „світову революцію"–це

тільки ілюзії. Виникнення якоїсь Угорської чи Баварської „радянської" республіки було авантюрою на п'ять хвилин. Так що заява Тухачевського (найздібнішого генерала в московській системі): „на руїнах панської Польщі розпалимо світову пожежу" закінчилась у 1920 році „чудом над Віслою". Навіть Польщу не вдалося загнати в московську клітку–не кажучи вже про якісь дальші успіхи в західньому напрямі.

По-друге: й на самому „москвоцентричному" просторі Кремль наткнувся на дуже неприємні сюрпризи. Так, він був на цьому просторі ніби-то всевладним, але... все це було дуже умовне. Бо були це успіхи: 1) приватного чинника; 2) національного чинника. Комунізм „сів верхи" на життєвий процес–але був то комунізм український, грузинський, вірменський; кажучи сучасною мовою–був це націонал-комунізм. Тенденція ця неминуче вела до поділу імперії на окремі (хоч і націонал-комуністичні) „улуси", „наділи".

Тому в Кремлі запанувала ідея „єдності"–тобто централізації тоталітарного типу. „Кароче": жодних більше плюралізмів, „коренізацій", жодних реверансів у бік „нє-русскіх"; усе повинне бути в руках московської бюрократії. (Саме в цьому була пружина сталінізму).

Що стосується чисто української конкретики, то удар сталінщини був спрямований на три „мішені": 1) село; 2) індустрія й торгівля; 3) інтелектуальна сфера.

В основі всієї концепції був задум знищення структури села. Сталін чудово розумів ключову ролю села в системі українського відродження 20-х років. Він писав, що „селянство являє собою основну армію національного руху. Це і є те, що мається на увазі, коли ми кажемо, що національне питання–це по суті селянське питання".[2]

Про це писав не лише Сталін. Забігаючи вперед: при плянуванні голоду 1933 року Москва хотіла поранити село в першу чергу не як соціяльно „невигідну" групу, а як основний ресурс для росту національної стихії. Постишев, присланий в Україну з диктаторськими повноваженнями в 1933 році, висловив це досить ясно:

> Помилки й промахи, допущені КП(б)У в здійсненні національної політики партії, були однією з основних причин прориву 1931-32 років у сільському господарстві.[3]

У 1929 році починається „колективізація", тобто насильне заганяння селян до колгоспу. Це було щось зовсім нове порівняно з т. зв. комунами часів воєнного комунізму й НЕПу. До комуни вступали добровільно; поряд існували як комуна, так і індивідуальне селянське

[2] Сталин. И. *Марсизм и национально-колониальный вопрос*. Москва, 1935, стор. 152.

[3] *Український збірник*, кн. 9, Мюнхен, 1957, стор. 71.

господарство (типовий плюралізм). Але в умовах НЕПу дуже скоро виявилась дика антигосподарність комун; вони досить скоро „відкинули копита".

Колгосп–це було щось принципово нове. Тут уже не передбачалось жодного плюралізму; в колгоспі мусили бути всі.

Було б великою помилкою вважати колгосп категорією, введеною з соціяльно-економічних причин. Ні, і ще раз ні! Якби у Кремлі керувались економічними критеріями–колгоспи взагалі не були б засновані. А якщо й засновані–то невдовзі й розпущені. Колгосп довів сільське господарство до хронічної кризи, яка так і не закінчилась аж до самого кінця „совдепівської" системи. (Ця криза дається взнаки ще й тепер, як на Україні, так і на інших „пост-совєтських" територіях).

Отже: при заснуванні колгоспного „раю" Кремль керувався не економічними, а імперськими інтересами. Про це ще мало писали. Рідко (покищо) задумуються над тим, що колгоспник був категорією не стільки соціяльною, скільки імперською (як колон у часи пізнього Риму). Доки селянин живе приватно-індивідуальним принципом, він має глибоке національне коріння; майбутній розпад імперії у такому випадку неминучий. Єдиний вихід–роздушити і розтрощити традиційний селянський стиль життя, перетворити селянина в „пролетарія", якого ніщо не прив'язує глибоко ні до своєї землі, ані до національної спадщини. Такий елемент легко відривається від свого традиційного середовища й міґрує в пошуках більшого заробітку та дешевої горілки по безмежних сибірах та казахстанах від одного краю імперії до другого. Цим способом розраховували зрусифікувати „нє-русскую" половину імперії. Що цього не вдалось здійснити до 1991 року, коли почався зворотний процес „імперіо-зникнення"–то це вже результат певної тенденції, яка традиційно називається в українців: „Бог не дає свині рогів".

Колгосп був не економічним експериментом, а імперським у першу чергу; він був призначений для знищення традиційної структури села. І йшлося тут не так про знищення фізичне, як про знищення органічне. Чінґіс-хан міг знищити 90% сільського населення–але не структуру. Ті 10%, що залишалися після „чінґіс-ханських" розгромів, без проблеми відновлювали традиційну структуру і жили в ній; ніяких „монгольських" законів у цій структурі не вводили.

Що ж стосується „колективізації"–то тут було зовсім інакше. Тисячолітню структуру села штучно розділили на три „класи": „куркулів", „середняків" і „бідняків". (Навмисно беремо ці слова в лапки, бо в усій цій термінології–дика штучність). І з чисто диявольською майстерністю нацькували одних проти інших. До керівництва поставили сільський люмпен–найгірші покидьки сільського населення. (Забігаючи вперед: потім, у 1933 році, цей люмпен теж, виявляється, виморили

голодом; але перед тим він забезпечив макабричні жахи „колективізації" 1929 року). У загальновідомому романі Солженіцина „Один день Івана Дєнісовіча" є цікавий епізод, Один з героїв цього документального роману оповідає про свої останні відвідини рідного села. Родина його була зачислена до „куркулів"; тому він прийшов додому „підпільно". Всі мусили розмовляти без світла, в темряві, й сидіти не за столом, а на підлозі, під стіною. Чому? – Бо „активісти" (сільський люмпен) ходили і заглядали у вікна...

Отак розкололи і знищили духовно традиційний моноліт села...

А у менш відомих спогадах селянського сина з Житомирщини є ще більш макабричний спогад. Якраз на Різдво, у люті морози, „активісти" ходили по селі і виганяли „куркулів" з хати. І взяти їх до своєї хати ніхто інший не міг, бо і в цій хаті розбивали піч,–тобто прирікали на замерзання. Є в українській традиції чудова коляда:

Візьмемо у господаря вола,
Виведемо на поріг,
Викрутимо правий ріг,
Будемо в ріг трубити,
Дай Вам Боже добре жити!

Так от: „активісти" вигнали з хати стареньку пару (чоловіка й жінку), зачислену до „куркулів", і ці старі люди, що провели ціле життя у святій праці на полі, замерзли під плотом коло своєї хати, у святу Різдвяну ніч, під звуки „нової коляди":

Візьмемо вола у куркуля,
Виведемо на поріг,
Викрутимо правий ріг,
Будемо в ріг трубити,
Куркулям не жити. [4]

Отак розкололи і знищили духовно тисячолітній моноліт села...

Жахливий 1933 рік якось заслонив собою не менші для українців за наслідками жахи 1929 року. Був це початок сталінізму; потім жахи вже стали нормою, а „непівські" 20-і роки уже згадувались як майже мітичні „райські" часи. Мільйони людей було вивезено на північ, у безмежні імперські простори. Ці висилки тривали кількома хвилями.

Сільське населення, що залишалося на місцях, було загнане в новітнє рабство. Мало ще написано про трудодень; а це дуже важливий феномен для зрозуміння системи. По суті це була формула рабства. Бо кожна праця у кожній історичній системі мала певну норму оплати. Вона могла бути більшою чи меншою–але ґарантованою, і наперед

[4] Павло Глущаниця: „Третя світова війна Павла Глущаниці" *Anabasis Magazine*, Торонто, 1986, стор. 16-19.

визначеною. А „трудодень"–це було щось таке: йди сюди–стій там. За свою працю колгоспник одержував не гроші й не продукцію, а „трудодні". А скільки належиться йому за „трудодень"–це визначалося уже в кінці року. І–звичайно–не за результатами реальних прибутків господарства (як теоретично передбачалося). Скільки грамів зерна (не кілограмів, а грамів!) видати на „трудодень"–це визначалося десь там в обкомі, чи райкомі (чи ще в якомусь „дуркомі"). Ані воля колгоспників, ані навіть воля колгоспного керівництва тут абсолютно не враховувалась. Найкраще процитувати український „колгоспний" фолкльор на цю тему:

Жито і пшениця
Піде за границю,
Ячмінь і овес
Забере МТС,
Висівки і стоколос
Забере колгосп.
А те, що зосталося в стерні–
Те піде на трудодні.

У цьому маленькому віршику і суть „трудодня", і суть колгоспної системи в цілому висловлена повніше, ніж у будь-яких академічних дослідженнях.

(Що стосується колгоспної системи в цілому, то було б великою помилкою промовчати наступний факт. На протязі довгих десятиліть існування „совпедівської" соціяльної структури колгоспник вважався найнижчою сходинкою в соціяльній драбині. Офіційні „чапаєвські" пісні про „колгоспне щасливе життя" ніхто всерйоз не сприймав; а назвати когось „калхозніком"–це в совпедівській „етиці" вважалось найбільшою образою).

Макабрична „вершина" в епопеї знищення села припадає, звичайно, на 1933 рік. Про це–трохи пізніше.

А покищо–про інші сфери.

У сфері індустрії й торгівлі сталінізм означав повну й абсолютну ліквідацію приватного принципу і приватного власника. Всі торгові й індустріяльні об'єкти (від наймікроскопічних до найбільших) оголошувались власністю „держави" (тобто клану партійної бюрократії). Це затримало на кілька десятиліть нормальний розвиток ринкових структур і ринкових стосунків на всьому просторі східньої Европи. (Наслідки цього експерименту відчуваються й досі. Бізнесова сфера на пост-совєтському просторі й досі не вилізла з епохи первісного нагромадження, де панує не грошовий мішок і не фінансовий розрахунок, а просто бандит; це час, з якого захід Европи „виліз" уже кілька століть тому, в кінці середньовіччя).

Всі зусилля (і матеріяльні, й „кадрові") були кинуті на важку індустрію. В центрі задуму була мілітаризація. Все робилося для війська, для майбутньої війни. І сільське господарство, і легка промисловість стали жертвами цього процесу. Звичайні побутово-соціяльні завдання просто іґнорувалися; у „чапаєвській" логіці вони просто вважались „несерйозними".

Що стосується галузі культури, то тут у процентному відношенні втрати були ще більшими, ніж у сфері села. За 30-і роки Україна втратила 80% творчої інтеліґенції. [5] Як бачимо, удар по українській культурі був ще більшим, ніж удар по селянству. Якщо у 1930 році 80% книжок в Україні було випущено українською мовою, то в 1934 році вже тільки 59. [6]

На 11-у з'їзді КПУ в 1930 році ще говорилося про „бурхливе зростання українізації" та необхідність її продовження. На 12-у з'їзді КП(б)У в 1934 році панує вже інший тон:

> Лише до початку листопадового пленуму було викрито і викинено з науково-дослідних установ ВУАН і Наркомосвіти 248 контрреволюціонерів, націоналістів, шпигунів і класових ворогів, серед них 48 ворогів з партквитком. Тепер цього елементу викинуто з установ значно більше. Ось нещодавно, в грудні, нам довелося зовсім закрити Науково-дослідний інститут історії культури ім. Багалія, бо виявилося, що цей інститут–знов-таки, як і ряд інших наукових організацій, як приміром Українська Радянська Енциклопедія, Інститут Шевченка, в якому орудував Пилипенко, був притулком контрреволюції". [7]

---

[5] *Енциклопедія Українознавства*. Париж-Нью-Йорк, 1959, т. 3, стор. 1050.

[6] Ю. Лавріненко, *Розстріляне Відродження*. Париж, 1959. ст. 965.

[7] *XII-й з'їзд КП(б)У. Стенографічний звіт*. Харків, 1934, стор. 380.

У наступному числі: Макабрична „вершина"–голодомор.

Василь ШПАРИК,
ветеран-фронтовик Другої світової війни

ДЕЯКІ УРОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Війна супроводжувалася глибоким падінням моралі

У ході воєнних акцій мораль військ, що брали участь у війні з Німеччиною, яскраво проявилася у відношенні до цивільного населення противника, військовополонених, переміщених осіб тощо.

На теренах Східної Прусії німців не було–вони подалися на північний захід–за Одер. Із цими втікачами зустрілися на дорогах Померанії. Радянські солдати проводили у їхніх фургонах чи автомобілях „ревізію", нелюдських моральних наруг зазнало молоде жіноцтво. Оскільки це був танковий рейд, то „очищали" дорогу від цих транспортних засобів ударами танків.

За Одером лише у прифронтовій смузі не було цивільного населення–воно подалося на захід. У подальшому всі залишалися на місці –робилася ставка на участь цивільного населення в обороні своїх міст і сіл–*Volkssturm*. Практично в містах і селах при підході радянських військ **усі ховалися по сховищах і підвалах**. Видалені звідти (наче з метою пошуку солдатів) вони намагалися продемонструвати прихильність, вимовляючи „Гітлер капут!". Та не всіх це могло спасти. Найогиднішим було відношення до німецького жіноцтва.

Єдиними, хто нас радісно зустрічав, були військовополонені та наші співвітчизники, вивезені на примусові роботи–остарбайтери. Але не так сталося, як гадалося–усіх їх вважали зрадниками Батьківщини. Ми не вчиняли з ними жодних заходів, зате за нами йшли війська НКВД, контрозвідка **„Смерш"**. Ось вони військовополонених після принизливих допитів відправляли у табори ГУЛАГу „іскупіть віну перед Родіной", а остарбайтерів-чоловіків польові військкомати скеровували на фронт, як правило, на найважчі ділянки. Жінки зазнавали великих моральних наруг. Уже у Східній Прусії появилося знайоме у подальшому кожному солдату і офіцеру слово **„трофей"**. З ним пройшли по всій Німеччині, „вдосконалюючи"прийоми.

Перебування вояків у чужих державах породжує зміни у їхньому сприйнятті реалій життя

Відомо, що до вступу СРСР у Другу світову війну 17 вересня 1939 р. народ тримали у повній ізоляції від зовнішнього світу. А тут величезні маси „запертого в льох" народу в особі солдатів та командирів опинилися на теренах інших держав. Побачене на німецькій землі вже у Східній Прусії, а згодом–у Померанії і за Одером, було настільки несподіваним, що буквально виявилося **психічним шоком**. Усі (а це була п'яти-

мільйонна армія) переконалися, що Німеччина зовсім не така, як її змальовувала радянська пропаґанда. Стали порівнювати життя в СРСР із тим, що на власні очі побачили в Німеччині. У психіці солдатів і командирів спостерігалося „роздвоєння душі": одне говорили в офіційній ситуації, зовсім інше–у довірливій товариській, усе частіше обмінювалися поглядами на побачене, не скриваючи при цьому позитивних емоцій.

Зміни відбулися і в моральному стані військ: спостерігалися байдужість, мовчазна впертість, недисциплінованість, солдати носили цивільне вбрання, залишаючи статутними лише шинель чи ватник, не носили погонів, не віддавали „честь" незнайомим офіцерам, а своїм–нижче майора тощо. Пригадується вислів замполіта: „нє пішітє, что здесь дома кірпічниє, а криші–черепічниє" Отже, були великі намагання засліпити мільйони, але зробити це вже було неможливим, і безумовно, **кожен солдат і офіцер, повернувшись у Радянський Союз, привіз зі собою і враження від Німеччини і Заходу**.

У відносинах між державами не буває вічних ворогів, а є лиш вічні інтереси

У тридцяті роки минулого століття гітлерівська Німеччина і сталінський Радянський Союз вважалися ворогами. Був створений навіть антикомінтернівський пакт, куди ввійшли Німеччина, Італія та Японія.

Та **23 серпня 1939 року** Москва прийняла згоду Гітлера на укладення політичного союзу. Саме–згоду, бо ініціятива виходила від СРСР (і це–важливо), про що свідчить текст телеграми Гітлера до Сталіна.

Ворогів здружила жадоба розширення своїх володінь за рахунок низки країн Европи. Адже за таємним додатком до Пакту Молотова-Ріббентропа СРСР отримував Фінляндію, Естонію, Латвію, Литву, Західну Білорусію, Західну Україну, Північну Буковину і Бессарабію, а Німеччуна–половину Польської держави і вільні дії у Західній Европі та на Балканах. Проте дружба дружбою, а в 1941 р. верх взяли політичні інтереси Німеччини, і **22 червня 1941 року** розпочалася найкривавіша війна в історії людства–**німецько-радянська війна** (Велика Вітчизняна–за радянською історіографією). Над Радянським Союзом нависла смертельна загроза, і тоді принципову політичну і ідеологічну ворожнечу із „ненависним капіталізмом і імперіялізмом", який уособлювали в Европі Великобританія, а в світі–Сполучені Штати Америки, Сталін замінив на дружні, союзні відносини з ними. Була створена **антигітлерівська коаліція СРСР, США та Великобританія**.

В архівних даних можливі спотворення

У викладенні подій минулого часто посилаються на архівні дані. Але ж чи сам архів формувався не без спотворення ситуації. Беру до уваги події фронтового життя. Хіба військові штаби не старалися викласти події у корисному для них дусі? Доходило навіть до замовчування реальних втрат, щоб цим не викликати на себе „санкції" зверхників.

Пишу про це з особистого досвіду, здобутого протягом шестирічної служби у війну на фронті та після війни у високих армійських штабах. Хіба у фронтових щоденних „Боєвих донєсєніях" не прикрашалася справжня ситуація „героїчними вчинками", а замовчувалися невдачі і навіть реальні втрати особового складу. Достовірно знаємо, що при проходженні бойових дій на території України масово заганяли в окопи зовсім не навчених і навіть не обмундированих, а значить, належно не облікованих місцевих жителів. При проходженні бойових дій на території Німеччини військові частини Червоної армії вдавалися до поповнення особового складу солдатів за рахунок залучення громадян СРСР, які були вивезені на примусові роботи. Це вони повинні були заповнити втрати особового складу солдатів, формально не будучи „прибулими".

Отже, треба мати на увазі, що неточності у висвітленні подій закладаються в зародку їх виникнення.

У НІМЕЧЧИНІ ВИДАНА КНИГА ПРО ЗВІРСТВА РАДЯНСЬКИХ СОЛДАТІВ

(„Майдан-ІНФОРМ") – У Німеччині видано першу книгу, присвячену сексуальному насильству, що здійснювалося військовослужбовцями Радянської Армії в окупованому під час Другої світової війни Берліні. Автор книги, 80-річна Ґабрієля Кепп, порушила багатолітнє табу на публікацію подібної інформації і поставила на обкладинці книги, яка називається *Чому у мене не було сексу*, своє справжнє ім'я.

Російська влада продовжує заперечувати факт масового насильства радянських солдатів над німецькими жінками.

Фройляйн Кепп розповідає, що вона до цих пір бачить уві сні ці жахи, і більше ніколи в житті не вступала в сексуальний зв'язок з чоловіками. За її словами, фраза „Фрау, ком" („Жінко, пройди"), яку казали радянські солдати, була дуже страшна для німкень того часу. Масове насильство поширювалося настільки, що Ватикан висловив готовність дозволити аборт деяким з жертв.

Раніше цій темі була присвячена лише одна книга, *Жінка в Берліні*, автор якої вважала за краще залишатися невідомою.

В інтерв'ю журналу *Der Spiegel* Ґабрієля Кепп підкреслює, що вона зобов'язана розповісти про ці звірства від імені всіх жертв, тому що „окрім неї, це зробити нікому". Тоді дівчині було 15 років.

За даними експертів, в середньому кожна з жертв віком від 9 до 90 років, була зґвалтована 12 разів–в 1945 р. в Берліні знаходилося близько 5 млн. радянських солдатів. Для багатьох жінок у віці від 80 до 90 років цей акт насильства виявився смертельним. Фройляйн Кепп була зґвалтована чотири рази протягом однієї доби. Вона до цих пір пам'ятає літню жінку, яка видала її радянським солдатам.

„А де маленька Ґабі?"–запитувала та, витягуючи дівчинку з-під столу, де вона ховалася. *Джерело: Освітній портал*

Роман ГАВРИЛЯК

РОЗДУМИ В 65-ЛІТТЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ

Минуло вже 65 літ коли Дивізія „Галичина" закінчила свою участь у Другій світовій війні, залишаючи фронт проти Червоної Армії та зложила свою зброю Західним Альянтам, з якими вона не воювала. Як добре здисципліновані вояки Дивізії, усі пішли в полон у надії, що їхня місія ще не закінчилася і Дивізія ще відіграє свою ролю в очевидному і можливому конфлікті Заходу з Радянським Союзом.

Тоді наші надії не здійснилися, замість далі воювати, ми опинилися за дротами таборів полонених. Західні Альянти вже не хотіли дальших воєн, бо знайшли якийсь modus vivendi зі Совєтами та воювали з ними дальше тільки „холодною війною". На щастя, якось вдалося полоненим оминути небезпеку репатріяції та її можливих наслідків. Настали роки розчарувань та голодування за дротами, але також використання навіть тих обмежень, котрі таки вможливили в таборах полонених на відтворення релігійного життя, шкіл, курсів, преси, театру, а навіть і літератури. Опісля закінчився полон, одних по роках звільнили, інші „самозвільнилися" і в кінці всі розбрелися по нових поселеннях Вільного Заходу.

Ми йшли до Дивізії задивлені в традиції УСС-ів та Визвольних Змагань Першої світової війни та боротьбу наших батьків, котра не увінчалася створенням Української Самостійної Держави. Аналізуючи ці події, ми бачили, що головною причиною цих невдач була недостача та слабкість збройних сил, котрі тоді боролись за УСД. В часи Другої світової війни військова ситуація була ще гірша, як попередньо, бо в той час не було ніякої збройної сили, котра могла би боротися за українську державність. Коли прийшов набір до Дивізії, то загал нашого галицького патріотичного суспільства піддержував ідею Дивізії, а також всі ветерани Визвольних Змагань з Першої світової війни, крім націоналістів з ОУН. Вже тоді Німеччина війну програвала, але дивізійники не очікували німецької перемоги. Ми вірили, що як війна скінчиться, то подібно, як це було вже в 1917-18 роках, в Европі може запанувати хаос, революції та нова констеляція сил і тоді Дивізія могла би відіграти вирішальну ролю у відновленні нашої самостійности. Ніхто не йшов до Дивізії, щоб боротися за нацистську „Нову Европу", але боротись зі Совєтами нам було треба, тоді навіть разом з німцями, бо ми уважали Совєтів як найбільшого ворога української державности. Проти наших сподівань Совєти війну виграли та при тому загарбали половину Европи.

Західні Альянти та Совєти звільнили Европу від німецьких нацистів, але ціною величезних жертв та уведенням комуністичних режимів у центр, схід і південь Европи. Світ визнав Гітлера та нацистів як найбіль-

ших злочинців людства, але Сталіна та Совєтів визнали як визволителів. Правда і слава належить тим, що війну виграли. Сталін знищив і післав на смерть 10 млн. своїх власних громадян, окрім величезного числа воєнних втрат, створив ланцюг каральних таборів примусової праці, знаний як Архіпелаг ГУЛАҐ, та винищив депортаціями та голодом мільйони українців, наказав розстріляти 20 000 полонених польських офіцерів та багато інших жертв. Світові ЗМІ в повоєнних роках промовчували та іґнорували злочини Сталіна і комунізму, котрі перевищували злочини нацистів, та в цей спосіб формували світову опінію. В Німеччині нацистів судили, нацизм викорінили, а комунізм і сталінізм процвітав далі в половині Европи, але ніхто не судив совєтських опричників за їхні злочини в Україні, хоча багато з них ще жили по відновленні державности.

Хоч 50 літ по війні Совєтський Союз розпався, але світова опінія про Сталіна і комунізм залишилася така сама, як була. Україна відновила свою самостійність у мирний спосіб, без війни, але її населення вже було пересякле наслідками 70-літного життя під ворожим режимом. Русифікація, стереотипи совєтської пропаґанди залишилися, обниження моральних вартостей та корупція продовжувались як раніше. Ґльорифікація „Великої вітчизняної війни" була загально поширена, мимо цього, що ця війна принесла дальше поневолення українського народу на 45 літ.

Яке місце ми, дивізійники, тепер займаємо у сьогоднішньому довкіллі? Дивізія не виконала своєї мілітарної місії, котрої сподівалися і очікували її організатори і вояки. Натомість дивізія зазнала поразку у битві під Бродами. Історія не пішла по лінії наших сподівань. І так ветерани Дивізії не попали у Національний Пантеон Слави. Тепер в Україні їх не „реабілітували", не признали їм ветеранських прав і пільг, і ледве чи колинебудь це станеться в теперішньому постсовєтському кліматі. Спроба міської ради міста Івана-Франківська в минулих роках надати дивізійникам ветеранські права викликала гострий протест Росії і його відгомін розійшовся по цілому світі, а наші „приятелі" із Центру Візенталя теж голосно відгукнулися повторенням давних наклепів. Офіційні чинники в Україні зайняли становище, що це є внутрішня справа України, але нічого дальше не зроблено і справа затихла. Тепер, очевидно, за президента Януковича не можна буде очікувати чогось позитивного в цих справах.

А в нашій діяспорі справи зв'язані з Дивізією здебільшого промовчуються. Як уже дається якесь признання дивізійникам, то отак як би „з-під поли", без завеликого розголосу. Сучасна українська інтелектуальна еліта в діяспорі і в Україні, беручи до уваги теперішню „політичну коректність", створену тут через ЗМІ, а в Україні–через живучість совєтських традицій, стоїть осторонь від чогонебудь, що відноситься до Дивізії. Багато з них вважають Дивізію як помилку, або в найкращому

випадку як анахронізм із передвоєнних років. Наша преса в діяспорі нерадо містить матеріяли про Дивізію, мабуть, щоб не попасти в полеміку з могутніми медіями. І так воно залишилось до сьогодні. Воно було б зовсім інакше, якби події пішли більше по лінії наших сподівань.

Ветерани Другої світової війни в інших державах Европи і Америки зазнають пошану і вдячність своїх співвітчизників за їхні вчинки, посвяту і жертви, котрі вони понесли для своїх батьківщин, але тільки ті, що виграли війну. Пригадаймо вислів Юрія Яновського, українського письменника першої половини XX ст., котрий найкраще віддзеркалює теперішнє положення дивізійників:

Коли ми переможемо, нас потім прославлять і дадуть нам ще чужої слави і піднесуть на щитах угору для всіх прийдешніх поколінь. Коли нас переможуть–нічого нам не чекати ні тепер, ні потім–від нас і нашу славу відберуть, розтопчуть нашу чесноту, сміливість, заплюють нашу мету і наші очі...

Минулого року, коли я оглядав в Українському Музею в Нью-Йорку виставку про УПА, де були показані експонати і всі публікації з часів її діяльности та пізніші публікації, але не було там ні одної згадки, навіть маленької, про те, що вояки Дивізії у великому числі підсилили УПА, допомогли зброєю та провадили там різні вишколи.

Також неприємно вражає стаття в „Пластовому Шляху" ч. 1. 2010 про пластовий курінь „Леґіон" в Україні, котра описує новий рід „військового" пластування, але там нема ніякої згадки про нав'язання традицій до Дивізії „Галичина", котра була власне леґіоном у Другій світовій війні. В цій статті є тільки маленька „згадочка" про пластунів Бандеру і Шухевича та боротьбу ОУН-УПА.

Це все очевидні наслідки ще дуже живої ґльорифікації „Великої вітчизняної війни" в Україні та „політичної коректности" в діяспорі.

Ряди дивізійників скоро маліють в Україні і в діяспорі, ті, хто з них дожив до старости, відходять почерзі у вічність. Виглядає, що ніхто з них, ще за життя, не побачить якогось признання за їхну боротьбу, посвяту та жертви.

Василь ПОПАДИНЕЦЬ

ТАБІР MACMERRY (МАКМЕРРІ) В ШОТЛЯНДІЇ

Табір знаходився на східний південь від Единбурґу, східному побережжі Північного моря. Підчас війни тут перебували американські пілоти легких бомбардувальників.Табір підпорядковувався Міністерству сільського господарства Шотляндії. Перебувало в ньому 212 колишніх вояків Дивізії „Галичина". Працювали переважно в сільському господарстві.

Українська адміністрація табору Макмеррі (літо 1948 р.).
Сидять зліва: Василь Попадинець, Остап Сокольський.
Стоять зліва: Іван Демчишин, Лев Бабій, Ярослав Пелех.

Управляли табором дві команди. Шотляндська: комендант б. полк. Британського летунства Erick MacDonald. Підпоручник міністерства сільського господарства F. Mactaggert, A. Maclean–помічник Макмаґґерта. Ramsey–референт прохарчування. Українська: Василь Попадинець–керівник табору (Camp Leader), Остап Сокольський–керівник канцелярії праці, Левко Бабій–помічник таборового лікаря, Ярослав Пелех–фінансовий і культурно-освітній референт, завідувач таборової кухні–Петро Крайник.

В таборі була доволі велика домівка (ми називали її „читальня"). У домівці була таборова каплиця, де щодва тижні відправлялися Богослуження. У цій домівці відбувалися сходини, святкові академії, майже щодругої суботи–забави, на які приїджали наші дівчата з різних недалеких таборів, а найбільше–молодих шотляндок. Недарма, що більше, як п'ятьдесят процентів наших хлопців одружилося з шотляндками,

дехто з них непогано володів українською мовою.

Посередині табору побудували високий хрест з тризубом, біля якого літньою порою відправлялись Панахиди для відзначення загиблих воїнів-героїв. Час від часу до табору приїжджали комісії з міністерства з Единбурґу. Цікавились вони нашим життям не тільки на праці, але й культурно-освітньою ділянкою. Часто вони були гостями на наших святкуваннях і Богослуженнях. Головним священиком був о. Олександер Бабій з Единбурґу. Також приїжджали інші отці з Лондону і околиці.

В таборовій домівці була бібліотека (260 книжок, журнали і газети, які ми одержували з Европи, Канади й Америки). Відвідували наш табір сотник канадського літунства Богдан Панчук, інженер Дмитро Андрієвський, проф. Гр. Васькович, проф. Володимир Янів, д-р Василь Кушнір–з Канади та інші. Відвідували також офіцери 2-го польського корпусу ген. В. Андерса, які перебували в Единбурзі та околиці, між ними полк. Володимир Янковський–родом зі Станиславова (говорив українською мовою); пполк. Януш Вєжбіцкі–родом з Калуша; капітан-летун Василь Зємба родом зі Львова; медсестра поручник Наталія Обух–українка, родом із Снятина. В таборі були два курси–для малописьменних (провадив В. Попадинець) і англійської мови (керівники–О. Сокольський і Іван Демчишин); на цей курс теж вчащали з-поза табору. Кошти курсів культосвітньої діяльности покривались референтом Сільськогосподарства з Единбурґу. Комендант табору полк. МекДональд часто відвідував наші імпрези, тому недивно, що за його заходами це частково фінасувала держава. Робітники, що працювали по сільських господарствах, одержували 3,50 фунтів тижнево. Табір розв'язали в травні 1951 року.

Провідники мисливської чоти 29-го полку, які боронили замок Ґляйхенберґ до дня капітуляції, біля макету замку в Ріміні, зліва: Михайло Безковорайний, Омелян Кульчицький, Василь Попадинець (серпень 1946 р.).

ХОР ВАСИЛЯ ОСТАШЕВЬКОГО

Василь Осташевський народився 1906 року в с. Хлівчани, нині Сокальського району на Львівщині. У 1943 році був диригентом хору у Львові. Коли творилася дивізія „Галичина", він і його хористи зголосилися до неї. Підчас вишколу на полігоні у Гайделягрі Осташевський зорганізував хор. Хористи провадили проби у вільний від зайняття час. Співали на недільних відправах Служби Божої та інших заходах. Хор взяв участь у „Великому радієвому концерті вибраних пісень".

Після боїв під Бродами Василь Осташевський перейшов до УПА й згинув у сутичці з енкаведистами. Всю його рідню вивезли у Сибір і ніхто звідти не повернувся.

Хор Василя Осташевського. Львів, 1943 р.
З його співаків встановлено імена: Павло Кучарський зі Старої Ягольниці коло Чорткова (бас, 4-й у першому ряді); Г. Юрчак (тенор, соліст, 6-й у першому ряді); Василь Осташевський (диригент, у центрі); Ярослав Бабуняк (баритон, соліст, поруч з диригентом), родом з Вербова коло Бережан, дивізійник, згодом диригент українського хору в Англії.
(Фото з архіву професора Степана Стельмащука)

Журналіст з Тернополя Петро Бубній готує нарис про Василя Осташевського. Інформації подавати:

Бубній Петро
вул. За Рудкою, 14/17
м. Тернопіль, 46003 Україна
E-mail:slava_ m61@ukr.net

Виступ Дивізійного хору на Великому радієвому концерті вибраних пісень, присвяченому добровольцям Дивізії „Галичина", у залі Оперного театру у Львові, 15 вересня 1943 року.

Хор добровольців співає підчас полевої Служби Божої перед присягою.

Ігор АРКУША
Юрій ФЕРЕНЦЕВИЧ

ЧЕРГОВА РІЧНИЦЯ БОЇВ ПІД БРОДАМИ

Ось уже стає традицією–у день прориву Бродівського кільця, на військовому цвинтарі біля села Червоного, колись Лядського, багато люду–молоді, приїжджих із ближніх і дальших міст і сіл, гостей із іншого кінця України, а то і світу і звичайно ж–ветеранів-дивізійників, людей, які пройшли оце все, пекло Бродівського кітла. Небагато їх сьогодні залишилося на цьому світі. Ці вояки бачили багато у своєму житті, мають що розказати онукам і правнукам, уже не криючись. Держава вже ж, яка-не-яка, але таки українська, хоча і не визнає досі їх як українських ветеранів Другої світової.

Учасники відзначення 66-ліття боїв під Бродами коло могили на горі Жбир в селі Ясенові. Стоять зліва в першому ряді: Тарас Васів „Тризуб", Леонід Муха–голова Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Н.Н., Ігор Клим–голова Бродівскої Районної Ради, Юрій Ференцевич–голова Братства „Броди-Лев", Володимир Саламаха, Стефан Тимчій.

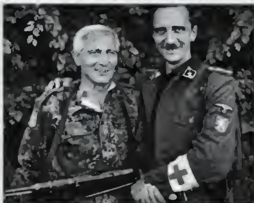
Ось і цього року, 18 липня, після урочистостей на горі Жбир, де гордо височіє пам'ятник Дивізії, дія перемістилася до цвинтаря коло Червоного. Там відбулося перепоховання десяток невідомих дивізійників. Офіційна пошукова група Львівської області „Доля" знайшла і передала тих-то дивізійників. Ю. Ференцевич купив вісім малих трумн і одну велику, в якій вложили кості двох дивізійників, бо вони були так помішані, що не можна було їх розпізнати. Він теж купив 9 малих

вінків–по одному на кожен гріб–та по одному великому: на пам'ятник на г. Жбир, на могилу в Підгірцях і один до каплиці на цвинтарі в Червоному.

В Червонім наперед поставили труни біля могил, була відправа, перенесли труни біля каплиці. Відправляли ввесь час чотири священики. По Панахиді коло каплиці промовляв один зі священиків та голова районної ради Золочева, обі промови дуже добрі. Тоді віднесли домовини і вложили до гробів, відбулося запечатання. *Вічная Пам'ять!* Ю. Ференцевич подякував священикам, голові Районної Ради й усім присутнім. Молоді хлопці у військових одностроях із дивізійними відзнаками віддали останній салют.

На г. Жбир правив місцевий священик, мав дуже добру проповідь. Промовляли: представник ОУН-УПА Городоцького району Василь Константинович, директор школи в Комарні Іван Вовк, Тарас Васів від „Тризуба" і КУН-у, голова Районної ради Бродів Ігор Клим, голова сільради Ясенова Богдан Ґалущак. Сердечно подякував представник Головної Управи Юрій Ференцевич, який сам пройшов пекло Бродівського кітла і зараз проживає у США. По щоках сивих ветеранів котилися сльози… Як

У дивізійних одностроях.

зворушливо виглядало, коли до строю молодих у дивізійних одностроях підійшов кол. вояк Дивізії і з гордістю, але і щемом у голосі сказав: „Ось таким і я був 66 років тому!.."

У Підгірцях пластуни поставили вінок на могилі (не було священика), відмовили тричі „Отче наш" і „Богородице Діво". Заспівали „Вічная пам'ять" і закінчили Національним гимном.

Учасники відзначення 66-ліття боїв під Бродами коло могили в селі Підгірці.

Після всього відбулася реконструкція прориву Бродівського кільця. І знову, як і минулого року, так і в далекому тепер 44-ому, гуділа земля і гриміли вибухи, знову молоді „вояки" у чужинських одностроях–радянських і німецьких—піднімалися в атаку, щоби впіймати грудьми кулю і впасти, розпачливо стискуючи у жмені грудочку землі; не дочекається мати ж сина, а наречена–коханого... І тільки стихаючий гуркіт бою, смак крови в роті і гіркий запах диму прощально супроводжуватиме молодого вояка далеко-далеко–у ті світи, звідки не повертаються...

Похоронні відправи на меморіяльному цвинтарі в с. Червоному.

Адже ж під різними мундирами багато у кого билося одне серце–українське. Але пекельна машина наїзника все перемішала у скаженій люті–одних кинула примусово у пекельну м'ясорубку проти других, які йшли в бій за свою Україну.

Ті ж, кому вдалося прорватися крізь перше кільце червоноармійців, розпачливо пробивалися у бік лісу—туди де свобода, до своїх бойових побратимів, щоби знову за якийсь час, поповнивши ряди оновленої Дивізії, стати в бій проти знависнілого ворога, що на довгі десятиліття поневолить їхню батьківщину...

НАДВІРНЯНСЬКА „СВОБОДА" ВШАНУВАЛА ДИВІЗІЙНИКІВ „ГАЛИЧИНИ" ТА ПРОВЕЛА НАРОДНЕ ВІЧЕ ПРОТИ ДІЙ ТЕПЕРІШНЬОЇ ВЛАДИ.

25 липня 2010 р. з ініціятиви та за участі Надвірнянської РО ВО „Свобода" в с. Ланчин відбулося урочисте віче, присвячене 66-й річниці боїв під Бродами.

Проте, як відзначив голова Ланчинського осередку ВО „Свобода" Михайло Іваночко, на 19 році Незалежности нинішня антиукраїнська влада не визнає „дивізійників", як і вояків УПА, борцями за Волю України. Вона сліпо схиляється перед Москвою, здаючи їй щораз нові національні позиції. Тут і продовження перебування РЧФльоти, здача цілих галузей економіки російському бізнесу, утиски свободи слова, впровадження обов'язкової російської мови. Розпочав віче голова селищної ради, свободівець Михайло Климко. Він відзначив, що постання Української дивізії „Галичина" в 1943 році, коли на території України змагалися німецька та московська імперії–це продовження боротьби українського народу за відновлення свого самостійного державотворення.

Створення дивізії ставило завданням леґального вишколу та озброєння майбутньої української армії, яка повинна була захистити Україну незалежну. Нестримний протест викликав приїзд московського попа Кірілла Ґундяєва, основна ціль якого озвучена як наміри ліквідації незалежного українського православ'я та створення так званого „руського міра" під лоном московського патріярхату.

Народне віче з ініціятиви Надвірнянської районної організації ВО „Свобода" прийняло текст звернення щодо візити Ґундяєва та збору підписів проти намірів ліквідації УПЦ КП та УАПЦ.

Прес-служба Надвірнянської РО ВО „Свобода"

РІЧНИЦЯ БОЇВ ПІД БРОДАМИ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

У храмі св. Архистратига Михаїла у Філядельфії вранці в неділю 25 липня відправлено Службу Божу за упокій загиблих у боях під Бродами з нагоди 66-ї річниці. Михайлівська парафіяльна громада з великою пошаною і повагою вшановує річницю битви під Бродами.

З цієї нагоди в українській пресі появилася стаття Я. Колодія „Під Бродами маки цвітуть" та вірш Олега Лисяка „Ми не заснем".

Ярослав КОЛОДІЙ

ПОМ'ЯНУЛИ ВОЯКІВ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

ЕДМОНТОН.–14 липня в Українському домі колишні вояки Дивізії „Галичина" пом'янули своїх побратимів, полеглих в липні 1944 року в бою під Бродами. Керував поминками голова станиці Петро Дацків. Панахиду відправив і звернувся зі словом до дивізійників о. Іван Никифорук. Поминки закінчилися гимном „Ще не вмерла України".

Минуло 66 літ, а колишні вояки (колись було нас в Едмонтоні понад 130, а залишилось зовсім мало) далі відзначають річниці бою під Бродами і моляться за побратимів, які там за волю і незалежність України віддали найцінніше, що люди мають–своє життя.

Чимало уцілілих в тому бою перейшли до Української Повстанської Армії і з них більшість загинула або потрапила в московський полон, де вони гинули і каралися у засланні. Хоч точних даних нема, але з 11 000 осіб, які пішли під Броди, близько 3000 вояків вирвалися з оточення, до 3000 їх перейшло до УПА.

Традиції боротьби українського народу за свою свободу і незалежність важко переоцінити. Бій під Бродами–це тільки продовження боїв під Берестечком, Конотопом, Полтавою, Маківкою, Базаром, Крутами. Бо свободи і незалежности ще жоден народ без боротьби не здобув. А найкращий доказ цьому: на світі є тисячі окремих народів, але тільки понад 200 з них мають свої вільні незалежні держави.

Симон Петлюра стверджував, що „шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю". Євген Коновалець мав кредо: „Здобудеш українську державу або згинеш у боротьбі за неї". Тому так шанує народ тих, які віддали життя за свою батьківщину.

В Едмонтоні, на цвинтарі св. Михаїла, борцям за волю України дивізійники поставили пам'ятник. І хоча перший пам'ятник дивізійникам, які загинули під Бродами, у Ясенові на горі Жбир, був знищений аґентами Москви, народ поставив їм другий, ще кращий.

Дивізійник-поет Богдан Бора прославив полеглих наших побратимів під Бродами у вірші „Друзям з-під Бродів", яким дозволю собі закінчити цей спомин:

Останні сторінки історії
Ви не читали в тиші залі,
Ви їх писали потом, кров'ю,
Під зойк ґранат, під рев моторів,
Під крик, жахлий реґіт сальв.
Останні сторінки історії–
Це ви в атаках і вогні,
Як гідні спадкоємці слави,
Що віддали свій юний порив
У жертві юній вітчині.

Останні сторінки історії–
Це ваш залізом зритий шлях,
Сповитий квітом, злитий кров'ю.
На ньому черепи, мов зорі–
Серця розкидані в полях.
Останні сторінки історії–
Написані в полях, лісах,
Залізом, порохом і димом,
І кров'ю ранених артерій
На синьо-жовтих корогвах.

Петро САВАРИН

Роман КОВАЛЬ

ДИВІЗІЙНИК МУХА ПРОДОВЖУЄ БІЙ

23 травня голові Братства кол. вояків 1-ої дивізії УНА Леонідові Мусі виповнилося 84 роки. Радіє серце, коли бачиш, що він все на коні,–то у Холодний Яр заскочить, то до Чернівців чи Львова, а то і до Харкова, і скрізь його вітають, українці радо, а москальня–ревищем. Так було, і 7 травня у Херсоні, де він разом з істориком Ярославом Сватком презентував книгу „Дивізія „Галичина" в запитаннях і відповідях" (співавтори Роман Колісник, Богдан Маців, Леонід Муха).

Дивізійника Муху помітили вже і провідні українофоби, один з них, Д. Корнілов, розродився статтею „История фальшивая. Нацисты настоящие", де зображує борця за волю України Леоніда Муху „справжнім нацистом".

–Нас продовжують лякати коричневим фашизмом,–говорить на те вояк,–відвертаючи увагу від набагато жахливішого–комуно-червоно-російського. Але не той час–і річка не та. Щось таки змінюється. Оприлюднюються таємниці з архівів ЧК-ГПУ-НКВД, що дає можливість пізнати правду.

Леонід Муха народився в сім'ї сотника 3-ї Залізної дивізії Армії УНР Юхима Мухи, який походив із вільних козацьких поселень на Катеринославщині. Народився Леонід у Варшаві, де по виході з таборів для інтернованих оселився батько.

Над дитячим ліжком свого сина сотник написав: „Не словами, а ділами, не плачем, а мечем". І пісень навчав своїх синів патріотичних:

Скажемо вам веселу новину,
Що ми любим рідну Україну,
Славного ми роду–українці зроду,
Любимо свій край, рідну мову і звичай.

Діди наші на турка ходили,
Бо Вкраїну над життя любили,
Брати наші по тюрмах конали,
Бо Вкраїну над життя кохали.

В історію України Леонід Муха увійшов як кулеметник дивізії „Галичина", а згодом 1-ої дивізії Української національної армії. Стріляв він добре. Його важкий МҐ-42 випускав на хвилину 1200 куль.

Яка пам'ять залишилася в Леоніда Мухи про німців?

–Дивізію „Галичина" перед тим як кинути на фронт, німці рік вишколювали,–відповідає він,–а московські генерали кидали українців на форсування Дніпра чи на карпатські перевали беззбройних та не-

вишколених. А чого їх жаліти? Адже завдання було не тільки німців перемогти, але й українців вигубити. Німці ж за рік вишколили до 600 старшин і 2000 підстаршин–ідейних, свідомих патріотів України.

Та пізно німці побачили в українцях союзників, відтак деспотична Росія у співпраці з „розвиненими демократами" свого досягла–сморід її „побєди" чуємо й досі. Англійці, в зону відповідальности яких потрапив Леонід Муха, протизаконно передали пораненого юнака (мав тоді 19 літ) на муки злочинному смершу. На якій підставі?! Він же ніколи не був громадянином СССР! Чому? Бо Леонід назвався українцем. Саме це і стало причиною депортації з англійської зони окупації у совєтську. Що заважало йому, народженому у Варшаві, прикинутися поляком? Адже називатися поляком означало залишитися на свободі. Але б яке це було пониження! Леонід відповів, не хитруючи:

–Українець.

Сказав тому, що був патріотом, тому, що не міг відцуратися рідної матері-України. Сказав, хоч і знав, що кара за це неминуча.

Таке мав виховання, таким був. Таким і залишився.

–Цікаво,–усміхається Леонід Муха,–а ким би назвався Корнілов, попавши в руки бандерівців?

–Розкажіть, як вас приймали в Херсоні?–питаю я про презентацію книги *Дивізія „Галичина" в запитаннях і відповідях*, яка відбулася в Херсоні напередодні одіозного „празднiка".

–Було, як і сподівалися, багато крику і галасу комуністичних ортодоксів, кричали „нє пазволім, нє дапустім". Ніяк комуністи не можуть примиритися з фактом соборности України, з тим, що українець хоче і може бути господарем у своїй хаті. І все-таки залишилися незабутні враження, особливо, коли підходили незнайомі люди, тиснули руку, дякували.

–Комуністи зустрічали нас із червоними прапорами,–додав упорядник книги Ярослав Сватко, який разом зі старим кулеметником їздив на презентацію,–робили нам рекламу скандальною поведінкою. Поки Л. Муха тримав удар комуністів, які намагалися зірвати презентацію, я розповів журналістам про цей проєкт. Потім ми помінялися ролями, і журналісти вдовольнили професійний інтерес, розпитуючи Муху.

Тепер уже доповнив Леонід Муха:

–Коли вони кричали, я, щоб оволодіти їхньою увагою, запитав голосно: „А Ви знаєте, що в таких випадках говорив Ленін?" Вони замовкли, бажаючи почути точку зору „вождя пролєтаріата". Ленін казав: „Якщо наш ворог казиться, значить ми, товариші, на правильному путі". Так що я на „правильному путі". Комуністи не знайшли, що відповісти, і далі поводилися вже більш спокійно.

Слід зазначити, що гостей із Західної України охороняли два міліціонери та активісти Всеукраїнського об'єднання "Свобода". Та навіть і без охорони козак Муха казав би, що думає.

–Я пройшов дивовижну школу виживання на Колимі і залякати мене просто неможливо,–сказав він.

А Корнілову, який аж надривався, паплюжачи дивізійників, називаючи їх фашистами, Леонід Муха відповів словами українського письменника XVII ст. Івана Вишенського:

–Той, хто не був у бою і подвигу ратному і не бачив змагання ратних, як може інших навчати?

Ось такий він кулеметник Муха, член Історичного клюбу „Холодний Яр". З роси й води! Довгих років життя та нових герців!

БУЛАВА В НЕЧИСТИХ РУКАХ–ЦЕ НОНСЕНС

Новини у пресі, уважно стежу за розвитком подій у нашій державі і мимоволі згадав одну притчу. Жив на світі порядний ґазда, який мав багате земельне господарство. У нього було три сини-близнюки. Хлопчики росли дружно, як належить християнським дітям. Підросли до повноліття, й тут поміж ними почалися деякі непорозуміння, сварки, хто має старшинство і хто командуватиме вдома. І стала занепадати їхня господарка.

Стурбований батько зібрав синів на сімейну раду. Але перед тим доручив першому з них піти до стодоли й принести березовий віник. Коли той приніс, батько наказав: „Тепер беріть і ламайте його! Ну ж бо!" та у жодного з трьох нічого не вийшло. Тоді батько мовить: „Розберіть і ламайте". Поламали. „От бачите, сини, що таке єдність,– резюмував батько.–Не могли зламати віник, а розібрали–і не стало його. Тому, дорогі мої, будьте дружними, уникайте сварок і будете завжди сильними та в пошані сусідів і цілого села". Зрозуміли сини, і живуть вони й досі у щасті і злагоді.

Ця притча для наших горе-демократів. Наберіться більше розуму, бо ви так задурманили свої мозки, що далі вже нікуди. Працюйте на тій посаді, яку вам довірив український чесний люд. Забувайте про булаву. Булава має належати тому керманичу, який гідний тримати її чистими руками.

Прикро, що цього разу булава дісталася яничарам. Уряд поновлює недержавну мову. Нас, галичан, обзивають неукраїнцями. А хто сьогодні в уряді? У попередньому були українці-професіонали. Та їх прогнали, бо, бачте, ті хотіли українізувати „русскіх ґраждан". Ще тільки перший раз приїхав до Львова один із чільників, як львів'яни „заштокалі". Нарозумтеся, лже-патріоти! Об'єднайтеся на благо України та її многостраждального народу. Інакше занапастите їх навічно.

***Михайло МУЛИК*,**

голова Станиці Галицького Братства, Івано-Франківськ,

кол. Політичний в'язень комуністичного режиму

Евген КОСТРУБА

СПОГАДИ, ЩО КЛИЧУТЬ ДО ДІЇ...

Швидко плине час.... Так, день за днем, минув ще один рік життя... а з тим, один по одному, відходять у небуття і мої бойові побратими... Вічна їм пам'ять!

Цьогоріч, збираючись на панахиду по наших поляглих побратимах, думалось мені не лише про обпалену у боях юність, а й про тих, кому, як і мені, згодом, судилося зазнати кращої долі–створити щасливу родину, зазнати щастя батьківства, розпочати і розвинути власну справу, прилучитись до розбудови нашої громади в Канаді. Щоправда, далеко від рідної землі, та нарікати–гріх, бо хто зна, як воно було б ТАМ...

У вільний від вишколу час у Ральштадті.

Під час бойових навчань у Ральштадті.

Згадалось, як колись, восени 1943-го, сотню, до якої входив і я, вирішено було відквартирувати на вишкіл до містечка Ральштадт, поблизу Ґамбурґа. Там вишколювали нас як військових зв'язківців. До сотні набирали юнаків, які мали бодай початкову технічну освіту. Мабуть, саме тому нашу групу вважали особливою, називаючи–elite Gruppe. Навчання, для нас–молодих, завзятих, прагнучих знань хлопців, було неабияким задоволенням. Усе нове ми вдихали наче повітря на повні груди. Там же, у Ральштадті, ми вперше святкували Різдво далеко від дому і від рідних... і хоча зорганізовано все було

якнайкраще, проте тиха туга відбивалась в очах кожного із нас, бо ж мимоволі згадувалось, як то воно було вдома ще всього рік тому...

Навесні 1944-го уся наша сотня, успішно завершивши вишкіл, повернулась до місця дислокації Дивізії „Галичина", поблизу міста Нойгаммер. Тут нас розподілили по полках і сотнях. Мене було призначено командувати групою зв'язку в чоті тяжких ґранатометів 8-ї сотні 29-го полку. Дивізія була сформована і готова до виїзду на фронт, лінія якого проходила саме в Галичині. Відтак ми рушили на фронт, у саме горнило боїв, під Броди... молоді, відважні, впевнені у своїй непереможності... як тужливо стискається сьогодні серце від згадки про те, скільки молодих життів полягло у тяжких боях за кращу долю свого народу...

Евген Костуба у поклоні бойовим побратимам на меморіяльному цвинтарі вояків УД „Галичина", які загинули під Бродами, в селі Ляцьке-Червоне на Золочівщині.

... У роздумах, знову і знову, наче кадри бойовика, спливають епізоди боїв... Виконуючи завдання прорвати оточення, нашій групі чудом вдалось перебіжками перетнути залізницю, яку повністю контролював ворог, а щоб унеможливити нам її перехід, там безперебійно строчив кулемет „Максим". За залізничним насипом, який нам вдалось здолати, нас знову зустріла черга ворожого кулемета, що змусило нас, на якийсь час, залягти у житньому полі. Я віддав хлопцям наказ не рухатись, аж допоки не визначимо з якої точки нас обстрілює ворог. Зрозумівши, що ворог веде обстріл з лісового узгір'я, часу для роздумів не було. Я наказав–„Вогонь по горі лісу!" Ми стріляли чимдуж вбігаючи в ліс. Від наших пострілів наче косою косило верховіття дерев. Дiставшись лісового пагорба ми побачили спорожнілі ворожі окопи, стало зрозуміло, що ворог

відступив.

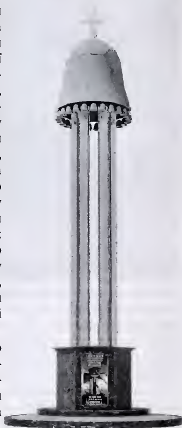
Таким чином, ми виконали завдання–прорвали вороже оточення, відкрили дорогу для частин, які йшли за нами, даючи їм змогу пробратись до найближчого укриття, до лісу.

По короткому часі, усі вцілілі частини підтягнулись, зібравшись у лісі. Тут вирішено було просуватись далі, на захід, в сторону Львова. Тож ми і рушили...кожен торуючи дорогу своєї Долі.

По-різному вона склалась у кожного із нас, проте ми вижили і були за це вдячні Богові, а ще, життями своїх поляглих побратимів, зобов'язаними зробити щось більше.

Приходить час давати своєрідний звіт за прожите, бо ж життя кожного із нас є маленьким штрихом у великій картині історії нашого народу, у якій чимало трагічних сторінок, чимало подій, які болять досьогодні і кличуть до дії.

Зазнавши кращого життя у заможній країні, мене попросту переслідувала думка у якийсь спосіб увіковічнити пам'ять жертв ще однієї великої трагедії українського народу–Голодомору 1932-33 рр. Певний, що з Божою допомогою, при всебічній підтримці і з благословення єпископа УКЦ на Східну Канаду, високопреосвященного владики Стефана Хміляра та пароха церкви, всечесного отця-протоієрея Романа Паньківа, а ще із надійною командою помічників, мені вдалось здійснити одну із своїх заповітних мрій–спорудити Монумент–Дзвін Пам'яті по жертвах Голодомору в Україні, який відтепер здійматиметься у височінь поблизу Собору Успення Пресвятої Богородиці, що на вул. Кавтра, у Міссісаґа–який буде офіційно громадно відкрито і освячено 25-го вересня 2010 року.

Нехай він береже пам'ять про мільйони невинно замучених Голодомором українців, пригадує про страшний злочин тоталітаризму проти людства і застерігає від того, щоб така трагедія ніколи і ніде не повторилась!

Підготувала Зоряна Хомчак-Онищук

Олександер КОЗАК

ЗІГРІВАЛА РІДНА ЗЕМЛЯ

Спомини стрільця 29-го полку

Кілька слів про себе. Я, Олександер Козак, народився 11 листопада 1924 року на Волині в незаможній сім'ї. Тато–офіцер царської армії–поручник, закінчив Харківський університет; мама мала церковно-приходське училище. Після закінчення 7 кл. вступив до Луцького педагогічного технікуму. Війна перешкодила продовжувати навчання. Після війни закінчив Горохівський бухгалтерський технікум, навчався в Львівському університеті ім. І. Франка, планово-економічний факультет. Працював по спеціальності–бухгалтер. Хворів цукровим діабетом.

У перший день війни під час бомбардування в Луцьку загинула вся моя сім'я, мама, тато. Я залишився сам і був змушений звернутися в „Арбайтсамт" для одержання роботи. В той же час йшов набір водіїв автомобілів та слюсарів. Нас зібралося до 60 чоловік. Усіх машинами повезли в Житомир на підготовку.

По закінченні підготовки і вишколу я був направлений до Рівного в автотранспортну школу „Штрало". В складі цієї військової частини довелося побувати в багатьох містах і селах України. Влітку 1942 року під час перебування в Херсоні я зустрівся з хлопцями з Галичини, які були членами ОУН і проводили роботу на східних теренах.

Створивши невелику групу з 13 шоферів-українців, ми допомагали в перевезенні літератури, збиранні трофейної зброї, яку нам доводилося перевозити. В травні 1943 року з групою водіїв вже їхали у Варшаву, щоб отримати автомобілі, й зупинилися у Львові. Там я довідався, що йде формування дивізії „Галичина".

Я відчув, як-то кажуть, душею, що моє місце там. Написав прохання, що хочу боротися зі зброєю в руках проти більшовизму, і звернувся на пункт формування, де залишив заяву, свою адресу. Були важкі поїздки. А коли повернувся до Чигирина, то тут на мене чекав виклик до Львова, до дивізії „Галичина".

В той час я уже непогано знав німецьку мову, тому, одержавши спрямування на вишкіл, поїхав в Польщу, де проходив підготовку в 5-му полку.

Після вишколу в Адлєргорсті, де був розташований центр вишколу 5-го полку, на початку лютого 1944 року ми були направлені в „закерзоння", тобто в Холмщину. Штаб полку розташовувався в м. Холм, перший батальйон в м. Грубешові. Наша група в складі 50 вояків направлена в село Стрижів, де був залізничний міст через Буг, а в селі цукровий завод. За час перебування в „закерзонні" наша група зводила бої з більшовицькими та польськими партизанами, які нищили наші українські села, вбиваючи жорстоко цивільне населення.

Населення з обох сторін Бугу радо зустріло нас як захисників від різних партизан. На свята жителі Холмщини й Волині прийшли до нас, принесли харчування, а на Великдень–багато мазурок, пасок, м'яса. Якось одного дня на заставу прийшла дівчина, зв'язкова УПА, котра перебувала на Волинській стороні. Наші відносини з цими патріотами мали дружній характер. Це й зрозуміло: вони, тобто вояки УПА, і ми боролися за свою державність. Ми і УПА допомагали один одному, де було можливо, передавали амуніцію і зброю. На жаль, такі зустрічі були короткі і обмежені, бо нашими командирами були німці, а вони не допускали, щоб ми мали стосунки з УПА.

На початку червня 1944 року наш полк направлено до Нойгаммеру для поповнення дивізії, яка збиралася на фронт. Нас розподілили по всіх сотнях дивізії. Я попав у 29-ий полк, з яким поїхав на фронт. Ми чекали з нетерпінням своєї відправи. І нарешті в числі останніх наш потяг прибув до ст. Красне 7 липня 1944 року.

Швидко провели вивантаження обозу, коней. Наша сотня 1-го куреня 29-го полку замаскувалсь в лісі, який прилягав до станції. Коли стало темно, наша колона 3-ої сотні вирушила з обозом маршем в напрямку Бродів. По всьому маршруту колони ворожий літак „кукурудзник" освічував яскраво-білими ліхтарями на парашутах, які довго висіли в повітрі над нами–було видно, як у день, хоч читай книжки. Прибули увечорі під Броди й розташувались в лісі біля села Ґаї Дубецькі. Згодом отримали наказ розбудовувати другу лінію оборони "Prinz Eugen Stellung", перший курінь отримав місце в обороні другої лінії, яка розташована в лісистій місцевості. Рови викопані до колін, кулеметних становищ не було. Ми негайно приступили до розбудови своєї лінії оборони.

На 12 липня всі сотні 1-го куреня були вкопані у становищах свого відтинку фронту. Останні дні перед наступом більшовиків, сотні працюють над поглибленням ровів й укріпленням кулеметних становищ. Отримали декілька днів відпочинку. Хоч я не дуже забобонний, проте останніми днями відчуваю якийсь неспокій на душі. Декілька разів бачив увісні свою родину, маму й тата. Цей сон для мене недобрий знак. Під впливом цих передчуттів сподівався, що зі мною може щось трапитися. Тоді я ставав обережним і чутливим, може мене невідоме лихо і мине. Такі сни–зустрічі з родиною, хоч і рідко, супроводжували

мене впродовж всього мого життя.

В день 16 липня деякі німецькі частини відступають і проходять повз нашу лінію оборони й повідомляють, що за ними тільки більшовицькі загони, нам необхідно чекати ворожого наступу. Вночі 17 липня курінь отримав наказ переходити на нові становища та розбудувати нову лінію оборони. Нова лінія ще недокінчена, нерозбудована як слід, а тут 18 липня несподівано більшовики атакують становища нашої сотні, а згодом цілий курінь. Ми відкинули ворога, але він, підсилений поповненням, знову і знову атакує наші лінії і нарешті проламує нашу оборону. В цьому бою поранений наш сотник та і сотня понесла значні втрати.

Щоб не попасти в оточення, командир Бриґідер дав наказ залишити нашу оборону. Перегрупувавши сотні, при підтримці артилерії, розбиваємося в розсипну і йдемо до контрнаступу, вибиваємо ворога із захоплених наших становищ, займаємо свої місця в обороні й налагоджуємо рови і кулеметні становища. 18-19 липня вночі прийшов наказ тихо залишити оборону і рухатись в сторону Ясенова, де стояв штаб 29-го полку. Нам повідомили, що маємо йти на підмогу 30-му полку, який героїчно бився, стримуючи більшовицький прорив у т. зв. Колтівському коридорі. Нашій сотні не судилось добратись до Ясенова. Наша сотня з обозом проходить Поникву і втягується в село Дуб'є, яке стояло по дорозі до Ясенова. В Дуб'є попадаємо у страшну засідку ворожих танків. Напередодні вечором 10 більшовицьких танків Т-34 захопили село і замаскувались по селянських дворах і чекали. Це було біля 3-ої години ранку. Несподівано ворожі танки відкрили шалений вогонь прямим прицілом. Під вогнем гармат, танків і кулеметів падають убиті і ранені, побиті коні перевертають вози, на яких лежали „панцерфаусти" і інша зброя. Хаос. Хто живий, кинулись у двори під танки, нагнувшись. Ґармати танків і кулемети не могли нас обстрілювати під таким кутом. Щастя, що на танках не було піхоти. Через сади й городи кинулись за село, намагаючись добратись до лісу, біля мене біг наш стрілець ранений в ногу, я йому допомагав добратись до лісу. З нашої сотні залишилось 32 стрільці і двоє підстаршин. Сотня перестала існувати. Ми прямували в те село, де залишилися наші наплечники й всі речі. Охорони не було. Все розкурочено, розкидано, валялось на землі, наплечники порожні. Ми залишились в одній польовій формі, яка була на нас. Наша група була приєднана до 31-го полку, який в той час пересувався на північ від Сасова.

Біля Сасова ворог всю ніч обстрілював міст через річку освітлюваними ракетами. Пізніше ми дізналися, що ворожі танки, які знищили нашу сотню, ринули в сторону Ясенова, де знаходився штаб 29-го полку. Хорунжий Чучкевич, командир протитанкової сотні, розташував обабіч шляху гармати та „офенрори" й несподівано для ворога відкрив вогонь і знищив кілька танків, а інші повернули назад. 29-ий полк

бився проти цілої більшовицької 68-ої стрілецької дивізії, підкріпленої артилерією, танками та літаками.

Танки знову пішли в наступ і прорвались до Ясенова, де був штаб полка. Командир полку полковник Дерн ранений в голову, старшини штабу вбиті, штабна сотня, відступаючи на Підгірці, зробила останній спротив. Із 275 вояків сотні повернулося в Нойгаммер 7 вояків. В тяжких боях полк поніс великі втрати, рештки зайняли становища за селом Загірці.

31-ий полк, який вів тяжкі бої на північ від Сасова до Опаки, Майдан Пєняцький, зазнав великих втрат. Загинув командир полка і весь штаб.

Всі дивізії 13-го корпусу створювали збиральні команди з завданням збирати недобитків частин і вводити їх у дію. Вояки включались до змішаних бойових груп, які складались з німців і вояків Дивізії. Тимчасово я попав до такої групи. Від німців я отримав трохи провіянту. Звичайно такими групами командували німецькі старшини з високою ранґою, або просто той, хто виявив себе здібним повести за собою вояків. Кожен вояк мав лише легку зброю, амуніції скільки міг понести.

Я мав пристрій для стрільби з ручного ґранатомета, до якого мав 6 ґранат і спеціяльні набої в окремій сумці (таше), кріс, два аерґранати. Наша група мала намір з Сасова прорватись до с. Хильчиці через село Жуличі, але село було захоплено більшовиками. Наша невелика група повернулась на дорогу до Білого Каменя і переправились на другу сторону дороги Білий Камінь–Почапи. Це гориста гола місцевість. Помалу просувались по узбіччю дороги на південь. Зранку 20 липня перестав падати дощ, передбачалась гарна погода. Нам з гори видно, як дорогою в напрямі Білого Каменя протискалася колона санітарних машин з пораненими вояками Дивізії. Саме тоді налітає перша ескадрилья ворожих літаків 40-50 штук, обкладаючи кулеметним вогнем та бомбами віддану на смерть в чистім полі людську масу. З німецької сторони не було ні одного літака. Тільки одна зенітна батарея нашої Дивізії безупинно вела вогонь по ворожих літаках зо всіх цівок, доки сама поцілена бомбами замовкла назавжди.

Наша група знаходилась на узгір'ї, на трасі нальоту літаків, які йшли хвилями. Ми лежали на рівній землі, де не було жодного рова чи ями, щоби схоронитись. „Іли" з висоти 100 метрів обкладали нас бомбами та кулеметним вогнем.

Лежу й бачу, як біля мене здиблюється земля від вибухів. Люди падають поранені та вбиті. Ми нічим не можемо їм допомогти. Більшовицькі літаки сунуть на нас валка за валкою і розстрілюють відступаючих, граючись. У перерві між нальотами я зі своїм другом Борисом прориваюсь до лісу. Але й у лісі нас наздоганяли більшовицькі бомби. Одна з них розірвалась поруч, шось вдарило мене по шиї і я

подумав, що поранений. Шось мокре текло по мені, але коли помацав рукою, зрозумів, що то шматок сирої землі. Ми з Борисом попросили танкістів підвезти нас. Підсівши на танк, їдемо голодні. Німецькі вояки дали банку м'ясної консерви і півбуханця хліба. На танку було залишено багато стрілецької зброї. І між нею легкий ручний кулемет. На дорозі побачили наших хлопців-дивізійників. Ми приєдналися до них. Коли покидали танк, я прихватив ручний кулемет.

Проходимо якесь село. Зайшли до хати, щоб щось поїсти, і там побачили декілька озброєних людей. То були вояки УПА. Вони нагодували нас і запропонували нам перейти в УПА та залишитись в селі. Але я мав намір прориватися з оточення. Тоді вони попросили віддати їм кулемета, за якого дали нам кусок сала, буханець хліба, а мені–кріса.

По дорозі на Почапи усе знищено ворожими літаками, які нещадно бомбили гостинець. Вздовж дороги лежать розбиті авта, вози й гармати. Вози горять, підпалені власниками, щоб не попали в руки ворогам.

На шляху перед Почапами зав'язалась перестрілка з передовими ворожими відділами, які хотіли перейти дорогу. Майор Вермахту закликав відступаючих збиратися на краю села, де було декілька танків та панцерників. Зібралося багато відступаючих вояків, які масою кинулися на Почапи. Боже, що там творилось! Ворог з ґранатометів, гармат, кулеметів обстрілював наступаючих. Спочатку я падав після кожного розриву стрілен. Попереду біг старший віком німець, підстаршина, бувалий вояка, і каже, що вже пізно падати, як розірвалося стрільно, а треба падати в ями від вибухів. Тому більше я не падав. Ще до заходу сонця ворога відкинуто. За короткий час інші групи зайняли Хильчиці та Княже, які переходили декілька разів з рук до рук, і наша велика група дивізійників дістала можливість дійти до села Понятичі на віддалі 4-5 км від залізниці.

Майор Ціґлер, старшина 3-го відділу дивізійного штабу, сотник Феркуняк зібрали два відділи, стримуючи наших хлопців від втечі. За ніч надійшло ще трохи наших хлопців, а з ними також поруч. Чучкевич, Каратницький. 20 липня до 24-ї години зібрано і зформовано чотири групи наших людей. Чоловік по 200-300. В основному стрільці дивізії „Галичина". Стрільці, які зібрались до наступу не втрачали голови, набирали побільше амуніції. Навіть хлібники заповнені амуніцією. І ми зі зброєю в руках були готові кинутись у прорив з оточення. Зібрано більше тисячі вояків, з яких зформовано чотири відділи; а саме відділ Чучкевича, Феркуняка, Каратницького (в якому був і я) і керівника наступу майора Ціґлера. Опівночі дано відпочинок до 3-ої години ночі 21 липня. І хоч всі були виснажені, втомлені безперервними боями, а особливо голодні (останні декілька днів нас не забезпечували їжею), та ніхто не спав. Всі з напругою, з неспокоєм чекали команди до наступу. 21 липня 1944 року о 3.30 видано наказ до наступу в напрям-

ку Княже–Ляцьке. Наш наступ підтримував один танк „Тигр", декілька підрозділів легкої піхотної артилерії. Ворожі танки та прибула вночі піхота відбили наш наступ. Лишився один вихід–прямий наступ на село Ясенівці. Становище дуже тяжке. Однак іншого виходу немає. Або йти вперед і тоді, яка буде воля Божа, або померти, або вийти з оточення. Підсилений ворог знову захопив Княже і вдарив на наші тилові відділи із західного напрямку. Відкрив вогонь з усіх видів зброї по наступаючих на село Ясенівці. Поруч. Чучкевич в такій критичній ситуації рушає зі своїм відділом на залізничний шлях, і переходить на поле між залізницею і головним трактом Львів–Тернопіль. Знеможений великими втратами (майже половина особового складу), займає оборону. В той час сот. Феркуняк із своїм відділом видирається з торфовища, мочарів, болота і займає ділянку на лівому відтинку залізничного насипу і відкриває вогонь з 9 скорострілів МҐ-42 по селу Ясенівці. Під охороною скорострілів відділ сотника Каратницького вирушає наступом на село Ясенівці.

У відділі Каратницького наступав і я. Маємо 7 скорострілів, б'ємо по ворогу, перебігаємо поле, яке всіяно вбитими і тяжко раненими. Сам відтинок Княже-Ясенівці не був боронений піхотою, він знаходився під страшним обстрілом всіх видів зброї ворога. Оборона цього відтинку не дуже важка, але мала дві перешкоди: від Княже залізничний насип висотою 3-4 метри, необхідно пробігти через поляну, чи проскочити під перехресним вогнем артилерії, ґранатометів і навіть „катюш". І друга перешкода через торфовища, мочари. В ураганному вогні пробігаємо поляну смерти, падають убиті, тяжко ранені. Їх нікому підбирати. Деякі відбирають собі життя. Легко ранені добігали до залізниці.

Добігаю до залізничного насипу, викарабкуюсь на насип. Тут лежать убиті і ранені. Залягаю між ними, бо з Ясенівець строчить „максим" і чекаю коли в нього закінчиться кулеметна стрічка, скориставшись миттєвою перервою стрільби кулемета, перевалююсь через колію і з групою стрільців біжимо вперед до Ясенівець. Хто надто був сміливий і з ходу скочив на насип був ранений або убитий. Стріляючи із скорострілів та крісів, вриваємось із західної сторони в с. Ясенівці.

Несподівано з одної хати строчить „максим". Залягаємо, а хлопці знали, що у мене пристрій, щоб стріляти з ручного ґранатомета, виймаю свій пристрій (прилад), прикріплюю до цівки кріса, вкладаю зверху спеціяльну ґранату, заряджаю замок спеціяльним патроном, націлююсь під кутом на „максима" і після третього пострілу кулемет замовкає, піднімаємося, вриваємося дальше до села Ясенівці, підпалюємо стодолу і під прикриттям диму просуваємося до села та кулеметним вогнем завдаємо нищівного удару по ворогу, що займав село. Майор Ціґлер, охороняючи наші тили, із своїм відділом зазнав най-

більших втрат від більшовицьких ґранатометів, які обстрілювали із села Понятичі. Біля 7-ої години ранку перстень оточення був проламаний і останні, ще живі, знесилені тяжким боєм, вояки опинилися за селом Ясенівці та на узгір'ї 412. Переможна воля жити гнала нас вперед.

Вихід з котла не означав ще волі, треба було прориватись далі. Всюди були опорні пункти, які мали по 2-3 танки Т-34. Добравшись до узгір'я, я тут згори щойно побачив, що діється поза мною. Те, що я побачив не всилі розказати, ані описати, бо думаю так собі і дивуюся, як сталося, що я там був і вийшов неушкоджений. Це, мабуть, щастя, або чиясь щира невинна молитва до Бога врятувала мене. Гологори були одним з таких пунктів, що коштував багато жертв. Ворожі танки змушували до обходу цієї місцевості. Після прориву з оточення нас згуртували в одну групу, що нараховувала біля 200 вояків. Ми не рахували скільки дивізійників, а скільки німців. Такою групою пішли далі на південь. При виході із лісу нам перетяли дорогу бронетранспортери з піхотою. Після перестрілки ми добралися до найближчого лісу.

Ми були втомлені і голодні, але була надія, що ми все-таки вирвемося на свободу. Ще один бій з ворожою сотнею піхоти, яка складалася частково з українців мобілізованих більшовиками з Тернопільської області. Вони не знали, що ми прорвались з оточення і зненацька напали. Частина з них повтікала, а інші здались в полон. Ми забрали провіянт і, наївшись, рушили далі на південь. При виході з лісу натикнулись на якусь військову групу. Мало не відкрили вогонь, але це виявилась частина 8-ої танкової дивізії ген. Балька, яка мала йти на допомогу оточеним.

Після прориву з оточення, у відчайдушних боях дивізійників разом з іншими вояками, 13-ий корпус торував собі дорогу на захід, не допускаючи ворога близько. В цих боях були втрати, але ворогу обійшлося не легко. Обходячи Перемишляни, добралися до Ходорова. В Ходорові хто, як міг, сів на залізничну плятформу, добрались до Самбора. В селі Верхній Лужок зібрались залишки нашої Дивізії. Безвихідність боротьби, яка диктувала свою волю, краще загинути на фронті в боротьбі з окупантами, чим загинути в московських концтаборах. Перед вояками Дивізії стало два вибори: битись з ворогом до кінця або залишатись в рідних землях і вступати в УПА.

Сотник Паліїв, який загинув, перед виїздом на фронт попереджував, що сама партизанщина без зовнішньої допомоги нічого не може осягнути. Я твердо вирішив бути в Дивізії.

Почапи і Княже–двоє сіл побоїщ та рівночасно і цвинтарищ наших братів-вояків, які в нерівному бою з наступаючими більшовиками віддали своє життя.

ДЕРЖАВА – ЦЕ ДЕРЖАВА СЛОВА

Завершився Х Міжнародний конкурс ім. Петра Яцика

Цьогоріч душею і серцем до Х Міжнародного конкурсу ім. Петра Яцика доторкнулося п'ять мільйонів учнів та студентів України. Саме таким числом вимірюється кількість цьогорічних учасників цієї вагомої патріотичної акції, яка вже вдесяте (!) відбувається завдяки зусиллям Ліґи українських меценатів (президент Володимир Загорій, виконавчий директор Михайло Слабошпицький) та за участю кількох міністерств.

11 травня в театрі імені Івана Франка відбулися урочистості з нагоди нагородження переможців. До столиці з'їхалися переможці з усіх областей держави. Всі учні та студенти-переможці, а також їхні вчителі отримали дипломи, грошові нагороди, подарунки.

Вели урочистості–народна артистка Наталя Сумська та письменник, Шевченківський лавреат, Михайло Слабошпицький.

Переможців привітали поети Борис Олійник, Павло Мовчан, Іван Драч, Петро Перебийніс, Любов Голота, журналіст Микола Бердник, меценати конкурсу Олександер Огороднійчук, Наталя Осьмак, заступник міністра культури і мистецтв Ольга Бенч та ін.

Усіх поблагословив Патріярх Київський і Всієї України-Руси Філарет, а в мистецькій частині своїми яскравими талантами усіх привітали заслужений артист України Тарас Чубай, колективи „Поліські дзвіночки", „Феєрія", „Київські соловейки", танцювальний ансамбль київського військового ліцею ім. І. Богуна.

Поміж численних меценатів конкурсу звучали імена ветеранів Української дивізії „Галичина". У попередні роки меценатами конкурсу були Крайові управи Австралії, США та Канади. І цьогоріч колективним меценатом була Крайова управа Австралії (голова Теодозій Андрушко), а також, як звичайно, поодинокі дивізійники.

Урочисте відкриття наступного XI Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика відбудеться на Дніпропетровщині.

З урочистостей нагородження переможців:

Держава–це держава Слова. В цій залі чимало моїх колеґ–видатних поетів сучасности, які вибудовували Українську державу–державу Українського слова,–розпочав цими словами Михайло Слабошпицький, запросивши до слова визначних письменників:

Борис ОЛІЙНИК: ...*Те що сподіяв цей конкурс ніхто інший не сподіяв... Низький уклін видатному українцеві Петру Яцику... Мова–передоснова нації, її наріжний камінь. Слава тим, хто підхопив першопил Яциків і несе його в грядуще. Певен, що всі, хто тут, знають, що за нами грядуще... За нами грядуще, ...бо ми не „пил", а коренева нація!*

Іван ДРАЧ: *...Ми зібралися на ювілей слова... Бо коли будемо себе шанувати, то й нас шануватимуть...*

Петро ПЕРЕБИЙНІС: *...Наш конкурс–це дивосяйний океанський корабель, який всіх дивує своєю стійкістю... А стійкий цей корабель тому, що за його штурвалом стоїть любов–любов до рідного слова...*

ТЕПЕР–ДНІПРОПЕТРОВСЬК!

Ліґа українських меценатів звертається до всіх, кому небайдужа доля державної мови в українській державі, з проханням підтримати цей важливий націєтворчий проєкт. Наш конкурс покликаний піднести соціяльний престиж української мови в Україні–і він його справді підносить. В час антиукраїнської внутрішньої політики всіх гілок влади, в час соціяльної та політичної депресії в Україні, в час, коли зловісними метастазами розростається національний нігілізм, дуже важливо не втратити такі важливі здобутки національного будівництва, як Міжнародний конкурс з української мови ім. П. Яцика. Доля конкурсу в руках громадськости. Тільки „миром, громадою" можемо вистояти. Встановлюйте свої премії для переможців патріотичного мовного турніру. Покажімо світові, що українська солідарність–це не тільки прекрасна поетична формула, а й реальне, конкретне в своїх виявах явище.

Володимир ЗАГОРІЙ **Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ**

ЛІТОПИС УПА ПЛЯНУЄ ВИДАТИ ПОНАД ДВАДЦЯТЬ НОВИХ КНИГ

Видавництво „Літопис УПА" із часу заснування у 1973 році колишніми вояками УПА, які опинилися на еміґрації, власними зусиллями та зібраними коштами пожертв української громади до сьогодні опублікувало 85 томів у чотирьох серіях. Усі книги документовані та присвячені подіям визвольних змагань українців у ХХ-му столітті.

XXXIV Пленум В-ва „Літопис УПА"

У суботу 29 травня 2010 р. в приміщенні УНО на 145 Еванс Аве. у Торонто відбулося чергове засідання. Серед присутніх–15 членів видавничого комітету. Засідання відкрив предсідник зборів проф. Петро Й. Потічний, який привітав присутніх, зокрема директора філії у Львові д-ра Ігора Ґомзяка, та попросив хвилиною мовчанки вшанувати пам'ять Друзів, які відійшли у вічність у 2009-2010 рр.–голови видавництва сл. п. Юліяна Котляра та члена видавничого комітету сот. УПА Володимира Сорочака.

Президія і члени Видавничого комітету „Літопису УПА"1-ий ряд зліва направо: Параня Грицай, Микола Кошик, Богдан Ковалик, проф. Петро Й. Потічний, д-р Ігор Гомзяк, Микола Кулик. 2-ий ряд зліва направо: Роман Кулик, Михайло Бохно, Наталія Солтис, Омелян Цилюпа, Іван Росіл, Михайло Мігус, Осип Жигар, Степан Шпак, Іван Терефенко. Неприсутні: Мирон Лущак (голова) та ін. члени видавничого комітету.

Опісля слідувала програма, яка включала прочитання і обговорення звітів та прийняття низки важливих рішень. У своєму обширному звіті відповідальний редактор проф. Петро Потічний представив видавничі пляни. У 2010 році запляновано видати сім наступних томів. Головний адміністратор Микола Кулик звітував про фінансову та іншу працю Літопису, наголошуючи на важливості збору фондів. Звіти за проведену в 2009 році роботу представили й інші члени видавничого комітету. Опісля прийнято ряд рішень, зокрема про опублікування подальших понад двадцяти книг у чотирьох серіях Літопису.

У завершальній точці висловлено подяку присутнім за участь у нарадах і побажання про подальшу плідну співпрацю.

Після закінчення офіційної частини, в імені колективу видавництва вручено квіти та грамоту подяки відповідальному редактору проф. Потічному, який 2 червня святкує 80-ти літній ювілей з дня народження.

Видання „Літопису УПА" у 2009-2010 роках

- т. 47 ОС (Основна серія)–Підпільна Пошта України;
- т. 48 ОС (Основна серія)–УПА в світлі словацьких та чеських документів (1945-1948)–книга 1;
- тт. 12 і 13 НС (Нова серія)–Воєнна округа УПА „Буг": Документи і матеріали. 1943-1952. Книги 1 і 2;
- т. 14 НС (Нова серія)–УПА і запілля на ПЗУЗ. 1943-1945. Неопубліковані документи.
- Петро Федун–„Полтава"–провідний ідеолог ОУН та УПА (Книга 6 серії Події і Люди);
- Українська Головна Визвольна Рада (Книга 7 ПіЛ);
- Квітка в червоному пеклі: життєвий шлях Людмили Фої (Книга 8 ПіЛ);
- Життя та доля Михайла Дяченка–„Марка Боєслава" (Книга 9 ПіЛ);
- Життєвий шлях Галини Голояд–„Марти Гай" (Книга 10 ПіЛ);
- Настінний щорічний календар Літопису на 2010 рік.

Пляни Видавництва „Літопису УПА" на найближчий час

Серед запланованих видань у чотирьох серіях: Молодіжні структури ОУН, Червоний Хрест в УПА, Початки ВО „Буг", Переслухання Полонених Діячів ОУН і УПА, Волинь: нові документи, Тернопільщина: вісті з Терену (2 книги), Вояцька Ватра, Словацькі документи (книга 2), радіостанція „Афродита", Бій під Гурбами, Спомини Олександра Попко про Холмщину, про Ніла Хасевича, Осипа Дякова („Горнового") у двох серіях, Зиновія Тершаківця, Ростислава Волошина, братів Буселів, родину Левицьких, Ярослава Старуха, Богдану Світлик.

Необхідність появи на світ вищезгаданих видань важко переоцінити. У зв'язку із зміною політичної влади, зокрема діями прямої руйнації національних інтересів українців, все актуальнішим стає питання збереження і поширення правдивої історії України у минулому столітті. Наскільки видавництво стане спроможним опублікувати подальших понад двадцять книг залежатиме від наявності фінансів. Тож звертаємось до української громади, як нашої єдиної фінансової опори, підтримати своїми датками пляни Літопису. Для фінансової підтримки чи набуття видань просимо писати на адресу:

LITOPYS UPA, P.O. Box 97, Stn. "C", Toronto, ON, M6J 3M7 Canada

e-mail: mykola.kulyk@litopysupa.com

або відвідати наш web-site: www.litopysupa.com

Дякуємо усім нашим Фундаторам, Меценатам, Жертводавцям та Відборцям за постійну підтримку видавничих проєктів Літопису УПА.

Наталія Солтис

УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ „ГАЛИЧИНА": НА СТОРІНКАХ ФОТОАЛЬБОМУ САМБІРЧАНИ ВПІЗНАЛИ КРАЯН

Фотоальбом Богдана Маціва „Українська дивізія „Галичина" можна побачити на полицях книжкових крамниць. Вартує придбати. Адже цікавою книга може бути не лише для вчителів чи зацікавлених цим періодом історії України. На сторінках видання можна побачити унікальні й досі ніде не опубліковані світлини добровольців Дивізії „Галичина"з сіл, містечок та міст всієї Галичини. Можливо, серед облич молодих військовиків дехто впізнає рідних, знайомих або ж близьких людей?

Таке припущення має під собою ґрунт. Принаймні, для тих зацікавлених книжкою, хто придбав її у Самборі (Львівщина). 19 січня у місцевій газеті „Новини Самбора" з'явилася стаття „Повернулися із пам'яті", у якій очевидці тих далеких подій–періоду формування Дивізії–називають імена та прізвища дивізійників з однієї зі світлин.

Літня самбірчанка, членкиня ВСУМу Ярослава Дуда-Тимчук, яка у 1941-1944 рр. працювала в Українському Допомоговому Комітеті (УДК) і тільки за це відбула покарання у сталінських таборах Сибіру, згадує:

У Самборі добровольці зголошувалися у ратуші. Там працювала комісія зі Львова, яка відповідно скеровувала всіх бажаючих на вишкіл. На фото–збір добровольців на площі вчительської семінарії у Самборі. На передньому плані стоїть її директор Гнат Мартинець. У першому ряді–голова Самбірського УДК професор Микола Орловський, Ярослав Кульчицький–працівник господарської установи, Добрянський–працівник Окружного Союзу Кооператив,

професор Лука Луців–викладач вчительської семінарії. Біля Гната Мартинця–Євген Рудий, а далі–студенти вчительської семінарії Мицьо, Ганьчак, Микола Сенчишак, Ігор Мірецький–син учителя Мірецького, Михайло Піцюра та інші.

У другому ряді першим стоїть Бережницький–працівник Окружного Союзу Кооператив, Джугайло–працівник комунальної служби, вчитель Мірецький, Скипакевич–працівник УДК зі Старого Самбора, далі–студенти, яких важко розпізнати.

Відомо, що Ігор Мірецький і Михайло Піцюра виїхали до Канади. На чужині Михайло Піцюра помер, а Ігор Мірецький неодноразово приїжджав до Самбора.*

А ось що пише членкиня „Меморіялу" Дарія Томашек, яку фотоальбом теж наштовхнув на спомини:

Житель Самбора Ярослав-Іван Винарчик разом з іншими пішов добровольцем в Українську дивізію „Галичина". Бувши в Німеччині, потрапив в американський полон, а звідти у „збірний пункт радянських громадян". Під конвоєм МҐБ його вивезли в Узбекистан. Працював на уранових рудниках і звільнений зі спецпоселення у 1955 році. Повернувся до Львова, а відтак переїхав до Польщі, а потім–до Австралії.

Сестра Ольга Винарчик була в УПА і загинула в 20-річному віці у с. Кульчиці на хуторі „Верхи". Похована у братській могилі на узліссі в селищі Дубляни.

*Житель Самбора Богдан Тарнавський–рідний брат композиторки Оксани Тарнавської з Австралії, теж пішов добровольцем у „Галичину". Бувши в Німеччині, після звільнення переїхав з родиною до Австралії. На жаль, минулого року він помер.**

З нашої родини рідний брат по батькові Роман Томашек, який проживав у Добромильському районі, також зголосився добровольцем в Українську дивізію „Галичина". Під Бродами з бойовими побратимами потрапив у радянський полон. Очевидець розповів, що бачив його за колючим дротом у районі Добромиля, де всіх дивізійників знищили голодом. Дружина і троє дітей, щоби уникнути вивезення в Сибір, переїхали у Миколаївську область.

А закінчується публікація в „Новинах Самбора" такими рядками:

Добровольців, які йшли на очевидну смерть, було багато. Вони хотіли добра і свободи для свого народу, але доля розпорядилася інакше. Тепер слава і честь про них ожила в газетних рядках, а також у фотоальбомі. У ньому–правда про мить історії, яка не має права на забуття.

пл. сен. Юрій Леськів, СУМ

** Справлені невірні дані із „Новин Самбора".*

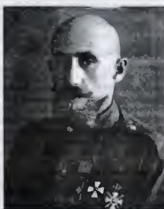
СПОМИН ПРО ЛЕҐЕНДАРНІ ПОХОДИ

Михайло Крат. „Козацькому роду нема переводу". Бетезда, Мериленд: „Компутопрінт", 2010.

Полтавець Михайло Крат (1892-1979) усе життя присвятив війську. У молоді роки він був старшиною російської армії і брав участь у Першій світовій війні, потім перейшов до війська Української Народної Республіки, а під час Другої світової війни служив в Українській Національній Армії.

Генерал М. Крат залишив спогади про пережите, численні статті і документи. Його дочка Ніна Крат-Черняк і внучка Ганя Черняк впорядкували їх і підготували до друку. Частину спогадів відредаґував Олександер Воронин. Так народилася цікава і повчальна книжка, щедро ілюстрована світлинами. Треба відзначити високу поліграфічну якість видання.

Михайло Крат у війську Української Народної Республіки

Історія не раз ставила М. Крата перед необхідністю радикального вибору дальшого шляху. Його батько був генералом царської ґвардії, тож природно, що й син мав продовжити батьків шлях, закінчив престижне військове училище в Санкт-Петербурзі. Почалася війна і М. Крат був на першій лінії боїв. Після поранення він потрапив на лікування до шпиталю, яким опікувалися цариця Олександра та її дочки Ольга і Тетяна, й відтоді постійно був оточений їхньою увагою. А поранень мав кілька, тому що завжди в бою був попереду.

Батько-генерал пильнував, щоб його сини не затримувалися у запіллі. Навіть не пускав пораненого сина Михайла до шпиталю. А коли молодший син Борис скінчив старшинський вишкіл і приїхав до батька, той негайно вислав його на передову лінію під Перемишлем, де Борис в першому ж бою загинув.

Позиція старшин царського війська, кавалера ордену св. Георгія, прихильність царської родини могли привести М. Крата у дні революції до „білого війська", зважаючи, що він тоді не мав уявлення про

прагнення України до волі і навіть української мови не знав. Але, як кажуть, голос козацької крови покликав старшину до Києва і він став активнимн учасником національно-визвольної боротьби.

Особливо цікаві і цінні спогади М. Крата про особисту участь в Першому зимовому поході чотирьох українських дивізій Наддніпрянської армії, які з боями пройшли великий шлях усією Україною. Автор спогадів залишив описи трагічної загибелі в зіткненні з денікінцями Третьої Залізної дивізії, боїв проти більшовиків на Поділлі в травні 1920 року, співучасти з польським військом у розгромі Червоної армії у серпні-вересні 1920 року.

Коли в Україні шаліла Друга світова війна, М. Крат перебував у Холмі. Коли творилася Українська Національна Армія, її командувач ген. Павло Шандрук в лютому 1945 року намітив ген. Михайла Крата на командира 1-ої Української Дивізії (Дивізії „Галичина"). По війні ген. Крат був комендантом табору полонених в Італії.

Книгу спогадів генерала М. Крата доповнюють численні статті про нього, сторінки гумору на теми таборового життя дивізійників. Особливо цікаві малюнки Ґо-Ґо (Ореста Слупчинського).

Книжку можна придбати у Гані Черняк за 30 дол. (вартість пересилання включена) в США, або за 25 дол. (вартість пересилання буде додана), якщо замовник перебуває за межами США.

Hanja Cherniak,
9901 Harrogate Rd., Bethesda, MD 20817, 45 A
Електронна адреса: hanja@verizon.net.
Тел.: (301) 767-1779.

Левко Хмельковський, (*„Свобода"*)

<u>З листів до редакції</u>

Дорогі Побратими!

Дякую за переслану книгу *Військова Управа та Українська Дивізія „Галичина".* Це нове видання, з-під пера невтомного автора Романа Колісника, привертає увагу естетичним виглядом і темою, бо вимагало непростих пошуків в архівах, щоб відтворити складність політичних обставин, в яких приходилось організувати західно-українську військову формацію, що стала ядром української армії на етапі конання німецького нацизму. 40 томів літопису *Української Повстанської Армії* з багатою хронікою боротьби з окупантами і численні томи видань про Дивізію засвідчують про незламність на шляху до вільної української держави, козацьких нащадків.

Бажаю редакторові та авторові і співробітникам ще довго втішатися добрим здоров'ям в цій незаступимій праці.

З дружнім привітом,

В. СТОРОЖИНСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКА СТРІЛЕЦЬКА ГРОМАДА В КИЄВІ

У Києві відновлено діяльність Української Стрілецької Громади. Знаменно, що нарада відбулася 23 травня 2010 р., у день трагічної загибелі основоположника ОУН і першого голови Проводу Українських Націоналістів полковника Євгена Коновальця.

День проведення наради був обраний не випадково, адже полк. Євген Коновалець був ініціятором створення Української Стрілецької Громади (УСГ) в Канаді, де вона активно діє і дотепер. Тож відкриваючи нараду, голова Центрального Проводу ОУН(д) Павло Дорожинський запропонував вшанувати пам'ять полк. Євгена Коновальця.

Сидять зліва: П. Штепа, полк. Є. Коновалець, Е. Василишин; стоять: Г. Харич, В. Топольницький, два неідентифіковані.

Голова поінформував про основні віхи становлення цієї комбатантської організації від її створення 23 січня 1928 року у Вінніпезі (Канада) до наших днів. Основним завданням УСГ, в яку входили колишні вояки і старшини Українських Січових Стрільців, Армії Української Народної Республіки, Української Галицької Армії, Січових Стрільців (Київських), була допомога патріотам, які продовжували боротьбу за визволення рідної землі, а також підтримка кол. вояків, які опинилися за кордоном. Згодом відділи УСГ, теж були створені в Едмонтоні, Монтреалі, Торонто. Члени Стрілецької Громади організовували акції протесту проти засудження на смерть польською владою членів УВО Атаманчука і Вербицького*, протестували проти

* Атаманчука Василя і Вербицького Івана польський суд засудив на смерть із заміною на 15 років в'язниці за атентат (1926) на куратора Собінського, виконаний іншою особою.

польської пацифікації на окупованих українських землях, збирали кошти на допомогу постраждалим у часи українських визвольних змагань воякам. У 30-і роки при Українській Стрілецькій Громаді почали організовувати військові вишколи на кшалт тих, які проводили в Европі члени Проводу Українських Націоналістів генерал Віктор Курманович і генерал Микола Капустянський.

У своїх програмових засадах і діяльності Українська Стрілецька Громада була споріднена з Організацією Українських Націоналістів, адже чіткий плян роботи громади допомагав розробити під час відвідин Канади в червні 1929 року полковник Євген Коновалець. У 30-і роки під час відвідин Канади із членами УСГ зустрічалися члени Проводу Українських Націоналістів полковник Роман Сушко, сотник Омелян Сеник-Грибівський. Після Другої світової війни УСГ поповнили комбатанти з українських військових формацій: Карпатської Січі, Буковинського Куреня, Українського Леґіону Самооборони, УПА, Дивізії „Галичина", Українського Легіону, який діяв у Хорватії.

У повоєнні роки з управою і членством УСГ зустрічалися другий голова ПУН і ОУН полковник Андрій Мельник і третій голова ПУН і ОУН редактор Олег Штуль-Жданович. Із створенням широкого об'єднання–Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО) Українська Стрілецька Громада стала її активним членом.

Українська Стрілецька Громада діяла у США, її було створено 1924 року. Однак після Другої світової війни вона припинила своє існування, увійшовши в Об'єднання Колишніх Вояків Українців Америки.

В Україні діяльність УСГ організували у 90-і роки минулого сторіччя. Тоді були створені осередки в Києві, Тернополі, Кремінці, Сумах. Але з певних причин активну діяльність УСГ на українському терені було призупинено. Тепер діяльність УСГ вирішено поновити як Ветеранської організації „Українська Стрілецька Громада" в Україні. Її завданням є захист здобутків українського державотворення, а також збереження історичної і культурної спадщини.

Учасники зборів обрали управу організації у складі голови–Павла Дорожинського, заступника–Миколи Сави, секретаря–Сергія Бруня, членів управи: Сергія Авдєєва і Віктора Світайла. Головою Контрольно-ревізійної комісії обрано Олега Ціборовського, членами: Віталія Матяша і Анатолія Доценка. Головою Дисциплінарної комісії обрали Валерія Бублика, членами: Сергія Кудру і Василя Савченка. Згодом, крім Києва, плянується відновити інші осередки Української Стрілецької Громади на рідних землях і створювати нові.

Прес-служба УСГ

КОЛОМИЙСЬКІ ВЕТЕРАНИ ПОВЕРНУЛИ ЯНУКОВИЧЕВІ СВОЇ НАГОРОДИ

Коломийські ветерани Другої світової війни повернули президентові України Вікторові Януковичеві російські медалі, якими їх нагородили з нагоди 65-річчя перемоги у „Великій Вітчизняній".

Акцію повернення організували біля приміщення Коломийського „Укртелекому".

„Ми, діти війни, вирішили відіслати медалі для вшанування жертв війни, бо перемога над німцями коштувала нам більше, як совєтська окупація, коли вивозили цілими селами наших батьків на Сибір",– зазначила художниця, громадська активістка Емілія Бережницька.

Вона згадує, як на її очах у рідному селі Голинь охоронці з вівчарками заганяли сусідів цілими родинами з малими дітьми в ешелони товарних вагонів, котрими вивозили на Сибір. По дорозі поводилися з ними, немов із худобою.

Учасники акції запакували медалі у бандеролю та відправили В. Януковичеві з гаслами: „Ні –президентській російсько-зірковій окупації!", „Скажіть ні НКВД-івській зірці на грудях України!", „Російська зірка та ґестапо тепер у кожну хату!", „Мій спогад є голосом мільйонів „дітей війни", переслідуваних минулим, кривавим „кипучим та могучим Отечеством", а президент обіцяв „прислухатись до думки кожного із нас", тому і повертаю свою медалю",–підкреслила Бережницька.

Gazeta.ua

ВШАНУВАННЯ ПОЛЕГЛИХ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

На зелені свята владики й священики відправили Панахиду за полеглих героїв на цвинтарі св. Володимира в Оквіл перед пам'ятником воїнам УПА. Святковою програмою, в якій виступили Владики й Голови організацій, провадив голова Товариства кол. вояків УПА М. Кошик. Співали хористи під диригентурою маестра З. Лавришина. Члени організацій з прапорами та численна громада взяли у відзначеннях участь.

Галицьке Братство

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ
за час з 1.12. 2008 по 30.11. 2009

Організаційні питання

За звітний час було проведено 5 засідань КУ та 8 загальних станичних зборів Львівської Станиці. На зборах КУ розглядалися поточні питання, також питання пов'язані з відзначенням історичних подій.

Кількість членів:

Станиці	на 1.12.2008	Померло	на 1.12.2009
Львівська	74	10	64
Івано-Франківська	68	7	61
Тернопільська	35	7	28
Дрогобицька	31	3	28
Всього	208	27	181

Склад Крайової Управи: Муха Леонід–голова, Мамчур Іван–секретар, Бендина Михайло–скарбник; заступники голови: Малкош Володимир (помер), Стасів Богдан (помер), Бориславський Лев (помер), Ґуменюк Дмитро–член.

Склад Управи Львівської Станиці: Бендина Михайло–голова, Врублевський Зенон–скарбник, Пришляк Ждан–секретар (хворий–склероз), Куцик Є.–секретар, Наконечний Сидір і Яцина Людмила–члени.

Надзірна Рада: Ґойденко Б.–голова (помер), Бойків В.–член (хворий), Аксенчук З.–член (помер).

Суд чести: Сподарик С.–голова (хворий), Козій В.–член (хворий), Гриневецький О.–член.

Галицьке Братсво співпрацює з громадськими організаціями УПА, СПВУ, КУН, ВО „Свобода", музеями та бібліотеками, СОУ, ліцеєм ім. Героїв Крут.

Святкування історичних дат

Приймаємо участь у всіх заходах, які відзначають політичні і громадські патріотичні організації. Була поїздка в Конотоп, на Маківку, в Зарваницю.

Голова ГБ запрошувався і приймав участь у презентації книжки *Дивізія „Галичина" в запитаннях і відповідях*, зробленої активістами ВО „Свобода" і дивізійниками Б. Мацівом, Р. Колісником, Л. Мухою, на сайті „Майдан" в Інтернеті. Презентація проходила у Львові,

Сімферополі, Києві, Харкові, Стрию і транслювалася по телебаченню та радіо, завдячуючи ініціятиви ВО „Свобода".

Приймали участь у презентації фотоальбому виданому Б. Мацівим у Львові.

В 2008-2009 рр. з допомогою Братства „Броди-Лев" було відновлено і освячено знищений більшовицькими вандалами пам'ятник на горі Жбир в Ясенові. В святкуванню 65-річниці битви було відтворено нашими друзями-симпатиками в Ясенові імітацію бою та прориву з оточення біля цвинтару-пантеону між селами Ясенівці–Червоне.

Відбулося перепоховання впавшого побратима.

Видавнича діяльність

Івано-Франківською Станицею перевидано книжку *Броди* та розповсюджено по Україні.

Соціяльний захист

Завдячуючи Суспільній Службі Комбатанта в 2008 р. була видана остання допомога з їх фонду. Була отримана допомога з КУ Канади та Станиці в Монтреалі в 2008-2009 рр. на ліки. Виплачувалася з фонду ССК допомога на похорони по 30 дол.

Пересилаємо щиру подяку всім побратимам з діяспори та окремим українським родинам за збірку коштів для інвалідів-дивізійників в Україні.

Л. Муха, *голова КУ*

М. Бендина, *голова Львівської Станиці*

Склад новообраної Крайової Управи:

Голова–Муха Леонід (Миколаїв), секретар–Куцик Євген (Львів), скарбник–Бендина Михайло (Львів), заступники голови–Тарас М. (Тернопіль), Легкий Л. (Дрогобич), Мулик (Івано-Франківськ); член–Шумський Р. (Львів).

Склад Управи Львівської Станиці:

Голова–Шумський Р., секретар–Куцик Є., скарбник–Врублевський З., кольпортер–Саламаха В., член управи–Лисько В.

Надзірна рада:

Голова–Яцина Л., члени: Гриневецький О., Ґураль С.

Л. Муха, *голова*

Є. Куцик, *секретар*

Фінансовий звіт

У *долярах*: пожертви–1 045, видано на ліки й допомогу (також з попереднього фонду)–2 630.

У *гривнях*: пожертви–28 800, членські внески–784, за хрести на цвинтарі–800, інше–3 268. Видано на ліки й допомогу–32 090, на таблички–100, господарські й адміністративні розходи–336.

ЗУСТРІЧ ЧЛЕНІВ УПРАВ БРАТСТВА З ОЛЕГОМ ТЯГНИБОКОМ

Під кінець травня до Торонта загостив голова Всеукраїнського Об'єднання „Свобода" Олег Тягнибок з його заступником Олександром Сичем. 26 травня вони та представник ВО на Канаду, Богдан Музичка, зустрілися з членами управ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в домі СТ „Україна".

Зліва, сидять: Маркіян Когут, Андрій Коморовський, Олександер Сич, Олег Тягнибок, Евген Коструба, Мирон Головатий, Ігор Мірецький; стоять: мґр. Михайло Ромах, Роман Колісник, Олександра Музичка, Богдан Музичка, Роман Тицький, Володимир Дуб.

Дружній привіт О. Тягнибок (зліва) і М. Когут.

Зліва: О. Тягнибок, М. Головатий, О. Сич. (Світлини Андрія Головатого)

ВО „Свобода"—це націоналістична партія, метою котрої є „побудова могутньої Української держави на засадах соціяльної, національної та історичної справедливости". ВО „Свобода" вважає, що кол. вояки всіх військових формувань, які боролися за українську державність, повинні бути державою визнані як ветерани Другої світової війни.

Отже, „Свобода" сприяє діям, які закріплюють історичну правду, пояснюють мету дивізії „Галичина". Наприклад, у Тернополі перезвано одну вулицю на вулицю *Дивізії „Галичина".* Проводяться презентації книги *Дивізія „Галичина" в запитаннях і відповідях*, у яких бере участь голова Галицького Братства Леонід Муха. У Львові 28 квітня 2010 було проведено „Марш величі духу", присвячений Дивізії „Галичина" з транспарантами з дивізійними відзнаками й портретом ген. Павла Шандрука. Ці події відзначаються ЗМІ в Україні й діяспорі.

У дружній розмові гості розповіли про сучасний стан в Україні й запевнили, що продовжуватимуть заходи для збереження історичної пам'яті воїнів у боротьбі за українську державність.

Мирон Головатий, голова Головної управи Братства, вручив Олегові Тягнибокові найвище відзначення Братства–„Золотий хрест за особилві заслуги", а голова Станиці Маркіян Когут–Альбом *Українська Дивізія „Галичина"* з підписами присутніх.

О. Тягнибок подякував і сказав, що найперше покаже Хрест своїй бабці, брат котрої служив як лікар у Дивізії.

Наступного дня Пресслужба ВО „Свобода" повідомила про нагородження Олега Тягнибока „Золотим хрестом" і ЗМІ поширили цю вістку в Україні та діяспорі, теж російською мовою.

Роман КОЛІСНИК

РІЧНИЦЯ БОЇВ ПІД БРОДАМИ В ТОРОНТО

У 46-у річницю боїв під Бродами, о год. 7.30 увечорі, у четвер 22 липня–у день прориву Української дивізії в 1944 році–в церкві св. о. Николая чотири священики відправили Панахиду. Святкове слово виголосив парох церкви о. д-р Р. Лобай.

КНИГИ І ЖУРНАЛИ ДЛЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
висилати на адресу:
Олександр Михайлович ПРІКОП
Управління Євроатлянтичної Інтеграції
Генерального Штабу ЗС України
вул. Курська 13-3
Київ, 03049 УКРАЇНА

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 травня до 30 липня 2010 р. надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 5.00: О. Винник–Нью-Йорк, А. Клецор–Ню Джерзі, **разом 10.00**

по дол. 15.00: пані Д. Дербіш–Торонто, Е. Михайлів–Пенсильванія **разом 30.00**

А. Леуш–Нью-Йорк	**25.00**	С. Ключник–Торонто	**100.00**
В. Дутко–Ілліной	**55.00**	М. Олійник–Вінзор	**500.00**
Н. Чабалка–Торонто	**65.00**	**разом**	**745.00**

Як нев'янучий вінок...

Як нев'янучий вінок квітів в пам'ять бл. пам'яті дружини Нусі Мотики з дому Заяць на пресфонд „ВК" жертвує опечалений горем чоловік Володимир Мотика **100.00**

В пам'ять недавно померлої Нусі Заяць-Мотики, дружини Володимира Мотики, пересилає на пресфонд „ВК" Іван Коропецький **50.00**

Дорогі Побратими!

Висилаю 140.00 американських долярів зі збірки на „Вісті Комбатанта", яку наша Станиця провела підчас похорону св. п. Побратима Василя Загасайла, члена Станиці дивізійників у Філядельфії.

Петро Кондрат, скарбник

Замість квітів на Його могилу:

Родина Загасайло	**40.00**	Ольга Бохна	**20.00**
Петро і Марія Кондрат	**20.00**	Василь Сорока	**10.00**
Микола і Марія Бойчук	**20.00**	Петро Леськів	**10.00**
Ліда і Зенон Завадович	**20.00**	**разом**	**140.00**

В 21-у річницю смерти дорогого мужа, батька і діда бл. п. хорунжого 1-ої УД УНА інж. Петра Балагутрака дружина Стефа з дітьми і внуками жертвує на пресфонд „ВК" **65.00**

В пам'ять покійного Михайла Саєвича жертвує на пресфонд „ВК" Евген Бочан **50.00**

В пам'ять покійного В. Сюсько, оригінального члена хору „Бурлака" табору полонених в Італії, який відійшов у засвіти 9 травня 2010 року в Нотінгам Англії, на пресфонд „ВК" жертвує В. Мота–Монтреаль **200.00**

Замість квітів в пам'ять бл. пам'яті побратима С. Біласа на пресфонд „ВК" жертвує Станиця Монтреаль **100.00**

В пам'ять бл. пам'яті Михайла Скибяка, який помер 20 червня 2010 року в Польщі, на пресфонд „ВК" жертвує Михайло Бохно **50.00**

Щиро дякуємо всім жертводавцям, котрі не забувають про піддержку журналу. ***І. Кушніренко–адміністратор***

Відійшли у вічність...

ВОЛОДИМИР СЮСЬКО
12.III. 1927 – 9.V. 2010

Роки ідуть,
Десятиліття в минулість канують
Ніби ті зірки на небі золоті,
Що з вечора так ясно світять,
А ранком никнуть у тумані–
Були й нема...

Богдан Лепкий

В місті Ноттінґгам, в Англії, після важкої недуги перестало битися серце Володимира Сюськи–нашого побратима, незабутнього друга, члена колишнього відомого Рімінського ансамблю „Бурлака".

Покійний Володимир, народжений в Перемишлі, залишив у глибокому смутку дружину Ірену та дочку Лізу з родиною.

Він був активний в житті української громади, співав в хорах „Гомін" та Пласту, оба під диригентурою Ярослава Бабуняка, а колись в рімінськім „Бурлаці" співав гарним ліричним тенором, і хоча не належав до тих найбільш мускулярних членів ансамбля, то чомусь часто після концертів в Італії, чи у Великій Британії якраз найбільше його обдаровували квітами дівчата.

Крім гарного голосу, Володимир мав дар до сценічного мистецтва і на ревіях в рімінському таборовому театрі, а кажуть, що навіть ще і в дивізії, часом виступав успішно в ролях жіночих...

Богдан Баб'як, котрий був разом з Володимиром у 3-ій сотні зв'язку, під командою сотника (колись полковника Армії УНР) Григорія Сосідка, розказує, що в Жіліні, на Словаччині, Володимир швидко вивчив словацькі пісні, які виконував мешканцям, а в церкві, на диво місцевим, служив на Службах Божих священикові в уніформі. Пізніше, в Юґославії, був захоплений тітовськими партизанами, але по кількох днях якось вдалося йому втекти.

Нехай тих кілька слів буде скромною в'язкою китиць на свіжу могилу Володимира Сюськи, а Земля чужа нехай легкою буде. Спи спокійно друже Влодзю! Нехай Господь благословить душу Твою.

Вічна Тобі пам'ять.

Твої друзі Бурлаки з Монтреаля

Володимир Мота,
Ярослав Паньків

ВАСИЛЬ ЗАГАСАЙЛО

7.VI. 1925 – 4. VII. 2010

Рідшають ряди членів нашої станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА у Філядельфії–відійшов у вічність наш побратим і приятель Василь Загасайло.

Василь народився 7 червня 1926 року в селі Незнанів, повіт Камінка Бузька, в родині свідомих селян Василя і Анастазії, з дому Тимрук. У рідному селі закінчив 7 кляс народної школи та до відходу до Дивізії помагав батькові на господарстві.

В 1943 році одним з перших вступив добровольцем в ряди Дивізії. Відбув рекрутський вишкіл в 5-му полку в Ґданську, Польща. В 1944 році брав участь в групі Баєрдорфа у поборюванні партизан Ковпака біля Грубешева. З групою Вільднера бере участь в боях проти совєтських партизан на Словаччині, відтак маршом зі Словаччини на Юґославію, де відбувалися дії проти партизан Тіта. В 29-му полку, в сотні сот. Володимира Козака, в боях проти совєтської армії був ранений, перебував у шпиталі, а по капітуляції Німеччини попав у полон до американців до табору в Авербаху. Звільнений з полону, в 1947 році знайомиться і одружується з Анною з дому Швець. В Німеччині родиться дочка Люба. В 1950 році з родиною переїздить до Америки і замешкує у Філядельфії.

Дуже любив працю в городі біля хати, де вирощував різного рода городину, тримав освоєних голубів. Погідної і товариської вдачі, підтримував жертвенно громадські потреби. Був активним членом Станиці, членом Українського Спортового Осередку „Тризуб", Українського Освітньо-Культурного Центру.

Похоронний обряд відправив парох церкви Царя Христа отець Ярослав Курпель 8 липня–парастас в похоронному заведенні Флечер-Насевич, Службу Божу в церкві Царя Христа, в Найстовн; опісля–на дивізійному кладовищі св. Марії у Фокс Чейс, ПА.

Члени Станиці взяли участь в похоронних відправах з прапором. Від Станиці прощав покійного побратима Зенон Завадович.

Родині покійного побратима Василя, дружині Анні, дочці Любі, синові Богданові з родиною, сестрі Емілії в Україні члени Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА у Філядельфії складають щирі вислови співчуття.

Вічна Йому пам'ять!

Зенон Завадович

ДОПОВНЕННЯ

ЯРОСЛАВ ГНАТКІВ народився 16 квітня 1929 р., відійшов у вічність 27 лютого 2010 р. у Торонто. Похований на цвинтарі св. Володимира. (Див. „ВК", ч. 2, 2010)

СТЕФАН БІЛАС

5.II.1921- 4.V.2010

Відійшов у вічність побратим Стефан, від 1969 року член Монтреальської Станиці Братства. Народився 5 лютого 1921 року у селі Стара Ропа, Самбірського повіту, у свідомій українській родині. Релігійне виховання одержав від побожних і працьовитих батьків, а патріотичне виховання дала йому народня школа, де учителем був ветеран Січових Стрільців.

В 1944 році Стефан вступив до Дивізії. Рекрутський вишкіл відбув у Нойгаммері в 8-ій сотні 29-го полку. Разом з іншими ділив долю і недолю вояків на Словаччині та Югославії. При кінці війни брав участь в боях під Фельдбахом.

Після закінчення війни опинився у таборі переселенців УНРРА у місцевості Ґельбрун біля Зальцбурґу. Через свою поставу і військовий вишкіл його приділено до таборової поліції. Виїхав до Канади в 1947 році. В Канаді жив у Абітібі, де працював при вирубі лісів.

В 1948 р. переїхав до Монтреалу і працював у пекарні „Річстон". В Монтреалі зустрінув Ольгу Курильчик і 28 серпня 1948 року вони одружилися. У них було четверо дітей: Ірена, Сильвія, Іван і Марія. Покійний Стефан працював наставником в „Річстон" до 1971 року, а опісля перейшов до пекарні „Кантор", де працював аж до відходу на пенсію в 1983 році.

Все своє життя Стефан посвятив своїй родині. Дбав про матеріяльне забезпечення та про те, щоб діти одержали освіту. Діти і внуки високо оцінювали його жертвенність, любили його веселу вдачу, глибоко його шанували. Після смерти дружини, від 2002 року аж до своєї смерти, жив з дочкою Сильвією та двома внуками.

Покійний щедро жертвував на церковні та громадські цілі й постійно допомагав своєю працею у Парохії ім. Св.Андрея.

Похований біля своєї дружини на цвинтарі „Код де Нейж" в Монтреалі. Похоронні відправи провів отець Оціпко з каплиці ім. Св.Андрія.

Покійний Стефан залишив у глибокому смутку дочки Ірену з чоловіком Віліям Мур і дочку Сильвію з синами Даніельом та Джеремі, сина Івана і дочку Марію з сином Шейном.

Вічна Йому пам'ять!

Богдан Маців

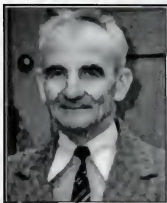
СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У ч. 2, 2010 „ВК", на ст. 104, надруковано, що Володимир Чемеринський народився у с. Воронки.

Має бути: ВОРОНЯКИ. За помилку перепрошуємо.

МИХАЙЛО СКИБЯК

19.IX. 1920 – 20.VI. 2010

Михайло Скибяк народився в с. Радава, прис. Ярослав (Закерзоння) в мішаній родині (батько–греко-католик, мати–римо-католичка). Село національно малосвідоме і малограмотне. Ярослав мав вроджену інтелігентність, почуття гумору і дар „крутити" дівчатам голову. Не знаю, що його потягнуло до дивізії „Галичина", думаю, що часті зустрічі молоді літом і восени 1943 р., організовані Іваном Когутом. Хоч був за мене п'ять літ старший, брав мене до свого товариства, що мені дуже імпонувало.

Відвідуючи перший раз Польщу в 1995 році, ми мали дуже приємну зустріч, підчас якої поділилися своїми пережиттями. Тоді Михайло розповів мені про свої військові пригоди. Вирвавшись з окруження з-під Бродів, пробував дістатись у свої сторони, але в дорозі наліз на українське підпілля і вступив у їхні ряди. По короткому часі підпілля залишив і в рядах Червоної Армії воював проти німців до закінчення війни. Коли частини ЧА зачали повертатися додому, одному старшині-українцеві розказав, куди плянує їхати. Червоноармієць не радив йому, бо там дуже небезпечний терен, але Михайло таки поїхав до Ярослава. Там побачив знайомих поляків, які від нього відверталися, вдаючи, що не бачать. Втомлений, подався пішки в свої сторони (приблизно 20 км). Зустрів фірмана, що їхав у цю сторону, і, не питаючи, сів на його віз. Фірман з польського села Півода розповів, що на північ від Піводи (віддаль один км) ніхто з поляків не показується, а звідтам ніхто з українців–у нашу сторону. Коли фірман скручував в сторону Піводи, Скибяк зіскочив з воза й бігом утікати житами в сторону лісу. Фірман поїхав до села; почулися постріли за втікаючим, але він уже був поза засягом їх куль.

В тому часі в тих теренах був спокій, „упівська республіка". Михайла Скибяка три кузени: Микола, Іван і Михайло Круби, зі с. Нелипковичі (над самим Сяном) були у підпіллі; Іван очолював кущ „Похвальончики", а Михайло–районну Службу Безпеки, Михайло Круба (також дивізійник) намовляв М. Скибяка, щоб той вступив до підпілля, але він не схотів. Тоді він йому порадив виїхати в західну Польщу, що Скибяк зробив і тим врятувався від арешту. По роках переїхав на Східні Пруси, де осіли його батьки, молодший брат і сестра. Там одружився з полькою, яка його поховала з костела. Доки був при добрім здоров'ї, учащав до української греко-католицької церкви, однак в останніх роках не виходив з хати.

Михайло Бохно

ЗМІСТ (*Закінчення*)

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

УКРАЇНА у XX СТОЛІТТІ

ДО ІСТОРІЇ 2-ї СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

ВІДЗНАЧЕННЯ 66-РІЧЧЯ БОЇВ ПІД БРОДАМИ

НАШІ ПОБРАТИМИ

СПОМИНИ

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

З ДІЯЛЬНОСТИ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА